

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

**Bruxelles, 30. svibnja 2022.
(OR. en)**

**2020/0360 (COD)
LEX 2162**

**PE-CONS 2/1/22
REV 1**

**ENER 21
TRANS 30
RELEX 51
ECOFIN 48
ENV 48
CODEC 54**

**UREDBA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA O SMJERNICAMA ZA
TRANSEUROPSKU ENERGETSKU INFRASTRUKTURU, IZMJENI UREDABA (EZ) br.
715/2009, (EU) 2019/942 I (EU) 2019/943 I DIREKTIVA 2009/73/EZ I (EU) 2019/944 TE
STAVLJANJU IZVAN SNAGE UREDBE (EU) BR. 347/2013**

UREDBA (EU) 2022/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 30. svibnja 2022.

o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 172.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom³,

¹ SL C 220, 9.6.2021., str. 51.

² SL C 440, 29.10.2021., str. 105.

³ Stajalište Europskog parlamenta 5. travnja 2022. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 16. svibnja 2022.

budući da:

- (1) Komisija je u svojoj Komunikaciji od 11. prosinca 2019. naslovljenoj „Europski zeleni plan” („europski zeleni plan”) iznijela novu strategiju rasta kojom se Uniju nastoji preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem će se cilj klimatske neutralnosti postići najkasnije do 2050. i u kojem gospodarski rast neće biti povezan s iskorištavanjem resursa. U svojoj Komunikaciji od 17. rujna 2020. naslovljenoj „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. – Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana” Komisija je predložila povećanje cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova na najmanje 55 % do 2030. Europsko vijeće podržalo je tu ambiciju 11. prosinca 2020., a u procjeni učinka priloženoj toj komunikaciji potvrđuje se da će kombinacija izvora energije u budućnosti biti vrlo različita od današnje te se podupire potreba za preispitivanjem i, prema potrebi, revidiranjem energetske zakonodavstva. Postojeća ulaganja u energetske infrastrukture očito su nedovoljna za preobrazbu i izgradnju energetske infrastrukture budućnosti. To također znači da je potrebno uspostaviti infrastrukturu za potporu europskoj energetskej tranziciji, uključujući brzu elektrifikaciju, povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i bez upotrebe fosilnih goriva, porast upotrebe plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, integraciju energetske sustava i veću primjenu inovativnih rješenja.

- (2) Postojeći obvezujući cilj na razini Unije za energiju iz obnovljivih izvora za 2030. od najmanje 32 % krajnje potrošnje energije i glavni cilj energetske učinkovitosti na razini Unije od najmanje 32,5 % revidirat će se u okviru veće ambicioznosti Unije iz Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća¹ i europskog zelenog plana.
- (3) Pariškim sporazumom donesenim u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime² („Pariški sporazum”), utvrđuje se dugoročni cilj da se povećanje globalne prosječne temperature zadrži na razini koja je znatno niža od 2 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju te da se ulažu naponi u ograničavanje povišenja temperature na od 1,5 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju, te se naglašava važnost prilagodbe negativnim utjecajima klimatskih promjena i usklađivanja financijskih tokova s nastojanjima usmjerenima na niske emisije stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske promjene. Europsko vijeće podržalo je 12. prosinca 2019. cilj postizanja klimatski neutralne Europske unije do 2050., u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma.

¹ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

² SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

- (4) Uredbom (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹ utvrđuju se smjernice za pravovremeni razvoj i interoperabilnost prioriternih koridora i područja transeuropske energetske infrastrukture kako bi se postigli ciljevi energetske politike iz Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) o osiguravanju funkcioniranja unutarnjeg energetskeg tržišta, sigurnosti opskrbe i konkurentnih energetskeg tržišta u Uniji, promicanju energetske učinkovitosti i ušteda energije te razvoja novih i obnovljivih oblika energije te o promicanju međusobnog povezivanja energetskeg mreža. Uredbom (EU) br. 347/2013 uspostavlja se okvir za suradnju država članica i relevantnih dionika u regionalnom okruženju kako bi se izgradile bolje povezane energetske mreže u cilju povezivanja regija koje su sada izolirane od europskih energetskeg tržišta, jačanja postojeće i promicanja nove prekogranične međupovezanosti i pomoći u integraciji energije iz obnovljivih izvora. Težeći postizanju tih ciljeva Uredba (EU) br. 347/2013 doprinosi pametnom, održivom i uključivom rastu te donosi koristi čitavoj Uniji u pogledu konkurentnosti te gospodarske, društvene i teritorijalne kohezije.

¹ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetskeg infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009 (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

- (5) Evaluacija Uredbe (EU) br. 347/2013 jasno je pokazala da se tim okvirom poboljšala integracija mreža država članica i potaknula trgovina energijom, čime je povećana konkurentnost Unije. Projekti od zajedničkog interesa u području električne energije i plina bitno su doprinijeli sigurnosti opskrbe. Infrastruktura za plin sada je bolje povezana, a otpornost opskrbe znatno se poboljšala od 2013. Za omogućivanje provedbe projekata važna je regionalna suradnja u regionalnim skupinama i putem prekogranične raspodjele troškova. Međutim, prekogranična raspodjela troškova u mnogim slučajevima nije dovela do planiranog smanjenja nedostataka u financiranju projekata. Premda je većina postupaka izdavanja dozvola skraćena, u nekim su slučajevima oni i dalje dugotrajni. Financijska pomoć iz Instrumenta za povezivanje Europe uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹ bila je važan čimbenik jer se bespovratnim sredstvima za studije pomoglo da se smanje rizici u ranim fazama razvoja projekata, dok su se bespovratnim sredstvima za radove poduprli projekti usmjereni na ključna uska grla koja se nisu mogla u dovoljnoj mjeri ukloniti financiranjem na tržištu.

¹ Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010 (SL L 348, 20.12.2013., str. 129.).

- (6) U svojoj Rezoluciji od 10. srpnja 2020. o reviziji smjernica za transeuropsku energetska infrastrukturu¹ Europski parlament pozvao je na reviziju Uredbe (EU) br. 347/2013, posebno uzimajući u obzir energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezine ciljeve klimatske neutralnosti do 2050. te načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu.
- (7) Politika transeuropskih energetska mreža središnji je instrument za razvoj unutarnjeg energetska tržišta i potrebna je za postizanje ciljeva europska zelenog plana. Kako bi se veće smanjenje emisija stakleničkih plinova postiglo do 2030., a klimatska neutralnost najkasnije do 2050., Europi je potreban integrirani energetski sustav koji će se oslanjati na više razine elektrifikacije iz dodatnih obnovljivih i niskougljičnih izvora energije i na dekarbonizaciju plinskog sektora. Politikom transeuropskih energetska mreža može se osigurati da se razvojem energetska infrastrukture Unije podupre potrebna energetska tranzicija prema klimatskoj neutralnosti u skladu s načelom energetska učinkovitosti na prvom mjestu te s tehnološkom neutralnošću, uzimajući pritom u obzir potencijal za smanjenje emisija pri krajnjoj potrošnji. Njome se također može osigurati međupovezanost, energetska sigurnost, integracija tržišta i sustava, tržišno natjecanje u korist svih država članica te energija po pristupačnoj cijeni za kućanstva i poduzeća.

¹ SL C 371, 15.9.2021., str. 68.

- (8) Iako su ciljevi Uredbe (EU) br. 347/2013 i dalje uglavnom valjani, sadašnji okvir transeuropskih energetske mreže još u potpunosti ne odražava očekivane promjene energetske sustava koje će nastati uslijed novog političkog konteksta, a posebno zbog ažuriranih energetske i klimatske ciljeva Unije za 2030. i cilja klimatske neutralnosti do 2050. u okviru europske zelenog plana. Stoga se, među ostalim aspektima, ciljevi ublažavanja klimatske promjena i prilagodbe klimatske promjenama trebaju na odgovarajući način odražavati u revidiranom okviru transeuropskih energetske mreže. Uz nov politički kontekst i ciljeve u proteklom je desetljeću tehnološki razvoj bio iznimno brz. Taj bi razvoj trebalo uzeti u obzir kad je riječ o kategorijama energetske infrastrukture obuhvaćenima ovom Uredbom, kriterijima odabira za projekte od zajedničkog interesa te prioritarnim koridorima i područjima. Istovremeno se odredbama ove Uredbe ne bi smjelo utjecati na pravo države članice da utvrđuje uvjete za iskorištavanje svojih energetske resursa, svoj izbor među različitim izvorima energije i opću strukturu svoje opskrbe energijom, u skladu s člankom 194. UFEU-a.

- (9) Direktivama 2009/73/EZ¹ i (EU) 2019/944² Europskog parlamenta i Vijeća uređuje se unutarnje tržište energije. Premda je u dovršenju tog tržišta postignut velik napredak, moguća su daljnja poboljšanja, koja bi se mogla ostvariti boljom upotrebom postojeće energetske infrastrukture, integracijom većih količina energije iz obnovljivih izvora i integracijom sustava.
- (10) Unijinu energetske infrastrukturu trebalo bi unaprijediti kako bi se spriječili tehnički kvarovi i povećala njezina otpornost na takve kvarove, prirodne nepogode ili nesreće izazvane ljudskim djelovanjem, negativne učinke klimatskih promjena i prijetnje njezinoj sigurnosti, posebno u vezi s europskom kritičnom infrastrukturom u skladu s Direktivom Vijeća 2008/114/EZ³.

¹ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

² Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

³ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

- (11) Unijinu energetska infrastruktura trebala bi biti otporna na neizbježne učinke za koje se očekuje da će ih klimatske promjene, unatoč nastojanjima da se ublaže, imati u Europi. Stoga je iznimno važno dodatno raditi na prilagodbi klimatskim promjenama i ublažavanju klimatskih promjena, povećanju otpornosti te na sprečavanju katastrofa i pripravnosti na katastrofe.
- (12) Pri razvoju transeuropske energetske infrastrukture trebalo bi, ako je to tehnički moguće i najučinkovitije, uzeti u obzir mogućnost prenamjene postojeće infrastrukture i opreme.

- (13) Sigurnost opskrbe, kao jedan od glavnih razloga donošenja Uredbe (EU) br. 347/2013, znatno je povećana projektima od zajedničkog interesa. Osim toga, prema Komisijinoj procjeni učinka priloženoj Komunikaciji Komisije od 17. rujna 2020. naslovljenoj „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. – Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana” očekuje se znatno smanjenje potrošnje prirodnog plina jer nesmanjeni intenzitet njegove upotrebe nije u skladu s postizanjem ugljične neutralnosti. S druge strane, očekuje se da će do 2050. znatno porasti potrošnja bioplina, vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika te sintetičkih plinovitih goriva. Infrastruktura za plin sada je bolje povezana, a otpornost opskrbe znatno se poboljšala od 2013. Te promjene u području plina trebalo bi uzeti u obzir pri planiranju energetske infrastrukture. Međutim, još uvijek nisu sve države članice dovoljno povezane na europsku plinsku mrežu, a posebno se otočne države članice i dalje suočavaju sa znatnim problemima u pogledu sigurnosti opskrbe i energetske izoliranosti. Iako se očekuje da će 78 % plinskih projekata koji su projekti od zajedničkog interesa biti pušteno u rad do kraja 2025., u nekima je došlo do znatnih kašnjenja, među ostalim zbog problema povezanih s izdavanjem dozvola. Ova Uredba stoga ne bi smjela negativno utjecati na projekte od zajedničkog interesa koji na datum njezina stupanja na snagu još nisu dovršeni. Stoga bi projekti od zajedničkog interesa koji su uvršteni na peti Unijin popis projekata od zajedničkog interesa, uspostavljen u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013, čiji je spis zahtjeva nadležno tijelo prihvatilo na pregled, trebali bi moći zadržati svoja prava i obveze u pogledu dozvola tijekom razdoblja od četiri godine od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.

- (14) Važnost pametnih elektroenergetskih mreža, koje ne uključuju uvijek prelazak fizičke granice, u postizanju ciljeva energetske i klimatske politike Unije prepoznata je u Komunikaciji Komisije od 8. srpnja 2020. naslovljenoj „Energija za klimatski neutralno gospodarstvo: strategija EU-a za integraciju energetske sustava („strategija EU-a za integraciju energetske sustava”). Kriteriji za tu kategoriju trebali bi se pojednostaviti, trebali bi uključivati tehnološki razvoj u pogledu inovacija i digitalnih aspekata te bi trebali omogućiti integraciju energetske sustava. Nadalje, trebalo bi pojasniti ulogu nositelja projekata. S obzirom na očekivano znatno povećanje potražnje za električnom energijom u prometnom sektoru, posebno za električna vozila na autocestama i u gradskim područjima, tehnologije pametnih mreža trebale bi doprinijeti i poboljšanju potpore povezane s energetske mrežom za prekogranično punjenje visokog kapaciteta kako bi se podržala dekarbonizacija prometnog sektora.

- (15) U strategiji EU-a za integraciju energetskeg sustava naglašena je i potreba za integriranim planiranjem energetske infrastrukture među nositeljima energije, energetske infrastrukture i sektorima potrošnje energije. Polazište takve integracije sustava primjena je načela energetske učinkovitosti na prvom mjestu i zauzimanje holističkog pristupa u politici koji nadilazi pojedinačne sektore. Njome se ispunjavaju i potrebe za dekarbonizacijom sektora u kojima je teško smanjiti emisije, kao što su određene industrijske grane ili načini prijevoza, gdje je izravna elektrifikacija trenutno tehnički ili ekonomski problematična. Takva ulaganja uključuju vodik i elektrolizatore, tehnologije s vrlo izglednom masovnom komercijalnom primjenom. U Komunikaciji Komisije od 8. srpnja 2020. naslovljenoj „Strategija za vodik za klimatski neutralnu Europu” („strategija za vodik”) prednost se daje proizvodnji vodika iz električne energije iz obnovljivih izvora, što je najčišće rješenje i ujedno najkompatibilnije s ciljem klimatske neutralnosti Unije. Međutim, u prijelaznoj fazi potrebni su drugi oblici niskougljičnog vodika kako bi se što brže dekarbonizirao vodik koji se trenutno proizvodi, s naglaskom na raznolikom rasponu čistih tehnologija, te kako bi se pokrenula ekonomija razmjera.

- (16) Nadalje, u svojoj strategiji za vodik Komisija je zaključila da je rasprostranjena infrastrukturna mreža važan element za traženo uvođenje vodika, koji mogu osigurati samo Unija i unutarnje tržište. Namjenska infrastruktura za prekogranični transport vodika i prekograničnu trgovinu vodikom te za stvaranje dolina vodika danas je vrlo ograničena. Takva infrastruktura trebala bi, uz nove objekte namijenjene proizvodnji vodika, u znatnoj mjeri obuhvaćati i objekte prenamijenjene iz objekata za prirodni plin. Osim toga, strategijom za vodik utvrđen je strateški cilj povećanja instaliranog kapaciteta elektrolizatora na 40 gigavata (GW) do 2030. kako bi se povećala proizvodnja vodika iz obnovljivih izvora i olakšala dekarbonizacija sektora ovisnih o fosilnim gorivima, kao što je industrija ili promet. Stoga bi politika transeuropskih energetske mreže trebala uključivati novu i prenamijenjenu infrastrukturu za transport i skladištenje vodika te objekte za elektrolizu. U desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije trebalo bi uključiti i infrastrukturu za transport i skladištenje vodika kako bi se omogućila sveobuhvatna i dosljedna procjena njezinih troškova i koristi za energetski sustav, uključujući njezin doprinos integraciji sektora i dekarbonizaciji, pri čemu je cilj izgradnja infrastrukturne okosnice za vodik u Uniji.

- (17) Nadalje, trebalo bi uspostaviti novu kategoriju infrastrukture za pametne plinske mreže kako bi se poticalo ulaganje u integraciju niza niskougljičnih plinova u plinsku mrežu, a posebno plinova iz obnovljivih izvora, kao što su bioplin, biometan i vodik, te kako bi se olakšalo upravljanje nastalim složenijim sustavom, na temelju inovativnih digitalnih tehnologija.
- (18) Postizanje klimatske neutralnosti najkasnije do 2050. podrazumijeva da će i dalje postojati industrijski procesi koji emitiraju ugljikov dioksid. Takav se ugljikov dioksid smatra neizbježnim ako se njegova proizvodnja ne može izbjeći unatoč optimizaciji, primjerice energetsom učinkovitošću ili elektrifikacijom koja uključuje obnovljive izvore energije. U nedostatku razumnih alternativa, razvoj infrastrukture za ugljikov dioksid trebao bi dovesti do znatnog neto smanjenja inače neizbježnih emisija. Hvatanje ugljikova dioksida obuhvaćeno je Direktivom 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹ u svrhu tokova ugljikova dioksida iz postrojenja obuhvaćenih tom direktivom te u svrhu geološkog skladištenja u skladu s Direktivom 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća².

¹ Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenog 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

² Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009., str. 114.).

- (19) Prema Uredbi (EU) br. 347/2013, u postupku izrade Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa bilo je potrebno dokazati da predloženi projekt od zajedničkog interesa znatno doprinosi najmanje jednom u nizu kriterija, što je moglo, ali nije moralo uključivati održivost. U skladu s posebnim potrebama na unutarnjem energetsom tržištu u tom trenutku, tim je zahtjevom omogućen razvoj projekata od zajedničkog interesa koji su se odnosili samo na rizike za sigurnost opskrbe, čak i ako nisu pokazali koristi u smislu održivosti. Međutim, s obzirom na razvoj infrastrukturnih potreba Unije, ciljeve dekarbonizacije te zaključke Europskog vijeća usvojene 21. srpnja 2020., prema kojima bi rashodi Unije trebali biti usklađeni s ciljevima Pariškog sporazuma i načelom nenanošenja štete iz europskog zelenog plana, trebalo bi procijenjivati održivost u smislu integracije obnovljivih izvora energije u mrežu ili smanjenja emisija stakleničkih plinova, ovisno o slučaju, kako bi se osigurala usklađenost politike transeuropskih energetske mreže s energetske i klimatske ciljevima Unije te ciljevima klimatske neutralnosti do 2050., uzimajući u obzir posebnosti svake države članice u postizanju cilja klimatske neutralnosti. Mreže za transport ugljikova dioksida održive su zbog ukupnog očekivanog smanjenja emisija stakleničkih plinova tijekom životnog ciklusa projekta i nepostojanja alternativnih tehnoloških rješenja za postizanje jednake razine smanjenja emisija ugljikova dioksida.

- (20) Unija bi trebala olakšati razvoj infrastrukturnih projekata kojima se njezine mreže povezuju s mrežama trećih zemalja, ponajprije susjednih zemalja i zemalja s kojima je uspostavila posebnu energetska suradnju, a koji su uzajamno korisni i potrebni za energetska tranziciju i postizanje klimatskih ciljeva te koji pritom ispunjavaju posebne kriterije relevantnih kategorija infrastrukture u skladu s ovom Uredbom. Stoga bi projekte od uzajamnog interesa trebalo uključiti u područje primjene ove Uredbe ako su održivi i ako mogu pokazati znatne neto socioekonomske koristi na razini Unije i za barem jednu treću zemlju. Takvi bi projekti trebali biti prihvatljivi za uvrštavanje na Unijin popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa („Unijin popis”), pod uvjetom da postoji visoka razina konvergencije okvira politike koji je poduprt provedbenim mehanizmima, te bi trebali pokazati doprinos općim ciljevima energetske i klimatske politike Unije i trećih zemalja u pogledu sigurnosti opskrbe i dekarbonizacije.

Trebalo bi pretpostaviti da postoji visoka razina konvergencije okvira politike za ugovorne stranke Europskog gospodarskog prostora ili Energetske zajednice ili se ona, u slučaju ostalih trećih zemalja, može dokazati bilateralnim sporazumima koji uključuju relevantne odredbe o ciljevima klimatske i energetske politike o dekarbonizaciji i dodatno ih je ocijenila odgovarajuća regionalna skupina uz potporu Komisije. Osim toga, treća zemlja s kojom Unija surađuje na razvoju projekata od uzajamnog interesa trebala bi omogućiti sličan vremenski okvir za ubrzanu provedbu i druge mjere potpore politikama, kako je utvrđeno u ovoj Uredbi. Stoga bi prema projektima od uzajamnog interesa trebalo postupati na isti način kao i projektima od zajedničkog interesa, odnosno ako nije drukčije navedeno, sve odredbe koje se odnose na projekte od zajedničkog interesa primjenjuju se i na projekte od uzajamnog interesa. Kao znatne neto socioekonomske koristi na razini Unije trebalo bi smatrati poboljšanje interoperabilnosti i funkcioniranja unutarnjeg tržišta koje nadilazi pojedinu državu članicu. Kad je riječ o projektima za skladištenje ugljikova dioksida, prihvatljivi bi trebali biti samo projekti koji su potrebni za omogućavanje prekograničnog transporta i skladištenja ugljikova dioksida, pod uvjetom da su standardi i zaštitne mjere kojima se sprječavaju curenja te koji se odnose na klimu, zdravlje ljudi i ekosustave u pogledu sigurnosti i učinkovitosti trajnog skladištenja ugljikova dioksida barem na istoj razini kao u Uniji. Trebalo bi pretpostaviti da Europski gospodarski prostor ispunjava te standarde i zaštitne mjere.

- (21) Projekti od uzajamnog interesa trebali bi se smatrati dodatnim alatom za proširenje područja primjene ove Uredbe na treće zemlje izvan onih projekata od zajedničkog interesa kojima se doprinosi provedbi prioritetnog koridora ili područja energetske infrastrukture kako je utvrđeno u Prilogu I. Stoga, ako projekt s trećom zemljom doprinosi provedbi prioritetnog koridora ili područja energetske infrastrukture, trebao bi moći zatražiti status projekta od zajedničkog interesa na temelju ove Uredbe. Jednako tako, projekti međusobne elektroenergetske povezanosti s trećim zemljama koji su stekli status projekta od zajedničkog interesa u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013 mogu biti odabrani kao projekti od zajedničkog interesa pod uvjetom da se podvrgnu postupku odabira i da ispunjavaju kriterije za projekte od zajedničkog interesa.

- (22) Nadalje, kako bi ostvarila energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050., Unija treba znatno povećati proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. Postojeće kategorije energetske infrastrukture za prijenos i skladištenje električne energije ključne su za integraciju znatnog porasta proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora u elektroenergetsku mrežu. Za to je potrebno i povećanje ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora na moru s ciljem postizanja najmanje 300 GW energije iz odobalnih vjetroelektrana, instaliranih u skladu sa strategijom Komisije za energiju iz obnovljivih izvora na moru utvrđenom u Komunikaciji Komisije od 19. studenoga 2020. naslovljenoj „Strategija EU-a za iskorištavanje potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru za klimatski neutralnu budućnost”. Ta strategija obuhvaća radijalne veze koje povezuju nove odobalne vjetroelektrane te hibridne integrirane projekte. Trebalo bi razmotriti i koordinaciju dugoročnog planiranja i razvoja odobalnih i kopnenih elektroenergetskih mreža. Osobito, pri planiranju odobalne infrastrukture projekte ne bi trebalo razmatrati pojedinačno, nego bi trebalo usvojiti koordinirani sveobuhvatni pristup kojim se osigurava održiv razvoj integriranih odobalnih mreža u skladu s potencijalom energije iz obnovljivih izvora na moru u svakom morskom bazenu te zaštitom okoliša i drugim načinima korištenja morem. Trebao bi postojati pristup koji se temelji na dobrovoljnoj suradnji među državama članicama. Države članice trebale bi i dalje biti odgovorne za odobravanje projekata od zajedničkog interesa koji se odnose na njihovo državno područje i povezanih troškova.

- (23) Relevantne države članice trebale bi moći procijeniti koristi i troškove prioritetnih koridora odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora i provesti preliminarnu analizu podjele troškova na razini prioritetnog koridora odobalne mreže kako bi se poduprle zajedničke političke obveze za razvoj energije iz obnovljivih izvora na moru. Komisija bi zajedno s državama članicama i relevantnim operatorima prijenosnih odnosno transportnih sustava (TSO-ovi) te nacionalnim regulatornim tijelima trebala razviti smjernice za posebne troškove i koristi te podjelu troškova radi provedbe planova razvoja integrirane odobalne mreže, što bi državama članicama trebalo omogućiti provedbu odgovarajuće procjene.

(24) Postupak izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije kao temelj za utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa u kategorijama električne energije i plina pokazao se djelotvornim. Međutim, iako Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju („ENTSO za električnu energiju”) i Europska mreža operatora transportnih sustava za plin („ENTSO za plin”) te TSO-ovi imaju važnu ulogu u tom postupku, potrebna je veća kontrola kako bi se povećalo povjerenje u njega, posebno u pogledu definiranja scenarija za budućnost, utvrđivanja dugoročnih infrastrukturnih nedostataka i uskih grla te procjene pojedinačnih projekata. Stoga bi zbog potrebe za neovisnim vrednovanjem Agencija za suradnju energetske regulatora („Agencija”) i Komisija trebale imati veću ulogu u postupku, među ostalim u postupku izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije u skladu s uredbama (EZ) br. 715/2009¹ i (EU) 2019/943² Europskog parlamenta i Vijeća. Postupak izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije trebao bi se temeljiti na objektivnom i znanstveno utemeljenom doprinosu neovisnog znanstvenog tijela kao što je Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene i trebao bi biti što učinkovitije organiziran.

¹ Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

² Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.).

- (25) Pri izvršavanju svojih zadaća koje prethode donošenju desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin trebali bi provesti opsežan postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike. Savjetovanje bi trebalo biti otvoreno i transparentno te bi trebalo biti organizirano pravodobno kako bi se omogućilo da dionici pruže povratne informacije tijekom pripreme ključnih faza desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije, kao što su razvoj scenarija, utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka i metodologija analize troškova i koristi za procjenu projekata. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin trebali bi uzeti u obzir informacije dobivene od dionika tijekom savjetovanja i objasniti kako su te informacije uzeli u obzir.

- (26) U skladu sa zaključcima Foruma za energetska infrastrukturu 2020. potrebno je osigurati da se u postupcima planiranja cjelokupne kopnene i odobalne, prijenosne odnosno transportne i distribucijske infrastrukture na koordiniran način vodi računa o svim relevantnim sektorima, kao što su sektor plina, električne energije i prometa. Kako bi se poštovali Pariški sporazum i ostvarili klimatski ciljevi Unije do 2030., ciljevi razvoja energije na moru do 2040. te u skladu s ciljem Unije da postigne klimatsku neutralnost najkasnije do 2050., okvir transeuropskih energetskih mreža trebao bi se temeljiti na pametnijem, integriranijem, dugoročnijem i optimiziranijem pristupu „jedinog energetskog sustava” zahvaljujući uvođenju okvira kojim se omogućuje bolja koordinacija planiranja infrastrukture u različitim sektorima i pruža prilika za optimalnu integraciju različitih rješenja za povezivanje koja uključuju različite mrežne elemente među različitim infrastrukturama. To bi trebalo osigurati razvojem modela postupne integracije koji omogućuje usklađenost metodologija za pojedine sektore na temelju zajedničkih pretpostavki te koji odražava međuovisnosti.

- (27) Važno je osigurati da status projekta od zajedničkog interesa mogu dobiti samo infrastrukturni projekti za koje ne postoje razumna alternativna rješenja. U tu bi svrhu načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu trebalo uzeti u obzir u izvješću o utvrđivanju infrastrukturnih nedostataka izrađenom u skladu s ovom Uredbom te u radu regionalnih skupina pri sastavljanju regionalnih popisa predloženih projekata. U skladu s načelom energetske učinkovitosti na prvom mjestu trebalo bi razmotriti sve relevantne alternative novoj infrastrukturi za osiguravanje budućih infrastrukturnih potreba koje bi mogle doprinijeti rješavanju utvrđenih infrastrukturnih nedostataka.

Regionalne skupine trebale bi, uz pomoć nacionalnih regulatornih tijela, razmotriti pretpostavke i ishode procjene infrastrukturnih nedostataka razvijene u skladu s ovom Uredbom te osigurati da se načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu u potpunosti primjenjuje u postupku odabira projekata od zajedničkog interesa. Osim toga, nositelji projekata trebali bi tijekom njihove provedbe izvješćivati o usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i pokazati da se projektima ne nanosi bitna šteta okolišu u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća¹. U slučaju postojećih projekata od zajedničkog interesa koji su dovoljno razvijeni, regionalne skupine će to uzeti u obzir pri odabiru projekata za sljedeći Unijin popis.

¹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

- (28) U cilju osiguravanja stabilnosti napona i frekvencije posebnu pozornost trebalo bi usmjeriti na stabilnost europske elektroenergetske mreže u promjenjivim uvjetima, posebno u pogledu rastućeg udjela opcija fleksibilnosti, kao što je održivo skladištenje energije, i električne energije iz obnovljivih izvora. Posebnu prednost trebalo bi dati nastojanjima da se održi i osigura zadovoljavajuća razina planirane niskougljične proizvodnje energije kako bi se osigurala sigurnost opskrbe za građane i poduzeća.
- (29) Nakon bliskog savjetovanja sa svim državama članicama i dionicima Komisija je utvrdila 14 prioriteta transeuropske energetske infrastrukture, čija je provedba ključna za postizanje energetske i klimatske ciljeva Unije za 2030. i njezina cilja klimatske neutralnosti do 2050. Ti prioriteti obuhvaćaju razna zemljopisna ili tematska područja povezana s prijenosom i skladištenjem električne energije, odobalnim mrežama za energiju iz obnovljivih izvora, transportom i skladištenjem vodika, elektrolizatorima, pametnim plinskim mrežama, pametnim elektroenergetskim mrežama te transportom i skladištenjem ugljikova dioksida.

- (30) Projekti od zajedničkog interesa trebali bi ispunjavati zajedničke, transparentne i objektivne kriterije u pogledu doprinosa ciljevima energetske politike. Da bi bili prihvatljivi za uvrštavanje na Unijine popise, projekti u području električne energije i vodika trebali bi biti dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije. Budući da infrastruktura za vodik zasad nije uključena u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije, taj bi se zahtjev za projekte u području vodika trebao primjenjivati tek od 1. siječnja 2024. za potrebe drugog Unijina popisa, koji će se sastaviti u skladu s ovom Uredbom.
- (31) Trebalo bi osnovati regionalne skupine koje bi predlagale i preispitivale projekte od zajedničkog interesa, čime bi se uspostavljali regionalni popisi projekata od zajedničkog interesa. Te bi regionalne skupine u cilju postizanja širokog konsenzusa trebale osigurati blisku suradnju između država članica, nacionalnih regulatornih tijela, nositelja projekata i relevantnih dionika. U kontekstu te suradnje nacionalna regulatorna tijela trebala bi, prema potrebi, savjetovati regionalne skupine, među ostalim o izvedivosti regulatornih aspekata predloženih projekata i predloženog vremenskog rasporeda za regulatorno odobrenje.
- (32) Kako bi se povećala učinkovitost tog procesa, trebalo bi ojačati i dodatno poticati suradnju među regionalnim skupinama. Komisija treba imati važnu ulogu u olakšavanju te suradnje radi rješavanja mogućih učinaka projekata na druge regionalne skupine.

- (33) Svake dvije godine trebalo bi sastaviti novi Unijin popis. Projekti od zajedničkog interesa koji su dovršeni ili više ne ispunjavaju relevantne kriterije i zahtjeve navedene u ovoj Uredbi ne bi trebali biti uvršteni na sljedeći Unijin popis. Zbog toga bi postojeći projekti od zajedničkog interesa prije uvrštavanja na sljedeći Unijin popis trebali proći isti postupak odabira za uspostavu regionalnih popisa i uspostavu Unijina popisa koji se primjenjuje na novopredložene projekte. Međutim, trebalo bi smanjiti administrativno opterećenje koliko je to moguće, na primjer upotrebom prethodno dostavljenih podataka i uzimanjem u obzir godišnjih izvješća nositelja projekata. U tu bi se svrhu na postojeće projekte od zajedničkog interesa s kojima se znatno napredovalo trebao primjenjivati pojednostavnjeni postupak uključivanja u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije.
- (34) Projekte od zajedničkog interesa trebalo bi provesti što prije te ih pomno pratiti i evaluirati, uz propisno poštovanje zahtjeva za sudjelovanje dionika i zakonodavstva o okolišu te minimalno administrativno opterećenje za njihove nositelje. Komisija bi trebala imenovati europske koordinate za projekte kod kojih su uočene posebne poteškoće ili kašnjenja. U postupku odabira konkretnih projekata za buduće popise Unije trebalo bi uzeti u obzir napredak u provedbi tih projekata te ispunjavanje obveza iz ove Uredbe.

- (35) Postupak izdavanja dozvola ne bi smio uzrokovati administrativno opterećenje nerazmjerno veličini ili složenosti projekta ni stvoriti prepreke razvoju transeuropskih mreža i pristupu tržištu.
- (36) Trebalo bi koordinirati planiranje i provedbu Unijinih projekata od zajedničkog interesa u područjima energetske, prometne i telekomunikacijske infrastrukture kako bi se stvorile sinergije kad je to izvedivo s cjelokupnoga gospodarskog, tehničkog, okolišnog i klimatskog stajališta ili stajališta prostornog planiranja, pri čemu treba voditi računa o relevantnim sigurnosnim aspektima. Tako bi pri planiranju raznih europskih mreža trebalo biti moguće dati prednost integraciji prometnih, komunikacijskih i energetskih mreža kako bi se osiguralo da se zauzima što manje zemljišta. Za integraciju energetskog sustava u raznim sektorima potrebna je zajednička vizija mreža, pri čemu treba osigurati da se, ako je to moguće, ponovno upotrebljavaju postojeći ili napušteni pravci radi što većeg smanjenja negativnih društvenih, gospodarskih, okolišnih, klimatskih i financijskih učinaka.

- (37) Projektima od zajedničkog interesa trebalo bi na nacionalnoj razini dodijeliti prioritetni status radi osiguravanja brze administrativne obrade i hitnog postupanja u svim sudskim postupcima i postupcima rješavanja sporova koji se na njih odnose. Nadležna tijela trebala bi ih smatrati projektima od javnog interesa. Projekti koji negativno utječu na okoliš trebali bi, zbog prevladavajućeg javnog interesa, dobiti odobrenje kada su zadovoljeni svi uvjeti iz Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹ i Direktive Vijeća 92/43/EEZ².
- (38) Kako bi se osigurao uspjeh projekata i ograničili prigovori na njih, nužno je dionicima, uključujući civilno društvo, pružiti informacije i s njima se savjetovati.
- (39) Kako bi se smanjila složenost, povećala učinkovitost i transparentnost te poboljšala suradnja među državama članicama, trebalo bi postojati nadležno tijelo ili nadležna tijela koja objedinjuju ili koordiniraju sve postupke izdavanja dozvola.

¹ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.).

² Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.).

- (40) Kako bi se pojednostavnio i ubrzao postupak izdavanja dozvola za odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora, trebalo bi odrediti jedinstvene kontaktne točke za prekogranične odobalne projekte na Unijinu popisu, čime bi se smanjilo administrativno opterećenje za nositelje projekata. Jedinstvene kontaktne točke trebale bi smanjiti složenost, povećati učinkovitost i ubrzati postupak izdavanja dozvola za odobalne prijenosne odnosno transportne objekte, koji su često u nadležnosti više država.
- (41) Unatoč postojanju utvrđenih standarda kojima se osigurava sudjelovanje javnosti u postupcima donošenja odluka u području okoliša, a koji se u potpunosti primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa, u okviru ove Uredbe još su uvijek potrebne dodatne mjere radi osiguravanja najviših mogućih standarda transparentnosti i sudjelovanja javnosti za sva relevantna pitanja u postupku izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa. Ako je već obuhvaćeno nacionalnim pravilima istih ili viših standarda nego u ovoj Uredbi, savjetovanje prije postupka izdavanja dozvola trebalo bi postati neobvezno kako ne bi bilo udvostručivanja pravnih zahtjeva.

(42) Ispravnom i koordiniranom provedbom direktiva 2001/42/EZ¹ i 2011/92/EU² Europskog parlamenta i Vijeća te, ako je primjenjivo, Konvencije Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša³, potpisane u Aarhusu 25. lipnja 1998. („Aarhuška konvencija”) i Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica⁴, potpisane u Espoo 25. veljače 1991. („Konvencija iz Espooa”), trebala bi se osigurati usklađenost glavnih načela procjene utjecaja na okoliš i klimu, među ostalim i u prekograničnom kontekstu. Komisija je izdala smjernice kojima se državama članicama pruža potpora u određivanju primjerenih zakonodavnih i nezakonodavnih mjera za pojednostavnjenje postupaka procjene utjecaja energetske infrastrukture na okoliš, a kojima se ujedno osigurava koherentna primjena postupaka procjene utjecaja na okoliš koji su prema pravu Unije obvezni za projekte od zajedničkog interesa. Države članice trebale bi koordinirati svoje procjene projekata od zajedničkog interesa i, ako je to moguće, provesti zajedničke procjene. Države članice trebalo bi poticati na razmjenu najboljih praksi i jačanje administrativne sposobnosti za postupke izdavanja dozvola.

¹ Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001., str. 30.).

² Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.).

³ SL L 124, 17.5.2005., str. 4.

⁴ SL C 104, 24.4.1992., str. 7.

- (43) Važno je pojednostavniti i poboljšati postupak izdavanja dozvola poštujući, u mjeri u kojoj je to moguće i uzimajući u obzir načelo supsidijarnosti, nacionalne ovlasti i postupke za izgradnju nove energetske infrastrukture. S obzirom na potrebu za hitnim razvojem energetske infrastrukture, u okviru pojednostavnjenja postupka izdavanja dozvola trebalo bi utvrditi jasan rok u kojem relevantna tijela donose odluku o izgradnji projekta. Tim rokom trebalo bi potaknuti učinkovitije definiranje i vođenje postupaka, pri čemu se ni u kojem slučaju ne bi smjeli ugroziti visoki standardi zaštite okoliša propisani zakonodavstvom o okolišu ni sudjelovanje javnosti. Ovom bi se Uredbom trebali utvrditi najdulji rokovi. Međutim, države članice mogu ih nastojati skratiti ako je to izvedivo, posebno u pogledu projekata kao što su pametne mreže, za koje možda neće biti potrebni toliko složen postupak izdavanja dozvola kao u slučaju prijenosne odnosno transportne infrastrukture. Za osiguravanje poštovanja tih rokova trebala bi biti odgovorna nadležna tijela.

- (44) Države članice trebale bi moći u sveobuhvatne odluke prema potrebi uvrstiti odluke donesene u kontekstu pregovora s pojedinačnim vlasnicima zemljišta o odobravanju pristupa, vlasništvu ili pravu na upotrebu zemljišta u kontekstu prostornog planiranja, kojim se određuje opća namjena zemljišta u određenoj regiji, uključujući druge razvojne projekte kao što su autoceste, željeznica, zgrade i prirodna zaštićena područja, a koji nisu izrađeni za posebne potrebe planiranog projekta, te izdavanja uporabnih dozvola. U kontekstu postupka izdavanja dozvola projekt od zajedničkog interesa trebao bi moći uključivati povezanu infrastrukturu u mjeri u kojoj je to bitno za njegovu izgradnju ili funkcioniranje. Ova Uredba, a posebno odredbe o izdavanju dozvola, sudjelovanju javnosti i provedbi projekata od zajedničkog interesa, trebala bi se primjenjivati ne dovodeći u pitanje pravo Unije ni međunarodno pravo, uključujući odredbe o zaštiti okoliša i zdravlja ljudi te odredbe donesene na temelju zajedničke ribarstvene politike i integrirane pomorske politike, posebno Direktive 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja (SL L 257, 28.8.2014., str. 135.).

- (45) Troškove razvoja, izgradnje, funkcioniranja i održavanja projekata od zajedničkog interesa u pravilu bi trebali u potpunosti snositi korisnici infrastrukture. Pri raspodjeli troškova trebalo bi osigurati da krajnji korisnici ne budu nerazmjerno opterećeni, posebno ako bi to moglo dovesti do energetske siromaštva. Projekti od zajedničkog interesa trebali bi biti prihvatljivi za prekograničnu raspodjelu troškova ako procjena tržišne potražnje ili očekivanih učinaka na tarife ukazuje na to da se iznosima tarifa koje plaćaju korisnici infrastrukture neće moći pokriti troškovi.
- (46) Rasprava o odgovarajućoj raspodjeli troškova trebala bi se temeljiti na analizi troškova i koristi infrastrukturnog projekta koja se provodi na temelju usklađene metodologije analize energetske sustava i prema svim relevantnim scenarijima utvrđenima u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije, koji su izrađeni u skladu s uredbama (EZ) br. 715/2009 i (EU) 2019/943, a koje je preispitala Agencija, te dodatnim scenarijima za planiranje razvoja mreže, čime se omogućuje pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa energetske politici Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe. Tom se analizom za usporedbu jediničnih troškova ulaganja mogu uzeti u obzir pokazatelji i odgovarajuće referentne vrijednosti. Ako se primjenjuju dodatni scenariji, oni bi trebali biti u skladu s energetskim i klimatskim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. te podložni sveobuhvatnom postupku savjetovanja i nadzora.

- (47) Jasna i transparentna pravila prekogranične raspodjele troškova potrebna su na sve integriranijem unutarnjem energetsom tržištu kako bi se ubrzalo ulaganje u prekograničnu infrastrukturu i projekte s prekograničnim učinkom. Ključno je osigurati stabilan okvir financiranja razvoja projekata od zajedničkog interesa, ali pritom potrebu za financijskom potporom smanjiti na najmanju moguću mjeru te istodobno odgovarajućim poticajima i financijskim mehanizmima poticati zainteresirane ulagatelje. Pri odlučivanju o prekograničnoj raspodjeli troškova nacionalna regulatorna tijela trebala bi u potpunosti prekogranično raspodijeliti stvarno nastale troškove ulaganja, ovisno o svom nacionalnom pristupu i metodologijama za sličnu infrastrukturu, i uključiti ih u nacionalne tarife te zatim, ako je to relevantno, utvrditi bi li njihov učinak na nacionalne tarife mogao nerazmjerno opteretiti potrošače u njihovim državama članicama. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi uzimati u obzir stvarne ili procijenjene pristojbe i prihode kako se ne bi dogodilo da projekti dobiju dvostruku potporu. Te bi pristojbe i prihode trebalo uzeti u obzir samo u mjeri u kojoj su povezani s tim projektima i namijenjeni pokrivanju predmetnih troškova.
- (48) Postoji potreba za prekograničnim projektima koji imaju pozitivan učinak na elektroenergetsku mrežu Unije, kao što su pametne elektroenergetske mreže ili elektrolizatori, bez zajedničke fizičke granice.

- (49) Zakonodavstvo o unutarnjem energetsom tržištu nalaže da se tarifama za pristup mrežama osiguravaju odgovarajući poticaji za ulaganja. Međutim, nekoliko će vrsta projekata od zajedničkog interesa vjerojatno imati vanjske učinke koji se u uobičajenom tarifnom sustavu možda neće moći u cijelosti iskazati, pa tako ni podmiriti. Pri primjeni zakonodavstva o unutarnjem energetsom tržištu nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati stabilan i predvidiv regulatorni i financijski okvir s poticajima za projekte od zajedničkog interesa, uključujući dugoročne poticaje, koji su razmjerni razini specifičnog rizika projekta. Taj bi se okvir posebno trebao primjenjivati na prekogranične projekte, inovativne tehnologije prijenosa električne energije kojima se omogućuje opsežna integracija energije iz obnovljivih izvora, distribuiranih izvora energije ili upravljanja potrošnjom u međusobno povezanim mrežama te na projekte u području energetske tehnologije i digitalizacije čijom će provedbom vjerojatno nastati veći rizici nego provedbom sličnih projekata u jednoj državi članici ili čijom će provedbom Unija imati više koristi. Projekti s visokim operativnim troškovima trebali bi imati i pristup odgovarajućim poticajima za ulaganja. Osobito, odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora koje istodobno služe kao interkonekcijski vodovi za električnu energiju i povezuju projekte za odobalnu proizvodnju energije iz obnovljivih izvora vjerojatno će dovesti do većih rizika od usporedivih infrastrukturnih projekata na kopnu zbog neraskidive povezanosti s proizvodnim objektima koja rezultira pojavom regulatornih rizika, financijskih rizika kao što su potreba za ulaganjima unaprijed, tržišnih rizika i rizika povezanih s upotrebom novih inovativnih tehnologija.

- (50) Ova bi se Uredba trebala primjenjivati samo na izdavanje dozvola za projekte od zajedničkog interesa, sudjelovanje javnosti u njima i njihov regulatorni tretman. Unatoč tome, države članice trebale bi moći donijeti nacionalne odredbe za primjenu istih ili sličnih pravila na druge projekte koji nemaju status projekata od zajedničkog interesa unutar područja primjene ove Uredbe. Kad je riječ o regulatornim poticajima, države članice trebale bi moći donijeti nacionalne odredbe za primjenu istih ili sličnih pravila na projekte od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji skladištenja električne energije.
- (51) Države članice koje trenutačno u postupku izdavanja dozvola ne pripisuju najveću moguću nacionalnu važnost energetske infrastrukturnim projektima trebalo bi potaknuti da razmotre uvođenje takve velike nacionalne važnosti, posebno nakon što evaluiraju bi li se time ubrzao postupak izdavanja dozvola.
- (52) Države članice koje trenutačno nemaju uspostavljene ubrzane ili hitne sudske postupke koji se primjenjuju na energetske infrastrukturne projekte trebalo bi potaknuti da razmotre uvođenje takvih postupaka, posebno nakon što evaluiraju bi li se time ubrzala provedba takvih projekata.

- (53) Iz provedbe Uredbe (EU) br. 347/2013 pokazalo se da je mobiliziranjem privatnog financiranja putem znatne financijske pomoći Unije ostvarena dodana vrijednost i tako omogućena provedba projekata važnih za Europu. S obzirom na gospodarsku i financijsku situaciju i proračunska ograničenja, unutar višegodišnjeg financijskog okvira trebalo bi nastaviti ciljanu potporu u obliku bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata kako bi se postigle što veće koristi za građane Unije i privukli novi ulagatelji u prioritetne koridore i područja energetske infrastrukture utvrđene u prilogu ovoj Uredbi, pri čemu bi proračunski doprinos Unije trebao biti što manji.

- (54) Projekti od zajedničkog interesa trebali bi biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije za studije i, pod određenim uvjetima, za radove, u skladu s Uredbom (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća¹ u obliku bespovratnih sredstava ili inovativnih financijskih instrumenata kako bi se osiguralo da potporu po mjeri mogli dobiti projekti od zajedničkog interesa koji nisu održivi unutar postojećeg regulatornog okvira i u postojećim tržišnim uvjetima. Važno je izbjeći narušavanje tržišnog natjecanja, posebno između projekata kojima se doprinosi izgradnji istog prioritetnog koridora Unije. Takvom bi financijskom pomoći trebalo osigurati potrebne sinergije sa strukturnim fondovima kako bi se financirale pametne mreže za distribuciju energije, kao i sinergije s mehanizmom Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora uspostavljenim Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/1294², u skladu s člankom 33. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća³.

¹ Uredba (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014 (SL L 249, 14.7.2021., str. 38.).

² Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/1294 od 15. rujna 2020. o mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora (SL L 303, 17.9.2020., str. 1.).

³ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

Na ulaganja u projekte od zajedničkog interesa trebao bi se primjenjivati postupak u tri koraka. Prvo, tržište bi trebalo imati prednost pri ulaganju. Drugo, ako tržište ne ostvaruje ulaganja, trebalo bi istražiti regulatorna rješenja, prema potrebi prilagoditi odgovarajući regulatorni okvir i osigurati ispravnu primjenu odgovarajućeg regulatornog okvira. Treće, ako prva dva koraka nisu dovoljna za potrebna ulaganja u projekte od zajedničkog interesa, financijska pomoć Unije morala bi se moći dodijeliti ako projekt od zajedničkog interesa zadovoljava primjenjive kriterije prihvatljivosti. Projekti od zajedničkog interesa mogu biti prihvatljivi i u okviru programa InvestEU, kojim se nadopunjuje financiranje bespovratnim sredstvima.

- (55) Unija bi trebala olakšati energetske projekte u regijama u nepovoljnom položaju, slabije povezanim, rubnim, najudaljenijim ili izoliranim regijama kako bi se omogućio pristup transeuropskim energetske mrežama te ubrzao proces dekarbonizacije i smanjila ovisnost o fosilnim gorivima.
- (56) Ako u državi članici ne postoji TSO, upućivanja na TSO-ove u ovoj Uredbi trebala bi se primjenjivati *mutatis mutandis* na operatore distribucijskih sustava (ODS-ovi).
- (57) Bespovratna sredstva za radove povezane s projektima od uzajamnog interesa trebala bi biti dostupna pod istim uvjetima kao i za druge kategorije ako doprinose općim ciljevima energetske i klimatske politike Unijete ako su ciljevi dekarbonizacije te treće zemlje u skladu s Pariškim sporazumom.

- (58) Uredbe (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942¹ i (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća te direktive 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti.
- (59) Prenamjenom infrastrukture za prirodni plin želi se postići dekarbonizacija plinskih mreža, i time omogućiti namjenska upotreba čistog vodika, a zahvaljujući prijelaznom razdoblju mogao bi se omogućiti transport ili skladištenje prethodno definirane mješavine vodika s prirodnim plinom ili biometanom. Miješanje vodika s prirodnim plinom ili biometanom moglo bi se upotrijebiti za povećanje kapaciteta za proizvodnju vodika i olakšavanje transporta vodika. Kako bi se osigurao prijelaz na vodik, nositelj projekta trebao bi dokazati, među ostalim putem komercijalnih ugovora, kako će do kraja prijelaznog razdoblja objekti za prirodni plin postati namjenski objekti za vodik i kako će se upotreba vodika tijekom prijelaznog razdoblja povećavati. U kontekstu praćenja Agencija bi trebala provjeriti da je projekt pravodobno postao namjenski objekt za vodik. Na svako financiranje tih projekata na temelju Uredbe (EU) 2021/1153 tijekom prijelaznog razdoblja trebao bi se primjenjivati uvjet iz sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, u skladu s kojim se u slučaju kašnjenja pravodobnog prijelaza projekta u namjenski objekt za vodik financijska sredstva moraju vratiti, te odgovarajuće odredbe kojima se omogućuje provedba tog uvjeta.

¹ Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22.).

- (60) U skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 4. veljače 2011. da nijedna država članica nakon 2015. ne bi smjela biti izolirana iz europskih plinskih i elektroenergetskih mreža ili da njezina energetska sigurnost ne bi smjela biti ugrožena zbog nedostatka odgovarajućih veza, cilj je ove Uredbe osigurati pristup transeuropskim energetske mrežama tako što će se okončati energetska izolacija Cipra i Malte, koji još nisu međupovezani s transeuropskom plinskom mrežom. Taj bi se cilj trebao postići tako da se dopusti da projekti u fazi razvoja ili planiranja kojima je dodijeljen status projekta od zajedničkog interesa u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013 zadrže svoj status sve dok Cipar i Malta ne budu međupovezani s transeuropskom plinskom mrežom. Osim doprinosa razvoju tržišta energije iz obnovljivih izvora, fleksibilnosti i otpornosti energetske sustava te sigurnosti opskrbe, tim će se projektima osigurati pristup budućim energetske tržištima, među ostalim i tržištu vodika, i doprinijeti postizanju općih ciljeva energetske i klimatske politike Unije.

- (61) Projekti od zajedničkog interesa ne bi smjeli biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije ako se nositelji projekata, operatori ili ulagatelji nalaze u nekoj od situacija za isključenje iz članka 136. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća¹, primjerice u slučajevima osude za prijevaru, korupciju ili postupanje u vezi sa zločinačkom organizacijom. Projekt od zajedničkog interesa trebalo bi moći ukloniti s Unijina popisa ako se njegovo uvrštavanje na taj popis temeljilo na netočnim informacijama koje su bile presudni čimbenik za takvo uvrštavanje ili ako projekt nije u skladu s pravom Unije. Za projekt od zajedničkog interesa koji se nalazi u državama članicama na koje se primjenjuje odstupanje iz ove Uredbe, te države članice trebale bi pri podupiranju zahtjeva za financiranje na temelju Uredbe (EU) 2021/1153 za takve projekte osigurati da od projekata izravno ili neizravno ne profitiraju osobe ili subjekti koji su u jednoj od situacija za isključenje iz članka 136. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

¹ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (62) Kako bi se osigurao pravovremeni razvoj projekata ključne energetske infrastrukture za Uniju, peti Unijin popis projekata od zajedničkog interesa trebao bi ostati na snazi do stupanja na snagu prvog Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa utvrđenog u skladu s ovom Uredbom. Nadalje, kako bi se omogućio razvoj, praćenje i financiranje projekata od zajedničkog interesa s petog Unijina popisa, određene odredbe Uredbe (EU) br. 347/2013 također bi trebale ostati na snazi i proizvoditi učinke do stupanja na snagu prvog Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa utvrđenog u skladu s ovom Uredbom.
- (63) Uredbu (EU) br. 347/2013 trebalo bi stoga staviti izvan snage.

(64) Kako bi se osiguralo da se na Unijinu popisu nalaze samo projekti koji najviše doprinose provedbi prioritetnih koridora i područja strateške energetske infrastrukture utvrđenih u prilogu ovoj Uredbi, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a kako bi se izmijenili prilozi ovoj Uredbi radi uspostave i preispitivanja Unijina popisa, poštujući pritom pravo država članica da odobre projekte s Unijina popisa povezane sa svojim državnim područjem. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹ Pri pripremi i izradi delegiranih akata Komisija bi trebala osigurati da se relevantni dokumenti Europskom parlamentu i Vijeću šalju istodobno, na vrijeme i na odgovarajući način. Ako to smatraju potrebnim, Europski parlament i Vijeće mogu svaki pojedinačno poslati stručnjake na sastanke stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata i na koje su pozvani stručnjaci iz država članica.

¹ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

Rasprave u regionalnim skupinama ključne su kako bi Komisija donijela delegirane akte kojima se utvrđuju Unijini popisi. Stoga je primjereno, u mjeri u kojoj je to moguće i u skladu s okvirom ove Uredbe, da Europski parlament i Vijeće budu obaviješteni o sastancima regionalnih skupina i da mogu poslati stručnjake na njihove sastanke u skladu s Međuinstitucijskim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. S obzirom na potrebu da se osigura postizanje ciljeva ove Uredbe i na dosadašnji broj projekata na Unijinim popisima, ukupno bi projekata na Unijinu popisu trebalo biti toliko da se njima može upravljati, odnosno ne puno više od 220.

- (65) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe, to jest razvoj i interoperabilnost transeuropskih energetske mreže i povezivanje s takvim mrežama koje doprinose osiguravanju ublažavanja klimatskih promjena, a posebno postizanju energetske i klimatske ciljeva Unije za 2030. i njezina cilja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050., kao i osiguravanju međupovezanosti, energetske sigurnosti, integracije tržišta i sustava, tržišnog natjecanja u korist svih država članica i pristupačnih cijena energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka predloženog djelovanja oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet, ciljevi i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju smjernice za pravovremeni razvoj i interoperabilnost prioriteta koridora i područja transeuropske energetske infrastrukture („prioritetni koridori i područja energetske infrastrukture”) iz Priloga I. kojima se doprinosi osiguravanju ublažavanja klimatskih promjena, a posebno postizanju energetske i klimatske ciljeva Unije za 2030. i njezina cilja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050., kao i osiguravanju međupovezanosti, energetske sigurnosti, integracije tržišta i sustava, tržišnog natjecanja u korist svih država članica i pristupačnih cijena energije.
2. Ovom se Uredbom posebno:
 - (a) predviđa utvrđivanje projekata na Unijinu popisu projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa utvrđenog u skladu s člankom 3. (Unijin popis);

- (b) olakšava pravodobna provedba projekata s Unijina popisa, što se postiže pojednostavnjenjem, bliskijom koordinacijom i ubrzavanjem postupaka izdavanja dozvola te većom transparentnosti i sudjelovanjem javnosti;
- (c) predviđaju pravila za prekograničnu raspodjelu troškova i poticaje povezane s rizikom za projekte s Unijina popisa;
- (d) utvrđuju uvjeti prihvatljivosti projekata s Unijina popisa za financijsku pomoć Unije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, uz definicije iz uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2018/1999, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 te direktiva 2009/73/EZ, (EU) 2018/2001¹ i (EU) 2019/944, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „energetska infrastruktura” znači svaka fizička oprema ili objekt koji pripada kategorijama energetske infrastrukture, a nalazi se unutar Unije ili je povezuje s jednom ili više trećih zemalja;

¹ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

2. „usko grlo energetske infrastrukture” znači ograničenje fizičkih protoka u energetsom sustavu zbog nedostatnog kapaciteta prijenosa odnosno transporta uzrokovanog, među ostalim, nedostatkom infrastrukture;
3. „sveobuhvatna odluka” znači odluka ili niz odluka koje donosi tijelo ili tijela države članice, ne uključujući sudove, a kojom se određuje ima li nositelj projekta ovlaštenje za izgradnju energetske infrastrukture radi realizacije projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa time što mu se omogućuje započinjanje ili ugovaranje i započinjanje potrebnih građevinskih radova („faza spremnosti”), ne dovodeći u pitanje nijednu odluku donesenu u kontekstu upravnog žalbenog postupka;
4. „projekt” znači jedan ili više vodova, cjevovoda, objekata, opremu ili instalacije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture iz Priloga II.;
5. „projekt od zajedničkog interesa” znači projekt koji je potreban za provedbu prioriternih koridora i područja energetske infrastrukture navedenih u Prilogu I. i koji se nalazi na Unijinu popisu;

6. „projekt od uzajamnog interesa” znači projekt koji Unija promiče u suradnji s trećim zemljama na temelju pisama potpore vlada zemalja na koje se on izravno odnosi ili drugih neobvezujućih sporazuma, koji pripada jednoj od kategorija energetske infrastrukture utvrđenih u točki 1. podtočki (a) ili (f), točki 3. podtočki (a) ili točki 5. podtočki (a) ili (c) Priloga II., koji doprinosi postizanju energetske i klimatske ciljeva Unije za 2030. i njezina cilja klimatske neutralnosti do 2050. te koji se nalazi na Unijinu popisu;
7. „konkurentni projekti” znači projekti koji se u potpunosti ili djelomično odnose na isti utvrđeni infrastrukturni nedostatak ili regionalnu infrastrukturnu potrebu.
8. „nositelj projekta” znači jedno od sljedećeg:
 - (a) operator prijenosnog odnosno transportnog sustava (TSO), operator distribucijskog sustava (ODS) ili drugi operator ili ulagatelj koji razvija projekt s Unijina popisa;
 - (b) ako postoji više od jednog takvog TSO-a, ODS-a, drugog operatora ili ulagatelja, ili skupina tih osoba, subjekt s pravnom osobnošću na temelju primjenjivog nacionalnog prava koji je određen njihovim ugovornim sporazumom i koji ima ovlasti preuzeti pravne obveze i snositi financijsku odgovornost u ime stranaka ugovornog sporazuma;

9. „pametna elektroenergetska mreža” znači elektroenergetska mreža, među ostalim na otocima koji nisu međusobno povezani ili nisu dovoljno povezani s transeuropskim energetske mrežama, koja omogućuje troškovno učinkovitu integraciju i aktivnu kontrolu ponašanja i djelovanja svih korisnika koji su na nju priključeni, uključujući proizvođače, potrošače i proizvođače-potrošače, kako bi se osigurao gospodarski učinkovit i održiv energetske sustav s niskim gubicima i visokom razinom integracije obnovljivih izvora, sigurnosti opskrbe i sigurnosti, i u kojoj mrežni operator može digitalno pratiti aktivnosti korisnika koji su priključeni na nju te informacijske i komunikacijske tehnologije za komunikaciju s povezanim mrežnim operatorima, proizvođačima, objektima za skladištenje energije te potrošačima ili proizvođačima-potrošačima, pri čemu je cilj prijenos i distribucija električne energije na održiv, troškovno učinkovit i siguran način;
10. „pametna plinska mreža” znači plinska mreža u sklopu koje se, u skladu s potrebama potrošača i zahtjevima u pogledu kvalitete plina, primjenjuju inovativna i digitalna rješenja za troškovno učinkovitu integraciju niza niskougljičnih plinova, a posebno plinova iz obnovljivih izvora radi smanjivanja ugljičnog otiska povezane potrošnje plina, povećavanja udjela plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova te povezivanja s drugim nositeljima energije i sektorima, uključujući povezane fizičke nadogradnje ako su nužne za funkcioniranje opreme i instalacija za integraciju niskougljičnih plinova, a posebno plinova iz obnovljivih izvora;

11. „predmetno tijelo” znači tijelo koje je prema nacionalnom pravu nadležno za izdavanje različitih dozvola i ovlaštenja povezanih s planiranjem, projektiranjem i izgradnjom objekata, uključujući energetska infrastrukturu;
12. „nacionalno regulatorno tijelo” znači nacionalno regulatorno tijelo određeno u skladu s člankom 39. stavkom 1. Direktive 2009/73/EZ ili regulatorno tijelo na nacionalnoj razini određeno u skladu s člankom 57. Direktive (EU) 2019/944;
13. „relevantno nacionalno regulatorno tijelo” znači nacionalno regulatorno tijelo u državama članicama koje su domaćin projektima te u državama članicama na koje projekt pozitivno utječe u znatnoj mjeri;
14. „radovi” znači kupnja, nabava i upotreba sastavnih dijelova, sustava i usluga, uključujući softver, izrada nacrti, prenamjena te izvođenje građevinskih radova i montaža u vezi s projektom, prihvaćanje tehničkih uvjeta montaže i početak provedbe projekta;
15. „studije” znači aktivnosti potrebne za pripremu provedbe projekta, kao što su pripremne studije, studije izvedivosti, evaluacijske studije, studije ispitivanja i validacijske studije, uključujući softver, i sve ostale mjere tehničke podrške, uključujući prethodne aktivnosti utvrđivanja i razvoja projekta te odlučivanja o njegovu financiranju, kao što su izviđanje lokacija i priprema financijskog paketa;

16. „puštanje u rad” znači postupak puštanja projekta u rad nakon njegove izgradnje;
17. „namjenski objekti za vodik” znači infrastruktura spremna za smještaj čistog vodika bez daljnjih radova na prilagodbi, uključujući mreže plinovoda ili skladišne objekte koji su novoizgrađeni, prenamijenjeni iz objekata za prirodni plin ili oboje;
18. „prenamjena” znači tehnička nadogradnja ili izmjena postojeće infrastrukture za prirodni plin kako bi se osigurala njezina namjena za uporabu čistog vodika;
19. „prilagodba klimatskim promjenama” znači postupak kojim se osigurava da se otpornost energetske infrastrukture na moguće negativne učinke klimatskih promjena postiže procjenom osjetljivosti na klimatske promjene i rizika, među ostalim s pomoću relevantnih mjera prilagodbe.

POGLAVLJE II.

PROJEKTI OD ZAJEDNIČKOG INTERESA I PROJEKTI OD UZAJAMNOG INTERESA

Članak 3.

Unijin popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa

1. Regionalne skupine („skupine”) osnivaju se u skladu s postupkom iz odjeljka 1. Priloga III. Članstvo svake skupine temelji se na svakom prioritetnom koridoru i području te njihovoj geografskoj pokrivenosti kako je utvrđeno u Prilogu I. Ovlast odlučivanja u skupinama ograničena je na države članice i Komisiju (tijelo odlučivanja) i temelji se na konsenzusu.
2. Svaka skupina donosi svoj poslovnik, uzimajući u obzir odredbe utvrđene u Prilogu III.
3. Tijelo odlučivanja svake skupine donosi regionalni popis projekata sastavljen u skladu s postupkom utvrđenim u odjeljku 2. Priloga III., doprinosom svakog projekta provedbi prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture iz Priloga I. te njihovim ispunjavanjem kriterija utvrđenih u članku 4.

Skupina pri sastavljanju svojeg regionalnog popisa:

- (a) za svaki pojedinačni prijedlog projekta zahtijeva odobrenje država članica na čije se državno područje projekt odnosi; ako država članica uskrati odobrenje, to obrazlaže predmetnoj skupini;
- (b) uzima u obzir savjete Komisije kako bi projekata na Unijinu popisu bilo toliko da se njima može upravljati.

4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. ove Uredbe kako bi utvrdila Unijin popis, podložno članku 172. drugom stavku UFEU-a.

Komisija pri izvršavanju ovlasti osigurava da se Unijin popis utvrđuje svake dvije godine na temelju regionalnih popisa koje donose tijela odlučivanja skupina osnovanih na temelju odjeljka 1. točke 1. Priloga III. u skladu s postupkom iz stavka 3. ovog članka.

Komisija donosi delegirani akt o utvrđivanju prvog Unijina popisa u skladu s ovom Uredbom do 30. studenoga 2023.

Ako delegirani akt koji je Komisija donijela na temelju ovog stavka ne može stupiti na snagu zbog prigovora Europskog parlamenta ili Vijeća u skladu s člankom 20. stavkom 6., Komisija odmah saziva skupine kako bi sastavila nove regionalne popise uzimajući u obzir razloge za prigovor. Komisija donosi novi delegirani akt o utvrđivanju Unijina popisa što je moguće prije.

5. Pri utvrđivanju Unijina popisa kombiniranjem regionalnih popisa iz stavka 3. Komisija, uzimajući u obzir rasprave skupina:
 - (a) osigurava uvrštavanje samo projekata koji ispunjavaju kriterije iz članka 4.;
 - (b) osigurava dosljednost među regijama, uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz odjeljka 2. točke 14. Priloga III.;
 - (c) uzima u obzir mišljenja država članica iz odjeljka 2. točke 10. Priloga III.;
 - (d) nastoji osigurati da je na Unijinu popisu toliko projekata da se njima može upravljati.

6. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) Priloga II. ovoj Uredbi postaju sastavni dio relevantnih regionalnih investicijskih planova na temelju članka 34. Uredbe (EU) 2019/943 i relevantnih nacionalnih desetogodišnjih planova razvoja mreže na temelju članka 51. Direktive (EU) 2019/944 te drugih nacionalnih infrastrukturnih planova, prema potrebi. Ti projekti od zajedničkog interesa dobivaju najveći mogući prioritet u okviru svakog od tih planova. Ovaj se stavak ne primjenjuje na konkurentne projekte, projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III. ni na projekte od uzajamnog interesa.

7. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) Priloga II. i koji su konkurentni projekti ili projekti koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III. mogu se uključiti u relevantne regionalne planove ulaganja, nacionalne desetogodišnje planove razvoja mreže i druge nacionalne infrastrukturne planove, prema potrebi, kao projekti koji se razmatraju.

Članak 4.

Kriteriji za procjenu projekata od strane skupina

1. Projekt od zajedničkog interesa mora ispunjavati sljedeće opće kriterije:
 - (a) projekt je potreban za najmanje jedan od prioriternih koridora i područja energetske infrastrukture iz Priloga I.;
 - (b) potencijalne cjelokupne koristi projekta, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3., nadilaze njegove troškove, među ostalim i dugoročno;
 - (c) projekt ispunjava bilo koji od sljedećih kriterija:
 - i. uključuje najmanje dvije države članice tako što izravno ili neizravno, međupovezanošću s trećom zemljom, prelazi granicu dviju ili više država članica;
 - ii. nalazi se na državnom području jedne države članice, u unutrašnjosti ili na moru, uključujući otoke, i ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 1. Priloga IV.

2. Projekt od uzajamnog interesa mora ispunjavati sljedeće opće kriterije:
- (a) projekt znatno doprinosi ciljevima iz članka 1. stavka 1. i ciljevima treće zemlje, posebno neometanjem kapaciteta treće zemlje da postupno ukine objekte za proizvodnju fosilnih goriva za domaću potrošnju te održivosti, među ostalim integracijom obnovljive energije u mrežu te prijenosom i distribucijom energije proizvedene iz obnovljivih izvora do glavnih centara potrošnje i skladišta;
 - (b) potencijalne cjelokupne koristi projekta na razini Unije, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3., nadilaze njegove troškove u Uniji, među ostalim i dugoročno;
 - (c) projekt se nalazi na državnom području najmanje jedne države članice i na državnom području najmanje jedne treće zemlje te ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 2. Priloga IV.;
 - (d) dio projekta koji se nalazi na državnom području države članice usklađen je s direktivama 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 ako pripada kategorijama infrastrukture utvrđenima u točkama 1. i 3. Priloga II. ovoj Uredbi;

- (e) postoji visoka razina konvergencije okvira politike treće zemlje ili uključenih zemalja i dokazani su pravni provedbeni mehanizmi kojima se podupiru ciljevi politike Unije, posebno kako bi se osigurali:
- i. unutarne energetske tržište koje dobro funkcionira;
 - ii. sigurnost opskrbe koja se, među ostalim, temelji na različitim izvorima, suradnji i solidarnosti;
 - iii. energetska sustav, uključujući proizvodnju, prijenos odnosno transport i distribuciju, koji se kreće prema cilju klimatske neutralnosti, u skladu s Pariškim sporazumom i energetska i klimatska ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050., posebno izbjegavanje istjecanja ugljika;
- (f) uključena treća zemlja ili zemlje podupiru prioritetni status projekta, kako je utvrđeno u članku 7., i obvezuju se poštovati sličan vremenski okvir za ubranu provedbu te druge mjere politike i regulatorne mjere potpore koje se primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa u Uniji.

Kad je riječ o projektima za skladištenje ugljikova dioksida koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 5. podtočki (c) Priloga II., projekt mora biti potreban kako bi se omogućio prekogranični transport i skladištenje ugljikova dioksida, a treća zemlja u kojoj se projekt nalazi mora imati odgovarajući pravni okvir koji se temelji na dokazanim učinkovitim provedbenim mehanizmima kako bi se osiguralo da se na projekt primjenjuju standardi i zaštitne mjere kojima se sprječava svako curenje ugljikova dioksida te koji se odnose na klimu, zdravlje ljudi i ekosustave u pogledu sigurnosti i učinkovitosti trajnog skladištenja ugljikova dioksida, koji su barem na istoj razini kao i oni predviđeni pravom Unije.

3. Sljedeći posebni kriteriji primjenjuju se na projekte od zajedničkog interesa koji pripadaju pojedinim kategorijama energetske infrastrukture:
 - (a) kad je riječ o projektima prijenosa, distribucije i skladištenja električne energije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti integracijom obnovljive energije u mrežu, prijenosom ili distribucijom energije proizvedene iz obnovljivih izvora do glavnih centara potrošnje i skladišta, kao i, prema potrebi, smanjenju ograničavanja energije te doprinosi najmanje jednom od sljedećih posebnih kriterija:
 - i. integraciji tržišta, među ostalim prestankom energetske izolacije najmanje jedne države članice i smanjenjem uskih grla energetske infrastrukture, tržišnom natjecanju, interoperabilnosti i fleksibilnosti sustava;

- ii. sigurnosti opskrbe, među ostalim interoperabilnošću, fleksibilnošću sustava, kibersigurnošću, odgovarajućim priključcima te sigurnim i pouzdanim radom sustava;
- (b) kad je riječ o projektima pametnih elektroenergetskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (e) Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti integracijom obnovljive energije u mrežu i doprinosi najmanje dvama sljedećim posebnim kriterijima:
- i. sigurnosti opskrbe, među ostalim učinkovitošću i operabilnošću prijenosa i distribucije električne energije u svakodnevnom radu mreže, izbjegavanjem zagušenja te integracijom i uključivanjem korisnika mreže;
 - ii. integraciji tržišta, među ostalim učinkovitim upravljanjem sustavom i upotrebom interkonekcijskih vodova;
 - iii. sigurnosti mreže, fleksibilnosti i kvaliteti opskrbe, među ostalim većim uvođenjem inovacija u uravnoteženju, tržištima fleksibilnosti, kibersigurnosti, praćenju, kontroli sustava i ispravljanju pogrešaka.
 - iv. pametnoj integraciji sektora, bilo u energetske sustavu povezivanjem različitih nositelja energije i sektora, bilo, u širem smislu, davanjem prednosti sinergijama i koordinaciji između energetske, prometne i telekomunikacijske sektora;

- (c) kad je riječ o projektima transporta i skladištenja ugljikova dioksida koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 5. Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti smanjenjem emisija ugljikova dioksida u povezanim industrijskim postrojenjima i doprinosi svim sljedećim posebnim kriterijima:
- i. izbjegavanju emisija ugljikova dioksida uz održavanje sigurnosti opskrbe;
 - ii. povećanju otpornosti i sigurnosti transporta i skladištenja ugljikova dioksida;
 - iii. učinkovitim korištenju resursa, omogućivanjem povezivanja više izvora ugljikovih dioksida i skladišta putem zajedničke infrastrukture i smanjenjem opterećenja i rizika za okoliš na najmanju moguću mjeru;

- (d) kad je riječ o projektima u području vodika koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 3. Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova, poboljšanjem uvođenja obnovljivog ili niskougljičnog vodika, s naglaskom na vodik iz obnovljivih izvora posebno u primjenama u krajnjoj potrošnji, kao što su sektori u kojima je teško smanjiti emisije, u kojima energetska učinkovitija rješenja nisu izvediva, i podupiranjem proizvodnje energije iz varijabilnih obnovljivih izvora tako što nudi fleksibilnost, rješenja za skladištenje ili oboje te projekt znatno doprinosi najmanje jednom od sljedećih posebnih kriterija:
- i. integraciji tržišta, među ostalim povezivanjem postojećih ili novih mreža vodika država članica ili na drugi način doprinosi nastanku mreže Unije za transport i skladištenje vodika te osigurava interoperabilnost povezanih sustava;
 - ii. sigurnosti opskrbe i fleksibilnosti, među ostalim putem odgovarajućih priključaka te olakšavanjem sigurnog i pouzdanog rada sustava;
 - iii. tržišnom natjecanju, među ostalim omogućivanjem pristupa većem broju izvora opskrbe i korisnika mreže na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi;

- (e) kad je riječ o elektrolizatorima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 4. Priloga II., projekt znatno doprinosi svim sljedećim posebnim kriterijima:
- i. održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem uvođenja obnovljivog ili niskougličnog vodika, posebno iz obnovljivih izvora, kao i sintetičkih goriva takvog podrijetla;
 - ii. sigurnosti opskrbe, među ostalim doprinosom sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava ili ponudom rješenja za skladištenje ili rješenja za fleksibilnost, ili oboje, kao što su upravljanje potrošnjom i usluge uravnoteženja;
 - iii. omogućivanju usluga fleksibilnosti, kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje olakšavanjem pametne integracije energetskog sektora stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima;

- (f) kad je riječ o projektima pametnih plinskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 2. Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti osiguravanjem integracije niza niskougljičnih plinova, a posebno plinova iz obnovljivih izvora, među ostalim i ako potječu iz lokalnih izvora, kao što je biometan ili obnovljivi vodik, u sustave za transport, distribuciju ili skladištenje plina kako bi se smanjile emisije stakleničkih plinova, te projekt znatno doprinosi najmanje jednom od sljedećih posebnih kriterija:
- i. sigurnosti mreže i kvaliteti opskrbe povećanjem učinkovitosti i interoperabilnosti sustavâ za transport, distribuciju ili skladištenje plina u svakodnevnom radu mreže, među ostalim hvatanjem u koštac s izazovima koji su rezultat puštanja plinova različite kvalitete u mrežu;
 - ii. funkcioniranju tržišta i uslugama za potrošače;
 - iii. olakšavanju pametne integracije energetskeg sektora stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima te omogućivanjem upravljanja potrošnjom.
4. Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u Prilogu II., kriteriji utvrđeni u stavku 3. ovog članka procjenjuju se u skladu s pokazateljima utvrđenima u točkama od 3. do 8. Priloga IV.

5. Kako bi se olakšala procjena svih projekata koji bi mogli biti prihvatljivi kao projekti od zajedničkog interesa i uvršteni na regionalni popis, svaka skupina transparentno i objektivno procjenjuje doprinos svakog projekta provedbi istog prioritetnog koridora ili područja energetske infrastrukture. Svaka skupina utvrđuje svoju metodu procjene na temelju ukupnog doprinosa kriterijima iz stavka 3. Na temelju te procjene projekti se rangiraju za internu uporabu skupine. Projekti se ne rangiraju ni na regionalnim popisima ni na Unijinu popisu niti u bilo koju naknadnu svrhu, osim kako je opisano u odjeljku 2. točki 16. Priloga III.

Kako bi se osigurala dosljedna metoda procjene među različitim skupinama, pri procjeni projekata svaka skupina uzima u obzir:

- (a) hitnost i doprinos svakog predloženog projekta kako bi se ostvarili energetske i klimatski ciljevi Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050., ciljevi integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe;
- (b) komplementarnost svakog predloženog projekta s drugim predloženim projektima, uključujući konkurentne ili potencijalno konkurentne projekte;
- (c) moguće sinergije s prioritetnim koridorima i tematskim područjima utvrđenima u okviru transeuropskih mreža za promet i telekomunikacije;

- (d) za predložene projekte koji su u trenutku procjene projekti s Unijina popisa, napredak u njihovoj provedbi i njihova usklađenost s obvezama izvješćivanja i transparentnosti.

Kad je riječ o projektima pametnih elektroenergetskih mreža i pametnih plinskih mreža koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočki (e) i točki 2. Priloga II., rangiranje se provodi za projekte koji utječu na dvije iste države članice, pri čemu se u obzir uzima i broj korisnika na koje projekt utječe, godišnja potrošnja energije i udio proizvodnje iz izvora koji se ne mogu dispečirati na području koje pokrivaju ti korisnici.

Članak 5.

Provedba i praćenje projekata s Unijina popisa

1. Nositelji projekata izrađuju plan provedbe projekata s Unijina popisa, uključujući vremenski raspored za sve od navedenog:
 - (a) studije izvedivosti i projektne studije, među ostalim u pogledu prilagodbe klimatskim promjenama te usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i načelom „ne nanosi bitnu štetu“;
 - (b) odobrenje od strane nacionalnog regulatornog tijela ili drugog predmetnog tijela;

- (c) izgradnju i puštanje u rad;
 - (d) postupak izdavanja dozvola iz članka 10. stavka 6. točke (b).
2. TSO-ovi, ODS-ovi i drugi operatori surađuju u cilju olakšavanja razvoja projekata s Unijina popisa na svojem području.
 3. Agencija i predmetne skupine prate napredak postignut u provedbi projekata s Unijina popisa i, prema potrebi, daju preporuke radi olakšavanja njihove provedbe. Skupine mogu zahtijevati dodatne informacije u skladu sa stavcima 4., 5. i 6., sazivati sastanke s relevantnim stranama i pozvati Komisiju da provjeri informacije dostavljene na terenu.
 4. Do 31. prosinca svake godine nakon godine u kojoj je projekt uvršten na Unijin popis nositelji projekta nacionalnom nadležnom tijelu iz članka 8. stavka 1. podnose godišnje izvješće za svaki projekt koji pripada kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u Prilogu II.

U tom se izvješću navode pojedinosti o:

- (a) napretku postignutom u razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekta, posebno u pogledu postupaka izdavanja dozvola i savjetovanja, usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i s načelom da se ne nanosi bitna šteta okolišu te poduzetim mjerama prilagodbe klimatskim promjenama;
- (b) prema potrebi, kašnjenjima u odnosu na plan provedbe, razlozima takvih kašnjenja i drugim poteškoćama na koje se naišlo;
- (c) prema potrebi, revidiranom planu za prevladavanje kašnjenja.

5. Do 28. veljače svake godine nakon godine u kojoj nositelj projekta mora podnijeti izvješće iz stavka 4. ovog članka nadležna tijela iz članka 8. stavka 1. Agenciji i odgovarajućoj skupini podnose izvješće iz stavka 4. ovog članka dopunjeno informacijama o napretku i, prema potrebi, kašnjenjima u provedbi projekata s Unijina popisa koji se provode na njihovu državnom području u pogledu postupaka izdavanja dozvola te o razlozima za takva kašnjenja. Tekst koji potječe od nadležnih tijela mora u izvješću biti jasno označen kao takav, a pri njegovu se unošenju u izvješće ne smije mijenjati tekst koji potječe od nositelja projekta.

6. Do 30. travnja svake godine u kojoj bi trebalo donijeti novi Unijin popis Agencija skupinama podnosi konsolidirano izvješće za projekte s Unijina popisa koji su u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela te u njemu evaluira ostvareni napredak i očekivane promjene troškova projekta te, prema potrebi, daje preporuke o tome kako prevladati kašnjenja i poteškoće na koje se naišlo. U tom se konsolidiranom izvješću, u skladu s člankom 11. točkom (b) Uredbe (EU) 2019/942, evaluira i dosljedna provedba planova razvoja mreže na razini Unije u pogledu prioriternih koridora i područja energetske infrastrukture iz Priloga I.

U opravdanim slučajevima Agencija može zatražiti dodatne informacije potrebne za obavljanje svojih zadaća utvrđenih u ovom stavku.

7. Ako puštanje u rad projekta s Unijina popisa kasni u odnosu na plan provedbe, osim zbog razloga koji su izvan kontrole nositelja projekta, primjenjuju se sljedeće mjere:
- (a) ako se u skladu s odgovarajućim nacionalnim pravom primjenjuju mjere iz članka 22. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive 2009/73/EZ i članka 51. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive (EU) 2019/944, nacionalna regulatorna tijela osiguravaju provedbu ulaganja;

- (b) ako se ne primjenjuju mjere nacionalnih regulatornih tijela u skladu s točkom (a), nositelj projekta u roku od 24 mjeseca od datuma puštanja u rad utvrđenog u provedbenom planu odabire treću stranu za financiranje ili izgradnju cijelog projekta ili njegova dijela;
- (c) ako treća strana nije odabrana u skladu s točkom (b), država članica ili, ako je država članica tako predvidjela, nacionalno regulatorno tijelo, može u roku od dva mjeseca od isteka razdoblja iz točke (b) imenovati treću stranu za financiranje ili izgradnju projekta, a nositelj projekta ju je dužan prihvatiti;
- (d) ako je kašnjenje u odnosu na datum puštanja u rad iz plana provedbe dulje od 26 mjeseci, Komisija, podložno dogovoru i uz punu suradnju predmetnih država članica, može objaviti poziv na podnošenje prijedloga za izgradnju projekta u skladu s dogovorenim vremenskim okviromkoji je otvoren svakoj trećoj strani koja je sposobna postati nositelj projekta;
- (e) u slučaju primjene mjera iz točke (c) ili (d), operator sustava na čijem se području nalazi ulaganje pruža provedbenim operatorima ili ulagateljima ili trećoj strani sve informacije potrebne za realizaciju ulaganja, priključuje nove objekte na prijenosnu odnosno transportnu mrežu ili, ako je primjenjivo, mrežu za distribuciju, te općenito postupa najbolje što može kako bi olakšao provedbu ulaganja te siguran, pouzdan i učinkovit rad i održavanje projekta s Unijina popisa.

8. Projekt s Unijina popisa može se ukloniti s Unijina popisa u skladu s postupkom utvrđenim u članku 3. stavku 4. ako se njegovo uvrštavanje na taj popis temeljilo na netočnim informacijama koje su bile presudne za to uvrštavanje ili ako projekt nije u skladu s pravom Unije.
9. Projekti koji više nisu na Unijinu popisu gube sva prava i obveze povezane sa statusom projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa koji su predviđeni ovom Uredbom.

Međutim, prava i obveze koji su utvrđeni u poglavlju III. zadržavaju se za projekte koji više nisu na Unijinu popisu, ali čiji je spis zahtjeva nadležno tijelo prihvatilo na pregled, osim u slučaju da je projekt uklonjen s Unijina popisa zbog razloga navedenih u stavku 8. ovog članka.

10. Ovim člankom ne dovodi se u pitanje financijska pomoć Unije koja je odobrena bilo kojem projektu s Unijina popisa prije njegova uklanjanja s Unijina popisa.

Članak 6.

Europski koordinatori

1. Ako projekt od zajedničkog interesa naiđe na znatne poteškoće u provedbi, Komisija, u dogovoru s predmetnim državama članicama, može imenovati europskog koordinatora na razdoblje do godinu dana, koje se može dvaput obnoviti.

2. Europski koordinator:

- (a) promiče projekte za koje je imenovan europskim koordinatorom i prekogranični dijalog između nositelja projekata i svih predmetnih dionika;
- (b) pomaže svim stranama u savjetovanju s predmetnim dionicima, prema potrebi raspravi o alternativnim pravcima, i ishodu potrebnih dozvola za projekte;
- (c) prema potrebi savjetuje nositelje projekta o financiranju projekta;
- (d) osigurava da predmetne države članice odgovarajuće podupru i strateški usmjere pripremu i provedbu projekata;
- (e) svake godine i, prema potrebi, nakon završetka svojeg mandata, podnosi Komisiji izvješće o napretku projekata te o svim poteškoćama i preprekama zbog kojih bi puštanje projekata u rad moglo znatno kasniti.

Komisija prosljeđuje izvješće europskog koordinatora iz točke (e) Europskom parlamentu i predmetnim skupinama.

3. Europski koordinator odabire se u okviru otvorenog, nediskriminirajućeg i transparentnog postupka na temelju iskustva kandidata s obzirom na posebne zadaće koje mu se dodjeljuju za predmetne projekte.
4. U odluci o imenovanju europskog koordinatora utvrđuje se opis posla i detaljno navode trajanje mandata, posebne zadaće i odgovarajući rokovi te metodologija koja se treba poštovati. Rad na koordinaciji razmjernan je složenosti i procijenjenim troškovima projekata.
5. Predmetne države članice u potpunosti surađuju s europskim koordinatorom u izvršavanju zadaća iz stavaka 2. i 4.

POGLAVLJE III.

IZDAVANJE DOZVOLA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Članak 7.

Prioritetni status projekata s Unijina popisa

1. Donošenjem Unijina popisa utvrđuje se, za potrebe svake odluke donesene u postupku izdavanja dozvola, nužnost projekata s Unijina popisa iz perspektive energetske i klimatske politike, ne dovodeći u pitanje točnu lokaciju, pravac ni tehnologiju projekta.

Ovaj se stavak ne primjenjuje na konkurentne projekte ni na projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III.

2. U svrhu osiguravanja učinkovite administrativne obrade spisi zahtjeva koji se odnose na projekte s Unijina popisa, nositelji projekata i sva predmetna tijela osiguravaju da se ti zahtjevi obrađuju na najbrži mogući način u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom.
3. Ne dovodeći u pitanje obveze predviđene pravom Unije, projektima s Unijina popisa dodjeljuje se status od najvećeg mogućeg nacionalnog značaja, ako takav status postoji u nacionalnom pravu, te ih se na odgovarajući način obrađuje u postupcima izdavanja dozvola, a ako je tako predviđeno nacionalnim pravom, i u prostornom planiranju, uključujući postupke u vezi s procjenom utjecaja na okoliš, na način na koji je takva obrada predviđena nacionalnim pravom primjenjivim na odgovarajuću vrstu energetske infrastrukture.
4. Svi postupci rješavanja sporova, parnični postupci, žalbeni postupci i pravna sredstva koji se odnose na projekte s Unijina popisa i vode pred nacionalnim sudovima i vijećima, uključujući posredovanje i arbitražu, ako postoje u nacionalnom pravu, provode se hitno, ako su te u mjeri u kojoj su takvi hitni postupci predviđeni nacionalnim pravom.

5. Države članice procjenjuju, uzimajući u obzir postojeće smjernice Komisije o pojednostavnjenju postupaka procjene utjecaja projekata s Unijina popisa na okoliš, koje su zakonodavne i nezakonodavne mjere potrebne za pojednostavnjenje postupaka procjene utjecaja na okoliš i osiguravanje njihove koherentne primjene te o rezultatima te procjene obavješćuju Komisiju.
6. Države članice do ... [devet mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] poduzimaju nezakonodavne mjere koje su utvrdile u skladu sa stavkom 5.
7. Države članice do ... [12 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] poduzimaju zakonodavne mjere koje su utvrdile u skladu sa stavkom 5. Tim se zakonodavnim mjerama ne dovode u pitanje obveze predviđene pravom Unije.
8. Kad je riječ o utjecajima na okoliš navedenima u članku 6. stavku 4. Direktive 92/43/EEZ i članku 4. stavku 7. Direktive 2000/60/EZ, pod uvjetom da su ispunjeni svi uvjeti navedeni u tim direktivama, projekti s Unijina popisa smatraju se projektima od javnog interesa iz perspektive energetske politike, a mogu se smatrati i projektima od prevladavajućeg javnog interesa.

Ako je u skladu s Direktivom 92/43/EEZ potrebno mišljenje Komisije, Komisija i nacionalno nadležno tijelo iz članka 9. ove Uredbe osiguravaju da se odluka u pogledu prevladavajućeg javnog interesa projekta donese u rokovima utvrđenima u članku 10. stavcima 1. i 2. ove Uredbe.

Ovaj se stavak ne primjenjuje na konkurentne projekte ni na projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III.

Članak 8.

Organizacija postupka izdavanja dozvola

1. Svaka država članica do ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] prema potrebi ažurira imenovanje jednog nacionalnog nadležnog tijela koje je odgovorno za olakšavanje i koordinaciju postupka izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa.
2. Odgovornosti nacionalnog nadležnog tijela iz stavka 1. ili povezane zadaće mogu se dodijeliti drugom tijelu, ili ih drugo tijelo može izvršavati, za pojedini projekt s Unijina popisa ili za određenu kategoriju projekata s Unijina popisa, pod uvjetom:
 - (a) da nacionalno nadležno tijelo obavijesti Komisiju o takvoj dodjeli i da nacionalno nadležno tijelo ili nositelj projekta objavi informaciju o tome na internetskim stranicama iz članka 9. stavka 7.;

- (b) da je samo jedno tijelo odgovorno za pojedini projekt s Unijina popisa, da je ono jedina kontaktna točka za nositelja projekta u postupku donošenja sveobuhvatne odluke za određeni projekt s Unijina popisa i da koordinira podnošenje svih relevantnih dokumenata i informacija.

Nacionalno nadležno tijelo može zadržati odgovornost za utvrđivanje rokova, ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10. stavcima 1. i 2.

- 3. Ne dovodeći u pitanje odgovarajuće zahtjeve na temelju prava Unije i međunarodnog prava te, u mjeri u kojoj im se ono ne protivi, nacionalnog prava, nacionalno nadležno tijelo olakšava donošenje sveobuhvatne odluke. Sveobuhvatna odluka donosi se u rokovima utvrđenim u članku 10. stavcima 1. i 2. te u skladu s jednim od sljedećih sustava:

- (a) integrirani sustav:
sveobuhvatnu odluku donosi nacionalno nadležno tijelo te je ona jedina pravno obvezujuća odluka koja proizlazi iz zakonskog postupka izdavanja dozvola. Druga tijela, kada se projekt odnosi na njih, mogu u skladu s nacionalnim pravom dati svoje mišljenje u postupku, koje nacionalno nadležno tijelo uzima u obzir;

- (b) koordinirani sustav:
- sveobuhvatna odluka sastoji se od više pojedinačnih pravno obvezujućih odluka koje je donijelo nekoliko predmetnih tijela, a koje koordinira nacionalno nadležno tijelo. Nacionalno nadležno tijelo može radi sastavljanja detaljnog rasporeda postupka izdavanja dozvola u skladu s člankom 10. stavkom 6. točkom (b) te praćenja i koordiniranja njegova odvijanja osnovati radnu skupinu u kojoj su zastupljena sva predmetna tijela. Nacionalno nadležno tijelo, nakon savjetovanja s drugim predmetnim tijelima, kad je to primjenjivo u skladu s nacionalnim pravom i ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10. stavcima 1. i 2., određuje zasebno za svaki slučaj razuman rok za donošenje pojedinačnih odluka. Nacionalno nadležno tijelo može donijeti pojedinačnu odluku u ime drugog predmetnog nacionalnog tijela ako je potonje ne donese u roku i ako se kašnjenje ne može primjereno opravdati; ili, ako je to predviđeno nacionalnim pravom i u mjeri u kojoj je to u skladu s pravom Unije, nacionalno nadležno tijelo može smatrati da je drugo predmetno nacionalno tijelo odobrilo ili odbilo projekt ako odluku nije donijelo u roku. Ako je to predviđeno nacionalnim pravom, nacionalno nadležno tijelo može zanemariti pojedinačnu odluku drugog predmetnog nacionalnog tijela ako smatra da nije dovoljno potkrijepljena s obzirom na osnovne dokaze koje je iznijelo predmetno nacionalno tijelo; pri tome nacionalno nadležno tijelo osigurava poštovanje relevantnih zahtjeva na temelju prava Unije i međunarodnog prava te daje obrazloženje za svoju odluku;

- (c) kolaborativni sustav:
sveobuhvatnu odluku koordinira nacionalno nadležno tijelo. Nacionalno nadležno tijelo nakon savjetovanja s drugim predmetnim tijelima, kad je to primjenjivo u skladu s nacionalnim pravom i ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10. stavcima 1. i 2., određuje zasebno za svaki slučaj razuman rok za donošenje pojedinačnih odluka. Ono prati poštuju li predmetna tijela rokove.

Države članice provode sustave na način koji, u skladu s nacionalnim pravom, doprinosi najučinkovitijem i najpravodobnijem donošenju sveobuhvatne odluke.

Nadležnost predmetnih tijela može se uključiti u nadležnost nacionalnog nadležnog tijela imenovanog u skladu sa stavkom 1. ili predmetna tijela u određenoj mjeri mogu zadržati svoju neovisnu nadležnost u skladu s odgovarajućim sustavom izdavanja dozvola koji je odabrala država članica u skladu s ovim stavkom u svrhu olakšavanja donošenja sveobuhvatne odluke i odgovarajuće suradnje s nacionalnim nadležnim tijelom.

Ako predmetno tijelo ne očekuje da će donijeti pojedinačnu odluku u zadanom roku, o tome odmah obavješćuje nacionalno nadležno tijelo te daje obrazloženje kašnjenja.

Nacionalno nadležno tijelo zatim određuje drugi rok za donošenje te pojedinačne odluke u skladu s ukupnim rokovima utvrđenima u članku 10. stavcima 1. i 2.

Države članice biraju jedan od triju sustava iz prvog podstavka točaka (a), (b) i (c) kako bi olakšale i koordinirale svoje postupke te provode sustav koji je za njih najdjelotvorniji s obzirom na nacionalne posebnosti u postupcima planiranja i izdavanja dozvola. Ako država članica odabere kolaborativni sustav, to obrazlaže Komisiji.

4. Države članice mogu na kopnene i odobalne projekte s Unijina popisa primijeniti sustave utvrđene u stavku 3.
5. Ako je za projekt s Unijina popisa potrebno donošenje odluka u dvjema ili više država članica, odgovarajuća nacionalna nadležna tijela poduzimaju sve potrebne korake za učinkovitu i djelotvornu međusobnu suradnju i komunikaciju, uključujući korake iz članka 10. stavka 6. Države članice nastoje osigurati zajedničke postupke, posebno za procjenu utjecaja na okoliš.

6. Relevantna nacionalna nadležna tijela država članica uključenih u projekt s Unijina popisa koji pripada jednom od prioritarnih koridora odobalne mreže iz odjeljka 2. Priloga I. za svaki projekt između sebe zajednički određuju jedinstvenu kontaktnu točku za nositelje projekata, koja je odgovorna za olakšavanje razmjene informacija među nacionalnim nadležnim tijelima o postupku izdavanja dozvola za projekt, u cilju olakšavanja tog postupka i donošenja odluka relevantnih nacionalnih nadležnih tijela. Jedinstvene kontaktne točke mogu djelovati kao repozitorij u kojem se objedinjuju postojeći dokumenti koji se odnose na projekte.

Članak 9.

Transparentnost i sudjelovanje javnosti

1. Država članica ili nacionalno nadležno tijelo, ako je primjenjivo, u suradnji s drugim predmetnim tijelima, do ... [16 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] objavljuje ažurirani priručnik o postupanju u postupku izdavanja dozvola, koji se primjenjuje na projekte s Unijina popisa i sadržava barem informacije utvrđene u točki 1. Priloga VI. Priručnik nije pravno obvezujući, ali se u njemu upućuje na pravne odredbe ili se one navode. Nacionalna nadležna tijela prema potrebi surađuju i uspostavljaju sinergije s tijelima susjednih zemalja radi razmjene primjera dobre prakse i olakšavanja postupka izdavanja dozvola, posebno za razvoj priručnika o postupanju.

2. Ne dovodeći u pitanje pravo o okolišu ni zahtjeve na temelju Aarhuške konvencije, Konvencije iz Espooa i relevantnog prava Unije, sve strane uključene u postupak izdavanja dozvola poštuju načela sudjelovanja javnosti utvrđena u točki 3. Priloga VI.
3. U okvirnom razdoblju od tri mjeseca od početka postupka izdavanja dozvola na temelju članka 10. stavka 3. nositelj projekta izrađuje i nacionalnom nadležnom tijelu dostavlja koncept sudjelovanja javnosti, u skladu s postupkom opisanim u priručniku iz stavka 1. ovog članka i smjernicama utvrđenima u Prilogu VI. Nacionalno nadležno tijelo zahtijeva izmjene ili odobrava koncept sudjelovanja javnosti u roku od tri mjeseca od primitka koncepta, uzimajući pritom u obzir svaki oblik sudjelovanja javnosti i javnog savjetovanja provedenog prije početka postupka izdavanja dozvola, u mjeri u kojoj je takvo sudjelovanje javnosti i javno savjetovanje ispunilo zahtjeve iz ovog članka.

Ako nositelj projekta namjerava znatno izmijeniti odobreni koncept sudjelovanja javnosti, o tome obavješćuje nacionalno nadležno tijelo. U tom slučaju nacionalno nadležno tijelo može zatražiti izmjene.

4. Ako to već nije propisano nacionalnim pravom prema istim ili višim standardima, nositelj projekta ili, ako se to zahtijeva nacionalnim pravom, nacionalno nadležno tijelo provodi barem jedno javno savjetovanje prije nego što nositelj projekta podnese konačni i potpuni spis zahtjeva nacionalnom nadležnom tijelu u skladu s člankom 10. stavkom 7. Provedbom tog javnog savjetovanja ne dovodi se u pitanje nijedno javno savjetovanje koje je potrebno provesti nakon podnošenja zahtjeva za odobrenje za provedbu projekta u skladu s člankom 6. stavkom 2. Direktive 2011/92/EU. Javno savjetovanje služi tome da se dionici iz točke 3. podtočke (a) Priloga VI. u ranoj fazi obavijeste o projektu te pomaže u utvrđivanju najprikladnije lokacije, pravca razvoja ili tehnologije, među ostalim, ako je relevantno, i s obzirom na odgovarajuća razmatranja o prilagodbi projekta klimatskim promjenama, svih utjecaja relevantnih u okviru prava Unije i nacionalnog prava i relevantnih pitanja koja treba riješiti u spisu zahtjeva. Javno savjetovanje mora biti u skladu s minimalnim zahtjevima utvrđenima u točki 5. Priloga VI. Ne dovodeći u pitanje pravila o postupcima i transparentnosti u državama članicama, nositelj projekta na internetskim stranicama iz stavka 7. ovog članka objavljuje izvješće u kojem se navođenjem izmjena unesenih u pogledu lokacije, pravca razvoja i nacrtu projekta objašnjava kako su mišljenja izražena tijekom javnih savjetovanja uzeta u obzir ili obrazlaže zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir.

Nositelj projekta priprema izvješće sa sažetkom rezultata aktivnosti povezanih sa sudjelovanjem javnosti prije podnošenja spisa zahtjeva, uključujući aktivnosti provedene prije početka postupka izdavanja dozvola.

Nositelj projekta nacionalnom nadležnom tijelu uz spis zahtjeva podnosi izvješća iz prvog i drugog podstavka. Rezultati tih izvješća uzimaju se u obzir u sveobuhvatnoj odluci.

5. Kad je riječ o prekograničnim projektima koji uključuju dvije ili više država članica, javna savjetovanja provedena na temelju stavka 4. u svakoj se od predmetnih država članica provode u roku od najviše dva mjeseca od datuma početka prvog javnog savjetovanja.
6. Kad je riječ o projektima koji će vjerojatno imati znatan prekogranični učinak u jednoj ili više susjednih država članica, na koje se primjenjuje članak 7. Direktive 2011/92/EU i Konvencija iz Espooa, relevantne informacije stavljaju se na raspolaganje nacionalnim nadležnim tijelima predmetnih susjednih država članica. Nacionalna nadležna tijela predmetnih susjednih država članica navode, prema potrebi tijekom postupka obavješćivanja, žele li ona ili neko drugo predmetno tijelo sudjelovati u relevantnim postupcima javnog savjetovanja.

7. Nositelj projekta uspostavlja i redovito relevantnim informacijama ažurira posebne internetske stranice projekta od zajedničkog interesa, koje su povezane s internetskim stranicama Komisije i platformom za transparentnost iz članka 23. te ispunjavaju zahtjeve utvrđene u točki 6. Priloga VI. Poslovno osjetljive informacije su povjerljive.

Nositelji projekata objavljuju relevantne informacije i drugim odgovarajućim javno dostupnim sredstvima informiranja.

Članak 10.

Trajanje i provedba postupka izdavanja dozvola

1. Postupak izdavanja dozvola sastoji se od dvaju postupaka:
- (a) postupka prije podnošenja zahtjeva, koji obuhvaća razdoblje od početka postupka izdavanja dozvola do trenutka kada nacionalno nadležno tijelo prihvati podneseni spis zahtjeva, a koji se provodi u okvirnom razdoblju od 24 mjeseca; i
 - (b) zakonskog postupka izdavanja dozvola, koji obuhvaća razdoblje od datuma prihvaćanja podnesenog spisa zahtjeva do donošenja sveobuhvatne odluke, a koji traje najdulje 18 mjeseci.

U pogledu prvog podstavka točke (b), države članice mogu, prema potrebi, predvidjeti da zakonski postupak izdavanja dozvola traje kraće od 18 mjeseci.

2. Nacionalno nadležno tijelo osigurava da dva postupka iz stavka 1. ukupno traju najdulje 42 mjeseca.

Međutim, ako nacionalno nadležno tijelo smatra da jedan ili oba postupka neće biti okončani u rokovima utvrđenima u stavku 1., može prije njihova isteka i na pojedinačnoj osnovi produljiti jedan ili oba roka. Nacionalno nadležno tijelo može produljiti ukupno trajanje dvaju postupaka za najviše devet mjeseci, osim u iznimnim okolnostima.

Ako nacionalno nadležno tijelo produlji rokove, obavješćuje predmetnu skupinu i predstavlja joj mjere koje su poduzete ili će se poduzeti kako bi se postupak izdavanja dozvola okončao s najmanjim mogućim kašnjenjem. Skupina može zatražiti da je nacionalno nadležno tijelo redovito izvješćuje o napretku postignutom u tom pogledu i razlozima mogućih kašnjenja.

3. Za potrebe utvrđivanja početka postupka izdavanja dozvola nositelji projekata u pisanom obliku obavješćuju o projektu nacionalno nadležno tijelo svake predmetne države članice te dostavljaju razumno detaljan opis projekta.

Najkasnije tri mjeseca od primitka obavijesti nacionalno nadležno tijelo u pisanom obliku prihvaća ili, ako smatra da projekt još nije dovoljno razvijen da se započne s postupkom izdavanja dozvola, odbija obavijest, među ostalim u ime drugih predmetnih tijela. U slučaju odbijanja nacionalno nadležno tijelo daje obrazloženje za svoju odluku, među ostalim u ime drugih predmetnih tijela. Datum na koji je nacionalno nadležno tijelo potpisalo primitak obavijesti označava početak postupka izdavanja dozvola. Ako su uključene dvije ili više država članica, postupak izdavanja dozvola započinje na datum na koji je predmetno nacionalno nadležno tijelo prihvatilo posljednju obavijest.

Nacionalna nadležna tijela osiguravaju da se postupak izdavanja dozvola ubrza u skladu s ovim poglavljem za svaku kategoriju projekata od zajedničkog interesa. U tu svrhu nacionalna nadležna tijela prilagođavaju svoje zahtjeve za početak postupka izdavanja dozvola i prihvaćanje podnesenog spisa zahtjeva kako bi bili prikladni za projekte koji zbog svoje prirode, dimenzije ili odsustva zahtjeva za procjenu utjecaja na okoliš na temelju nacionalnog prava mogu zahtijevati manje odobrenja i dozvola za dostizanje faze spremnosti za izgradnju. Države članice mogu odlučiti da postupak prije podnošenja zahtjeva iz stavaka 1. i 6. ovog članka nije potreban za projekte iz ovog podstavka.

4. Nacionalna nadležna tijela u postupku izdavanja dozvola uzimaju u obzir sve valjane studije koje su provedene i dozvole ili odobrenja izdana za određeni projekt s Unijina popisa prije nego što je projekt ušao u postupak izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom te ne zahtijevaju dvostruke studije i dozvole ili odobrenja.
5. U državama članicama u kojima se utvrđivanje pravca ili lokacije provedeno samo za posebne potrebe planiranog projekta, uključujući planiranje specifičnih koridora mrežnih infrastruktura, ne može uključiti u postupak koji dovodi do sveobuhvatne odluke, odgovarajuća odluka donosi se u zasebnom roku od šest mjeseci, počevši od datuma na koji je nositelj podnio konačnu i potpunu dokumentaciju zahtjeva.

U okolnostima opisanima u prvom podstavku ovog stavka produljenje iz stavka 2. drugog podstavka smanjuje se na šest mjeseci, osim u iznimnim okolnostima, uključujući za postupak iz ovog stavka.

6. Postupak prije podnošenja zahtjeva sastoji se od sljedećih koraka:
- (a) čim prije, a najkasnije šest mjeseci od obavijesti na temelju stavka 3. prvog podstavka, nacionalno nadležno tijelo, na temelju kontrolnog popisa iz točke 1. podtočke (e) Priloga VI. i u bliskoj suradnji s drugim predmetnim tijelima te, prema potrebi, na temelju prijedloga nositelja projekta, utvrđuje opseg izvješća i dokumenata te razinu pojedinosti informacija koje nositelj projekta treba dostaviti u okviru spisa zahtjeva za donošenje sveobuhvatne odluke;
 - (b) nacionalno nadležno tijelo u bliskoj suradnji s nositeljem projekta i drugim predmetnim tijelima te uzimajući u obzir rezultate aktivnosti provedenih na temelju točke (a) ovog stavka izrađuje detaljan raspored za postupak izdavanja dozvola u skladu sa smjernicama utvrđenima u točki 2. Priloga VI.
 - (c) po primitku nacрта spisa zahtjeva nacionalno nadležno tijelo prema potrebi u svoje ime i u ime drugih predmetnih tijela zahtijeva od nositelja projekta dostavu informacija koje nedostaju, a odnose se na potrebne elemente iz točke (a).

Postupak prije podnošenja zahtjeva uključuje pripremu svih izvješća o utjecaju na okoliš koje će prema potrebi izraditi nositelji projekata, među ostalim dokumentacije o prilagodbi klimatskim promjenama.

U roku od tri mjeseca od dostave informacija koje nedostaju iz prvog podstavka točke (c) nadležno tijelo prihvaća na pregled zahtjev u pisanom obliku ili na digitalnim platformama, čime započinje zakonski postupak izdavanja dozvola iz stavka 1. točke (b). Dodatne informacije mogu se zatražiti samo ako je to opravdano novim okolnostima.

7. Nositelj projekta osigurava potpunost i prikladnost spisa zahtjeva te o tome traži mišljenje nacionalnog nadležnog tijela što prije tijekom postupka izdavanja dozvola. Nositelj projekta u potpunosti surađuje s nacionalnim nadležnim tijelom kako bi se poštovali rokovi utvrđeni u ovoj Uredbi.
8. Države članice nastoje osigurati da bilo kakve izmjene u nacionalnom pravu ne dovedu do produljenja postupka izdavanja dozvola započetog prije stupanja tih izmjena na snagu. U cilju zadržavanja ubrzanog postupka izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa, nacionalna nadležna tijela na odgovarajući način prilagođavaju raspored utvrđen u skladu sa stavkom 6. točkom (b) ovog članka kako bi se, u mjeri u kojoj je to moguće, osiguralo poštovanje rokova za postupak izdavanja dozvola utvrđenih u ovom članku.

9. Rokovima utvrđenima u ovom članku ne dovode se u pitanje obveze koje proizlaze iz prava Unije i međunarodnog prava, kao ni upravni žalbeni postupci i pravna sredstva pred sudom.

Rokovima utvrđenima u ovom članku za sve postupke izdavanja dozvola ne dovode se u pitanje bilo kakvi kraći rokovi koje utvrde države članice.

POGLAVLJE IV.

MEĐUSEKTORSKO PLANIRANJE INFRASTRUKTURE

Članak 11.

Analiza troškova i koristi energetske sustava

1. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin izrađuju nacрте dosljednih metodologija za pojedine sektore, uključujući modele energetske mreže i tržišta iz stavka 10. ovog članka, za usklađenu analizu troškova i koristi energetske sustava na razini Unije za projekte s Unijina popisa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (d) i (f) i točki 3. Priloga II.

Metodologije iz prvog podstavka ovog stavka izrađuju se u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V., temelje se na zajedničkim pretpostavkama koje omogućavaju usporedbu projekata te su u skladu s energetske i klimatskim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050., kao i pravilima i pokazateljima navedenima u Prilogu IV.

Metodologije iz prvog podstavka ovog stavka primjenjuju se za pripremu svakog sljedećeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije koji ENTSO za električnu energiju izrađuje u skladu s člankom 30. Uredbe (EU) 2019/943 ili koji ENTSO za plin izrađuje u skladu s člankom 8. Uredbe (EZ) br. 715/2009.

Do ... [10 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju i podnose državama članicama, Komisiji i Agenciji svoje nacрте dosljednih metodologija za pojedine sektore nakon prikupljanja doprinosa relevantnih dionika tijekom postupka savjetovanja iz stavka 2.

2. Prije podnošenja svojih nacрта metodologija državama članicama, Komisiji i Agenciji u skladu sa stavkom 1., ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju preliminarne nacрте metodologija i provode opsežan postupak savjetovanja te traže preporuke država članica i barem organizacija koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji, osnovano u skladu s člankom 52. Uredbe (EU) 2019/943 (tijelo EU-a za ODS-ove), udruženja uključene u tržišta električne energije, plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetsку učinkovitost, udruženja potrošača energije, predstavnike civilnog društva te, kada je to primjereno, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela.

Bilo koji dionik iz prvog podstavka može podnijeti preporuku u roku od tri mjeseca od objave preliminarne nacрте metodologije na temelju tog podstavka.

Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene, osnovan na temelju članka 10.a Uredbe (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća¹, može na vlastitu inicijativu podnijeti mišljenje o nacrtima metodologija.

¹ Uredba (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o Europskoj agenciji za okoliš i Europskoj informacijskoj i promatračkoj mreži za okoliš (SL L 126, 21.5.2009., str. 13.).

Kada je to primjenjivo, države članice i dionici navedeni u prvom podstavku podnose i javno objavljuju svoje preporuke, a Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene podnosi i javno objavljuje svoje mišljenje Agenciji i, kada je to primjenjivo, ENTSO-u za električnu energiju i ENTSO-u za plin.

Postupak savjetovanja mora biti otvoren, pravovremen i transparentan. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin pripremaju i objavljuju izvješće o postupku savjetovanja.

ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin daju obrazloženje u slučajevima u kojima nisu uzeli u obzir, ili su uzeli u obzir samo djelomično, preporuke država članica ili dionika, kao i nacionalnih tijela, ili mišljenje Europskog znanstvenog savjetodavnog odbora za klimatske promjene.

3. U roku od tri mjeseca od primitka nacrtu metodologija, zajedno s informacijama dobivenima tijekom postupka savjetovanja i izvješćem o savjetovanju, Agencija daje svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju i ENTSO-u za plin. Agencija priopćuje svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, državama članicama i Komisiji te ga objavljuje na svojim internetskim stranicama.

4. U roku od tri mjeseca od primitka nacrtu metodologija države članice mogu dostaviti svoja mišljenja ENTSO-u za električnu energiju i ENTSO-u za plin te Komisiji. Kako bi se olakšalo savjetovanje, Komisija može organizirati posebne sastanke skupina kako bi se raspravljalo o nacrtu metodologija.
5. U roku od tri mjeseca od primitka mišljenja Agencije i država članica, kako je navedeno u stavcima 3. i 4. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin mijenjaju svoje metodologije kako bi u potpunosti uzeli u obzir mišljenja Agencije i država članica i podnose ih Komisiji na odobrenje, zajedno s mišljenjem Agencije. Komisija izdaje svoju odluku u roku od tri mjeseca od podnošenja metodologija od strane ENTSO-a za električnu energiju odnosno ENTSO-a za plin.
6. U roku od dva tjedna od odobrenja Komisije u skladu sa stavkom 5. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju svoje metodologije na svojim internetskim stranicama. Oni objavljuju odgovarajuće ulazne podatke i druge relevantne podatke o mreži, toku opterećenja i tržištu u dovoljno točnom obliku, podložno ograničenjima na temelju nacionalnog prava i relevantnih sporazuma o povjerljivosti. Komisija i Agencija osiguravaju povjerljivo postupanje s primljenim podacima, bilo da je riječ o postupanju njih samih ili bilo koje strane koja za njih obavlja analitički posao na temelju tih podataka.

7. Metodologije se redovito ažuriraju i poboljšavaju u skladu s postupkom opisanim u stavcima od 1. do 6. Posebice se mijenjaju nakon podnošenja modela energetske mreže i tržišta iz stavka 10. Agencija može, uz davanje obrazloženja i vremenskog rasporeda, zatražiti takva ažuriranja i poboljšanja na vlastitu inicijativu ili na obrazložen zahtjev nacionalnih regulatornih tijela ili dionika te nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve relevantne dionike iz stavka 2. prvog podstavka te s Komisijom. Agencija objavljuje zahtjeve nacionalnih regulatornih tijela ili dionika i sve relevantne poslovno neosjetljive dokumente koji su je naveli da zatraži ažuriranje ili poboljšanje.

8. Za projekte koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture iz točke 1. podtočaka (c) i (e) te točaka 2., 4. i 5. Priloga II., Komisija osigurava razvoj metodologija za usklađenu analizu troškova i koristi energetske sustava na razini Unije. Te metodologije moraju biti usklađene u pogledu koristi i troškova s metodologijama koje izrađuju ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin. Agencija uz potporu nacionalnih regulatornih tijela promiče usklađenost tih metodologija s metodologijama koje su razvili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin. Metodologije se razvijaju na transparentan način, među ostalim uz opsežno savjetovanje s državama članicama i svim relevantnim dionicima.

9. Agencija svake tri godine utvrđuje i objavljuje skup pokazatelja i odgovarajuće referentne vrijednosti za usporedbu jediničnih troškova ulaganja za usporedive projekte iz kategorija energetske infrastrukture uvrštenih u Prilog II. Nositelji projekta dostavljaju tražene podatke nacionalnim regulatornim tijelima i Agenciji.

Agencija objavljuje prve pokazatelje za kategorije infrastrukture iz točaka 1., 2. i 3. Priloga II. do ... [10 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] u mjeri u kojoj su dostupni podaci za izračun pouzdanih indikatora i referentnih vrijednosti. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin mogu upotrebljavati navedene referentne vrijednosti za analize troškova i koristi koje se provode za naknadne desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

Agencija objavljuje prve pokazatelje za kategorije energetske infrastrukture iz točaka 4. i 5. Priloga II. do ... [34 mjeseca od datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

10. Do ... [36 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe], nakon opsežnog postupka savjetovanja s dionicima iz stavka 2. prvog podstavka, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin Komisiji i Agenciji zajednički podnose dosljedan i postupno integriran model koji će pružiti dosljednost među metodologijama za pojedine sektore temeljenima na zajedničkim pretpostavkama, uključujući infrastrukturu za prijenos električne energije odnosno transport plina i vodika, kao i objekte za skladištenje, ukapljeni prirodni plin i elektrolizatore, koji obuhvaća prioritetne koridore i područja energetske infrastrukture iz Priloga I., izrađen u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V.
11. Model iz stavka 10. obuhvaća najmanje međupovezanost odgovarajućih sektora u svim fazama planiranja infrastrukture, posebno scenarije, tehnologije i prostornu rezoluciju, utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka, osobito u odnosu na prekogranične kapacitete, i procjenu projekata.
12. Nakon što ga Komisija odobri u skladu s postupkom utvrđenim u stavcima od 1. do 5., model iz stavka 10. uključuje se u metodologije iz stavka 1., koje se na odgovarajući način mijenjaju.
13. Najmanje svakih pet godina, počevši od njegova odobrenja u skladu sa stavkom 10., a i češće kada je to potrebno, model i dosljedne metodologije troškova i koristi za pojedine sektore ažuriraju se u skladu s postupkom iz stavka 7.

Članak 12.

Scenariji za desetogodišnje planove razvoja mreže

1. Do ... [sedam mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] Agencija, nakon što provede opsežan postupak savjetovanja koji uključuje Komisiju, države članice, ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, tijelo EU-a za ODS-ove te, barem organizacije koje predstavljaju udruženja uključena u tržišta električne energije, plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetska učinkovitost, udruženja potrošača energije i predstavnike civilnog društva, objavljuje okvirne smjernice za zajedničke scenarije koje izrađuju ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin. Te se smjernice prema potrebi redovito ažuriraju.

Smjernicama se utvrđuju kriteriji za transparentnu, nediskriminirajuću i pouzdanu izradu scenarija, uzimajući u obzir najbolje prakse u području procjene infrastruktura i planiranja razvoja mreže. Smjernicama se također nastoji osigurati da su osnovni scenariji ENTSO-a za električnu energiju i ENTSO-a za plin u potpunosti u skladu s načelom energetska učinkovitost na prvom mjestu te energetske i klimatske ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050., te se njima uzimaju u obzir posljednji dostupni scenariji Komisije kao i, kada je to relevantno, nacionalni energetske i klimatske planovi.

Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene može, na vlastitu inicijativu, dati mišljenje o tome kako osigurati usklađenost scenarijâ s energetske i klimatskim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. Agencija uzima u obzir to mišljenje u okvirnim smjernicama iz prvog podstavka.

Agencija daje obrazloženje u slučajevima u kojima nije uzela u obzir, ili je uzela u obzir samo djelomično, preporuke država članica, dionika i Europskog znanstvenog savjetodavnog odbora za klimatske promjene.

2. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin slijede okvirne smjernice Agencije pri izradi zajedničkih scenarija koji će se upotrebljavati za desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

Zajednički scenariji uključuju i dugoročnu perspektivu do 2050. te prema potrebi uključuju i prijelazne korake.

3. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin pozivaju organizacije koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući tijelo EU-a za ODS-ove, udruženja uključena u tržišta električne energije, plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetske učinkovitost, udruženja potrošača energije i predstavnike civilnog društva, da sudjeluju u postupku izrade scenarija, osobito kad je riječ o ključnim elementima kao što su pretpostavke i načini na koji se one odražavaju u podacima iz scenarijâ.

4. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima i podnose ga Agenciji, državama članicama i Komisiji kako bi dobili njihovo mišljenje.

Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene može, na vlastitu inicijativu, dati mišljenje o izvješću o zajedničkim scenarijima.

5. U roku od tri mjeseca od primitka nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima, zajedno s informacijama dobivenima tijekom postupka savjetovanja i izvješćem o tome kako su uzete u obzir, Agencija podnosi svoje mišljenje o usklađenosti scenarijâ s okvirnim smjernicama iz stavka 1. prvog podstavka, uključujući moguće preporuke za izmjene, ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, državama članicama i Komisiji.

U istom roku Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene može, na vlastitu inicijativu, dati mišljenje o usklađenosti scenarijâ s energetske i klimatske ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050.

6. U roku od tri mjeseca od primitka mišljenja iz stavka 5. Komisija, uzimajući u obzir mišljenja Agencije i država članica, odobrava nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima ili zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju ili ENTSO-a za plin da ga izmijene.

ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin daju obrazloženje o tome kako su odgovorili na bilo koje zahtjeve Komisije za izmjenom.

U slučaju da Komisija ne odobri izvješće o zajedničkim scenarijima, daje obrazloženo mišljenje ENTSO-u za električnu energiju i ENTSO-u za plin.

7. U roku od dva tjedna od odobrenja izvješća o zajedničkim scenarijima u skladu sa stavkom 6., ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju ga na svojim internetskim stranicama. Osim toga, odgovarajuće ulazne i izlazne podatke objavljuju u dovoljno jasnom i točnom obliku, kako bi treća strana mogla ponoviti rezultate, uzimajući u obzir nacionalno pravo i relevantne sporazume o povjerljivosti te osjetljive informacije.

Članak 13.

Utvrdjivanje infrastrukturnih nedostataka

1. U roku od šest mjeseci od odobrenja izvješća o zajedničkim scenarijima u skladu s člankom 12. stavkom 6. i svake dvije godine nakon toga ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju izvješća o infrastrukturnim nedostacima izrađena u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije.

Pri procjeni infrastrukturnih nedostataka ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin temelje svoje analize na scenarijima utvrđenima na temelju članka 12., provode načelo energetska učinkovitost na prvom mjestu i prioritetno razmatraju sve relevantne alternative novoj infrastrukturi. Pri razmatranju novih infrastrukturnih rješenja u procjeni infrastrukturnih nedostataka u obzir se uzimaju svi relevantni troškovi, uključujući pojačanja mreže.

Pri procjeni infrastrukturnih nedostataka posebna se pozornost posvećuje onim infrastrukturnim nedostacima koji potencijalno utječu na ispunjenje klimatskih i energetskih ciljeva Unije za 2030. i njezina cilja klimatske neutralnosti do 2050.

Prije nego što objave svoja izvješća, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin provode opsežan postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike, uključujući tijelo EU-a za ODS-ove, udruženja uključena u tržišta električne energije, plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetska učinkovitost, udruženja potrošača energije i predstavnike civilnog društva, Agenciju i sve predstavnike država članica koje su dio relevantnih prioritarnih koridora energetske infrastrukture utvrđenih u Prilogu I.

2. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin svaki zasebno podnose svoj nacrt izvješća o infrastrukturnim nedostacima Agenciji, Komisiji i državama članicama kako bi dobili njihovo mišljenje.
3. U roku od tri mjeseca od primitka izvješća o infrastrukturnim nedostacima, zajedno s informacijama dobivenima tijekom postupka savjetovanja i izvješćem o tome kako su uzete u obzir, Agencija podnosi svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju ili ENTSO-u za plin, Komisiji i državama članicama te ga javno objavljuje.
4. U roku od tri mjeseca od primitka mišljenja Agencije iz stavka 3. Komisija, uzimajući u obzir mišljenje Agencije te uz doprinos država članica, sastavlja svoje mišljenje i podnosi ga ENTSO-u za električnu energiju ili ENTSO-u za plin.
5. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoja izvješća o infrastrukturnim nedostacima uzimajući u obzir mišljenje Agencije i u skladu s mišljenjima Komisije i država članica te ih javno objavljuju.

POGLAVLJE V.

ODOBALNE MREŽE ZA INTEGRACIJU ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Članak 14.

Planiranje odobalne mreže

1. Do ... [sedam mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] države članice, uz potporu Komisije, unutar svojih pojedinih prioritetnih koridora odobalne mreže utvrđenih u odjeljku 2. Priloga I., uzimajući u obzir posebnosti i razvoj svake regije, sklapaju neobvezujući sporazum o suradnji na ciljevima u pogledu energije proizvedene iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svakom morskom bazenu do 2050., s međukoracima 2030. i 2040., u skladu sa svojim nacionalnim energetske i klimatskim planovima te potencijalom energije iz obnovljivih izvora na moru u svakom morskom bazenu.

Taj se neobvezujući sporazum sastavlja u pisanom obliku za svaki morski bazen povezan s državnim područjem država članica i njime se ne dovodi u pitanje pravo država članica na razvoj projekata u svojem teritorijalnom moru i isključivom gospodarskom pojasu. Komisija pruža smjernice za rad u skupinama.

2. Do ... [19 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] i nakon toga u okviru svakog desetogodišnjeg plana razvoja mreže, ENTSO za električnu energiju, uz sudjelovanje relevantnih TSO-ove, nacionalnih regulatornih tijela, država članica i Komisije te u skladu s neobvezujućim sporazumom iz stavka 1. ovog članka, izrađuje i objavljuje, u zasebnom izvješću koje je dio desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije, strateške planove razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini za svaki morski bazen u skladu s prioritarnim koridorima odobalne mreže iz Priloga I., uzimajući u obzir zaštitu okoliša i druge načine korištenja morem.

Prilikom izrade strateških planova razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini u skladu s rokom iz stavka 1., ENTSO za električnu energiju vodi računa o neobvezujućim sporazumima iz stavka 1. za izradu scenarija desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije.

Strateški planovi razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini pružaju pregled na visokoj razini potencijalnih kapaciteta odobalne proizvodnje te povezanih potreba za odobalnim mrežama, uključujući potencijalne potrebe za interkonekcijskim vodovima, hibridnim projektima, radijalnim vezama, pojačanjima i infrastrukturom za vodik.

3. Strateški planovi razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini moraju biti u skladu s regionalnim investicijskim planovima koji su objavljeni u skladu s člankom 34. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/943 i integrirani u desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini Unije kako bi se osigurali koherentan razvoj planiranja kopnenih i odobalnih mreža i potrebna pojačanja.
4. Do ... [30 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] i svake dvije godine nakon toga države članice ažuriraju svoje neobvezujuće sporazume iz stavka 1. ovog članka, među ostalim uzimajući u obzir rezultate primjene troškova i koristi te podjele troškova na prioritetne koridore odobalne mreže kada ti rezultati postanu dostupni.
5. Nakon svakog ažuriranja neobvezujućih sporazuma u skladu sa stavkom 4. ENTSO za električnu energiju za svaki morski bazen ažurira strateški plan razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini u okviru sljedećeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije, kako je naveden u stavku 2.

Članak 15.

Prekogranična podjela troškova odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora

1. Do ... [24 mjeseca od datuma stupanja na snagu ove Uredbe], Komisija, uz sudjelovanje država članica, relevantnih TSO-ova, Agencije i nacionalnih regulatornih tijela, izrađuje smjernice za posebne troškove i koristi te podjelu troškova radi provedbe planova razvoja integrirane odobalne mreže za morske bazene iz članka 14. stavka 2., u skladu s neobvezujućim sporazumima iz članka 14. stavka 1. Te smjernice moraju biti kompatibilne s člankom 16. stavkom 1. Komisija prema potrebi ažurira svoje smjernice, uzimajući u obzir rezultate njihove provedbe.
2. Do ... [36 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju, uz sudjelovanje relevantnih TSO-ova, Agencije, nacionalnih regulatornih tijela i Komisije, predstavlja rezultate primjene troškova i koristi te podjele troškova na prioritetne koridore odobalne mreže.

POGLAVLJE VI.

REGULATORNI OKVIR

Članak 16.

Omogućivanje ulaganja s prekograničnim učinkom

1. Stvarno nastale troškove ulaganja, koji ne uključuju troškove održavanja, povezane s projektom od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) Priloga II. te projektima od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II., a u nadležnosti su nacionalnih regulatornih tijela u svakoj predmetnoj državi članici, snose relevantni TSO ili nositelji projekata prijenosne odnosno transportne infrastrukture država članica u kojima projekt ima neto pozitivan učinak te ih, u mjeri u kojoj nisu pokriveni naknadama za zagušenje ili drugim naknadama, plaćaju korisnici mreže putem tarifa za pristup mreži u toj ili tim državama članicama.

2. Odredbe ovog članka primjenjuju se na projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) te točki 3. Priloga II. ako najmanje jedan nositelj projekta od relevantnih nacionalnih tijela zatraži njihovu primjenu na troškove projekta.

Odredbe ovog članka mogu se primjenjivati na projekte koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (e) i točki 2. Priloga II. ako to od relevantnih nacionalnih tijela zatraži najmanje jedan nositelj projekta.

Ako projekt ima nekoliko nositelja projekta, relevantna nacionalna regulatorna tijela bez odgode od svih nositelja projekta zahtijevaju da zajednički podnesu zahtjev za ulaganje u skladu sa stavkom 4.

3. Kad je riječ o projektu od zajedničkog interesa na koji se primjenjuje stavak 1., nositelji projekta o njegovu napretku te utvrđivanju povezanih troškova i učinka redovito, a najmanje jednom godišnje, obavješćuju sva relevantna nacionalna regulatorna tijela sve do puštanja projekta u rad.

4. Čim se takav projekt od zajedničkog interesa dovoljno razvije te se procijeni da će u sljedećih 36 mjeseci biti spreman za početak faze izgradnje, nositelji projekta podnose zahtjev za ulaganje nakon savjetovanja s TSO-ovima iz država članica u kojima projekt ima znatan neto pozitivan učinak. Taj zahtjev za ulaganje uključuje zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova i podnosi se svim relevantnim predmetnim nacionalnim regulatornim tijelima te mu se prilaže sve sljedeće:
- (a) ažurirana analiza troškova i koristi za pojedini projekt u skladu s metodologijom razvijenom na temelju članka 11., pri čemu se u obzir uzimaju koristi izvan granica država članica na čijem se državnom području projekt nalazi, uz razmatranje barem zajedničkih scenarija utvrđenih za planiranje razvoja mreže iz članka 12. Ako se primjenjuju dodatni scenariji, oni moraju biti u skladu s energetske i klimatskim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti Unije do 2050. te podložni istoj razini savjetovanja i nadzora kao i postupak predviđen u članku 12. Agencija je odgovorna za procjenu dodatnih scenarija i osiguravanje njihove usklađenosti s ovim stavkom;

- (b) poslovni plan s evaluacijom financijske održivosti projekta, uključujući odabrano financijsko rješenje, za projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategoriji energetske infrastrukture iz točke 3. Priloga II., rezultati ispitivanja tržišta;
- (c) obrazloženi prijedlog prekogranične raspodjele troškova ako se s njim usuglase nositelji projekta.

Ako projekt ima više nositelja projekta, oni zajednički podnose zahtjev za ulaganje.

Relevantna nacionalna regulatorna tijela po primitku bez odgode šalju primjerek svakog zahtjeva za ulaganje Agenciji u svrhu informiranja.

Relevantna nacionalna regulatorna tijela i Agencija čuvaju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

5. U roku od šest mjeseci od datuma na koji je posljednje relevantno nacionalno regulatorno tijelo primilo zahtjev za ulaganje, ta tijela nakon savjetovanja s predmetnim nositeljima projekta, zajednički donose koordinirane odluke o raspodjeli stvarno nastalih troškova ulaganja koje za projekt treba snositi svaki operator sustava, kao i o njihovom uključivanju u tarife, ili o odbijanju zahtjeva za ulaganje, u cijelosti ili djelomično, ako se zajedničkom analizom relevantnih nacionalnih regulatornih tijela dođe do zaključka da projekt ili jedan njegov dio ne donosi znatnu neto korist ni u jednoj državi članici relevantnih nacionalnih regulatornih tijela. Relevantna nacionalna regulatorna tijela uključuju relevantne stvarno nastale troškove ulaganja u tarife, kako je definirano u preporuci iz stavka 11., u skladu s raspodjelom troškova ulaganja koje za projekt treba snositi svaki operator sustava. Za projekte na državnim područjima njihovih država članica relevantna nacionalna regulatorna tijela potom procjenjuju, prema potrebi, može li uključivanje troškova ulaganja u tarife uzrokovati probleme u pogledu cjenovne pristupačnosti.

Pri raspodjeli troškova relevantna nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir stvarne ili procijenjene:

- (a) naknade za zagušenje ili druge naknade;
- (b) prihode koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava uspostavljenog na temelju članka 49. Uredbe (EU) 2019/943.

Pri prekograničnoj raspodjeli troškova u obzir se uzimaju gospodarski, socijalni i okolišni troškovi i koristi projekata u predmetnim državama članicama te potreba da se za razvoj projekata od zajedničkog interesa osigura stabilan okvir financiranja, a da pritom potreba za financijskom potporom bude što manja.

Pri prekograničnoj raspodjeli troškova relevantna nacionalna regulatorna tijela nakon savjetovanja s predmetnim TSO-ovima nastoje postići zajednički dogovor na temelju, među ostalim, informacija navedenih u stavku 4. prvom podstavku točkama (a) i (b) ovog članka. U njihovoj procjeni uzimaju se u obzir svi relevantni scenariji iz članka 12. i drugi scenariji za planiranje razvoja mreže, čime se omogućuje pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa energetskej politici Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe. Ako se primjenjuju dodatni scenariji, oni moraju biti u skladu s energetskeim i klimatskeim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. te podložni istoj razini savjetovanja i nadzora kao i postupak predviđen u članku 12.

Ako se projektom od zajedničkog interesa ublažavaju negativni vanjski učinci, kao što su zaobilazni tokovi, i ako se taj projekt od zajedničkog interesa provodi u državi članici na mjestu nastanka tih vanjskih učinaka, takvo ublažavanje ne smatra se prekograničnom korišću i stoga nije temelj za raspodjelu troškova na TSO-ove država članica pogođenih tim negativnim vanjskim učincima.

6. Na temelju prekogranične raspodjele troškova iz stavka 5. ovog članka relevantna nacionalna regulatorna tijela pri određivanju ili odobravanju tarifa u skladu s člankom 41. stavkom 1. točkom (a) Direktive 2009/73/EZ i člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Direktive (EU) 2019/944 uzimaju u obzir stvarne troškove koje TSO ili drugi nositelj projekta snosi kao rezultat ulaganja ako ti troškovi odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora.

Relevantna nacionalna regulatorna tijela bez odgode obavješćuju Agenciju o odluci o raspodjeli troškova i svim relevantnim informacijama koje se odnose na tu odluku. U odluci o raspodjeli troškova posebno se navode detaljni razlozi za raspodjelu troškova među državama članicama, uključujući:

- (a) evaluaciju utvrđenog učinka na svaku od predmetnih država članica, među ostalim u pogledu mrežnih tarifa;
- (b) evaluaciju poslovnog plana iz stavka 4. prvog podstavka točke (b);
- (c) pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnoj razini ili razini Unije, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije;
- (d) rezultate savjetovanja s predmetnim nositeljima projekta.

Odluka o raspodjeli troškova objavljuje se.

7. Ako relevantna nacionalna regulatorna tijela ne postignu dogovor o zahtjevu za ulaganje u roku od šest mjeseci od datuma na koji je ga je primilo posljednje relevantno nacionalno regulatorno tijelo, o tome bez odgode obavješćuju Agenciju.

U tom slučaju ili na zajednički zahtjev relevantnih nacionalnih regulatornih tijela odluku o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova iz stavka 5., donosi Agencija u roku od tri mjeseca od datuma na koji joj se uputi zahtjev.

Prije donošenja takve odluke Agencija se savjetuje s relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima i nositeljima projekta. Tromjesečni rok iz drugog podstavka može se produžiti za dodatna dva mjeseca ako Agencija zatraži daljnje informacije. Taj dodatni rok počinje teći sljedećeg dana od dana primitka potpunih informacija.

U procjeni Agencije uzimaju se u obzir svi relevantni scenariji utvrđeni u skladu s člankom 12. i drugi scenariji za planiranje razvoja mreže, čime se omogućuje pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa ciljevima energetske politike Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe. Ako se primjenjuju dodatni scenariji, oni moraju biti u skladu s energetske i klimatskim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. te podložni istoj razini savjetovanja i nadzora kao i postupak predviđen u članku 12.

U svojoj odluci o zahtjevu za ulaganje koji obuhvaća prekograničnu raspodjelu troškova Agencija relevantnim nacionalnim tijelima prepušta da u trenutku provedbe te odluke u skladu s nacionalnim pravom utvrde na koji će se način troškovi ulaganja uključiti u tarife u skladu s propisanom prekograničnom raspodjelom troškova.

Odluka o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova, objavljuje se. Primjenjuju se članak 25. stavak 3. te članci 28. i 29. Uredbe (EU) 2019/942.

8. Agencija Komisiji bez odgode dostavlja primjerak svih odluka o raspodjeli troškova zajedno sa svim relevantnim informacijama koje se odnose na svaku odluku. Te se informacije mogu dostaviti u agregiranom obliku. Komisija čuva povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.
9. Odluke o raspodjeli troškova ne utječu na pravo TSO-ova da primijene naknade za pristup mrežama ni nacionalnih regulatornih tijela da ih odobre u skladu s člankom 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009, člankom 18. stavkom 1. te stavcima od 3. do 6. Uredbe (EU) 2019/943, člankom 32. Direktive 2009/73/EZ i člankom 6. Direktive (EU) 2019/944.

10. Ovaj se članak ne primjenjuje na projekte od zajedničkog interesa koji su izuzeti od:
- (a) članaka 32., 33. i 34. te članka 41. stavaka 6., 8. i 10. Direktive 2009/73/EZ, u skladu s člankom 36. te direktive;
 - (b) članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944, u skladu s člankom 63. Uredbe (EU) 2019/943;
 - (c) pravila o razdvajanju ili o pristupu trećih strana, u skladu s člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća¹ ili s člankom 64. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 66. Direktive (EU) 2019/944.
11. Agencija do ... [12 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] donosi preporuku radi utvrđivanja dobrih praksi za postupanje sa zahtjevima za ulaganje u projekte od zajedničkog interesa. Ta se preporuka redovito ažurira kada je to potrebno, posebno radi osiguravanja dosljednosti s načelima o prekograničnoj podjeli troškova odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora iz članka 15. stavka 1. Pri donošenju ili izmjeni preporuke Agencija provodi opsežan postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike.
12. Ovaj članak primjenjuje se *mutatis mutandis* na projekte od uzajamnog interesa.

¹ Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

Članak 17.
Regulatorni poticaji

1. Ako se nositelj projekta pri razvoju, radu ili održavanju projekta od zajedničkog interesa za koji su nadležna nacionalna regulatorna tijela suočava s rizicima većima od uobičajenih rizika za usporedivi infrastrukturni projekt, države članice i nacionalna regulatorna tijela mogu dodijeliti primjerene poticaje tom projektu u skladu s člankom 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009, člankom 18. stavkom 1. te stavcima od 3. do 6. Uredbe (EU) 2019/943, člankom 41. stavkom 8. Direktive 2009/73/EZ i člankom 58. točkom (f) Direktive (EU) 2019/944.

Prvi podstavak ne primjenjuje se na projekte od zajedničkog interesa koji su izuzeti:

- (a) od članaka 32., 33. i 34. te od članka 41. stavaka 6., 8. i 10. Direktive 2009/73/EZ, u skladu s člankom 36. te direktive;
- (b) od članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili od članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944, u skladu s člankom 63. Uredbe (EU) 2019/943;
- (c) u skladu s člankom 36. Direktive 2009/73/EZ;
- (d) u skladu s člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009.

2. U slučaju odluke o dodjeli poticaja iz stavka 1. ovoga članka nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir rezultate analize troškova i koristi u skladu s metodologijom razvijenom na temelju članka 11., a posebno pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnoj razini ili razini Unije. Nacionalna regulatorna tijela nadalje analiziraju posebne rizike s kojima se suočavaju nositelji projekta, poduzete mjere ublažavanja rizika i razloge za profil rizika s obzirom na neto pozitivan učinak projekta u usporedbi s manje rizičnom alternativom. Prihvatljivi su posebno rizici povezani s novim tehnologijama prijenosa odnosno transporta na kopnu i moru, rizici povezani s nedostatnim povratom troškova i rizici razvoja.
3. U odluci o dodjeli poticaja u obzir se uzima posebna priroda nastalog rizika te se mogu dodijeliti poticaji koji obuhvaćaju, među ostalim, jednu od sljedećih mjera ili više njih:
 - (a) pravila o ulaganju unaprijed;
 - (b) pravila o priznavanju stvarno nastalih troškova prije puštanja projekta u rad;
 - (c) pravila o postizanju dodatnog povrata na uloženi kapital za projekt;
 - (d) sve druge mjere koje se smatraju potrebnima i primjerenima.

4. Svako nacionalno regulatorno tijelo do ... [sedam mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] Agenciji podnosi svoju metodologiju i kriterije koje upotrebljava za evaluaciju ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika tih projekata, ažurirane s obzirom na najnovija kretanja u području zakonodavstva, politike, tehnologije i tržišta. Tom metodologijom i kriterijima izričito se nastoji odgovoriti na posebne rizike kojima su izložene odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora iz točke 1. podtočke (f) Priloga II. i projekti niskih kapitalnih, ali znatnih operativnih rashoda.
5. Uzimajući u obzir informacije primljene u skladu sa stavkom 4. ovog članka, Agencija do ... [12 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] olakšava razmjenu dobre prakse i daje preporuke u skladu s člankom 6. stavkom 2. Uredbe (EU) 2019/942 u pogledu obaju sljedećih aspekata:
 - (a) poticaja iz stavka 1. na temelju usporedbe najbolje prakse nacionalnih regulatornih tijela;
 - (b) zajedničke metodologije za evaluaciju nastalih većih rizika ulaganja u energetske infrastrukturne projekte.
6. Svako nacionalno regulatorno tijelo do ... [15 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] objavljuje svoju metodologiju i kriterije za evaluaciju ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika tih projekata.

7. Ako mjere iz stavaka 5. i 6. nisu dovoljne za osiguravanje pravodobne provedbe projekata od zajedničkog interesa, Komisija može izdati smjernice za poticaje utvrđene u ovom članku.

POGLAVLJE VII.

FINANCIRANJE

Članak 18.

Prihvatljivost projekata za financijsku pomoć Unije u skladu s Uredbom (EU) 2021/1153

1. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u članku 24. i Prilogu II. prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za studije i financijskih instrumenata.
2. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u članku 24. i točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) Priloga II i točki 3. Priloga II. također su prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
 - (a) analiza troškova i koristi za pojedini projekt izrađena u skladu s člankom 16. stavkom 4. točkom (a) dokazuje postojanje znatnih pozitivnih vanjskih učinaka, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije;

- (b) za projekt je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s člankom 16. ili je, kad je riječ o projektima od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II. koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela i za koje se stoga ne donosi odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova, cilj projekta pružanje prekograničnih usluga, uvođenje tehnoloških inovacija i osiguravanje sigurnosti rada prekogranične mreže;
 - (c) projekt se ne može financirati na tržištu ili putem regulatornog okvira u skladu s poslovnim planom i drugim procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagatelji, vjerovnici ili nacionalno regulatorno tijelo, uzimajući u obzir sve odluke o poticajima i razloge iz članka 17. stavka 2. pri procjeni potrebe projekta za financijskom pomoći Unije.
3. Projekti od zajedničkog interesa koji se provode u skladu s postupkom iz članka 5. stavka 7. točke (d) također su prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. ovog članka.

4. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočki (e) i točkama 2. i 5. Priloga II. također su prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako predmetni nositelji projekata, u evaluaciji koju je provelo relevantno nacionalno tijelo ili, ako je primjenjivo, nacionalno regulatorno tijelo, mogu jasno pokazati znatne pozitivne vanjske učinke projekata, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije, i pružiti jasne dokaze o njihovoj komercijalnoj neodrživosti, u skladu s analizom troškova i koristi, poslovnim planom i procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagatelji ili vjerovnici ili, ako je primjenjivo, nacionalno regulatorno tijelo.
5. Ovaj članak primjenjuje se *mutatis mutandis* na projekte od uzajamnog interesa.

Projekti od uzajamnog interesa prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije pod uvjetima utvrđenima u članku 5. stavku 2. Uredbe (EU) 2021/1153. Kad je riječ o bespovratnim sredstvima za radove, projekti od uzajamnog interesa prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. ovog članka i ako projekt doprinosi općim ciljevima energetske i klimatske politike Unije.

Članak 19.

Smjernice za kriterije za dodjelu financijske pomoći Unije

Posebni kriteriji utvrđeni u članku 4. stavku 3. ove Uredbe i parametri utvrđeni u članku 4. stavku 5. ove Uredbe primjenjuju se za potrebe utvrđivanja kriterija za dodjelu financijske pomoći Unije u Uredbi (EU) 2021/1153. Za projekte od zajedničkog interesa obuhvaćene člankom 24. ove Uredbe primjenjuju se kriteriji integracije tržišta, sigurnosti opskrbe, tržišnog natjecanja i održivosti.

POGLAVLJE VIII. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlašt za donošenje delegiranih akata iz članka 3. stavka 4. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od sedam godina počevši od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe]. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlašt najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od sedam godina. Delegiranje ovlašt prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlašt iz članka 3. stavka 4. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlašt koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članka 3. stavka 4 stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 21.

Izvješćivanje i evaluacija

Komisija do 30. lipnja 2027. objavljuje izvješće o provedbi projekata s Unijina popisa i podnosi ga Europskom parlamentu i Vijeću. U tom se izvješću evaluira sljedeće:

- (a) napredak postignut u planiranju, razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekata s Unijina popisa te, prema potrebi, kašnjenja u provedbi i druge poteškoće na koje se naišlo;
- (b) sredstva koja je Unija rezervirala i isplatila za projekte s Unijina popisa u odnosu na ukupnu vrijednost financiranih projekata s Unijina popisa;

- (c) napredak koji je u integraciji obnovljivih izvora energije, uključujući obnovljive izvore energije na moru, i smanjenju emisija stakleničkih plinova postignut planiranjem, razvojem, izgradnjom i puštanjem u rad projekata s Unijina popisa;
- (d) u sektorima električne energije i obnovljivih ili niskougljičnih plinova, uključujući sektor vodika, razvoj međupovezanosti država članica, odgovarajuće promjene cijena energije, kao i broj kvarova mrežnog sustava, njihovi uzroci i povezani gospodarski troškovi;
- (e) postupak izdavanja dozvola i sudjelovanje javnosti, a posebno:
 - i. prosječno i najdulje ukupno trajanje postupka izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa, uključujući trajanje svakog koraka postupka prije podnošenja zahtjeva, u odnosu na vrijeme predviđeno početnim glavnim ključnim etapama iz članka 10. stavka 6.;
 - ii. razina protivljenja projektima s Unijina popisa, osobito broj pisanih prigovora tijekom postupka javnog savjetovanja i broj postupaka za pravnu zaštitu;
 - iii. najbolje i inovativne prakse u vezi s uključivanjem dionika;

- iv. najbolje i inovativne prakse u vezi s ublažavanjem utjecaja na okoliš, uključujući prilagodbu klimatskim promjenama, tijekom postupaka izdavanja dozvola i provedbe projekta;
 - v. djelotvornost sustava predviđenih člankom 8. stavkom 3. u pogledu poštovanja rokova utvrđenih u članku 10. stavicima 1. i 2.;
- (f) regulatorni tretman, a posebno:
- i. broj projekata od zajedničkog interesa za koje je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s člankom 16.;
 - ii. broj i vrsta projekata od zajedničkog interesa kojima su dodijeljeni posebni poticaji u skladu s člankom 17.;
- (g) djelotvornost ove Uredbe u doprinosu energetske i klimatske neutralnosti Unije za 2030. te postizanju klimatske neutralnosti najkasnije do 2050.

Članak 22.

Preispitivanje

Komisija do 30. lipnja 2027. provodi preispitivanje ove Uredbe na temelju rezultata izvješćivanja i evaluacije predviđenih u članku 21. ove Uredbe, kao i praćenja, izvješćivanja i evaluacije koji se provode u skladu s člancima 22. i 23. Uredbe (EU) 2021/1153.

Članak 23.

Informiranje i obavješćivanje javnosti

Komisija uspostavlja i održava platformu za transparentnost koja je lako dostupna javnosti putem interneta. Platforma se redovito ažurira informacijama iz izvješća iz članka 5. stavka 4. te informacijama s internetskih stranica iz članka 9. stavka 7. Platforma sadržava sljedeće informacije:

- (a) ažurirane opće informacije, uključujući geografske informacije, za svaki projekt s Unijina popisa;
- (b) plan provedbe iz članka 5. stavka 1. za svaki projekt s Unijina popisa predstavljen tako da se u svakom trenutku može procijeniti napredak u provedbi;
- (c) glavne očekivane koristi i doprinos ostvarenju ciljeva iz članka 1. stavka 1. te troškove projekata, osim poslovno osjetljivih informacija;
- (d) Unijin popis;
- (e) sredstva koja je Unija dodijelila i isplatila za svaki projekt s Unijina popisa;
- (f) poveznice na nacionalni priručnik o postupanju iz članka 9.;

- (g) postojeće studije i planove za morske bazene za svaki prioritetni koridor odobalne mreže, a da se time ne krše nikakva prava intelektualnog vlasništva.

Članak 24.

Odstupanje za međupovezanost u slučaju Cipra i Malte

1. U slučaju Cipra i Malte, koji još nisu međupovezani s transeuropskom plinskom mrežom, primjenjuje se odstupanje od članka 3., članka 4. stavka 1. točaka (a) i (b), članka 4. stavka 5., članka 16. stavka 4. točke (a) te priloga I., II. i III., ne dovodeći u pitanje članak 32. stavak 2. Jedna međuveza za svaku od tih država članica zadržava status projekta od zajedničkog interesa u skladu s ovom Uredbom sa svim relevantnim pravima i obvezama ako ta međuveza ispunjava sljedeće uvjete:
 - (a) nalazi se u fazi razvoja ili planiranja ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe];
 - (b) dodijeljen joj je status projekta od zajedničkog interesa u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013; i
 - (c) potrebna je da bi se osigurala trajna međupovezanost tih država članica s transeuropskom plinskom mrežom.

Tim se projektima u budućnosti osigurava mogućnost pristupa novim energetske tržištima, među ostalim i tržištu vodika.

2. Nositelji projekata dostavljaju dostatne dokaze o tome kako će međuveze iz stavka 1. omogućiti pristup novim energetske tržištima, među ostalim i tržištu vodika, u skladu s općim ciljevima energetske i klimatske politike Unije. Takvi dokazi uključuju procjenu ponude i potražnje za obnovljivi ili niskougljični vodik te izračun smanjenja emisija stakleničkih plinova koje projekt omogućuje.

Komisija redovito provjerava tu procjenu i taj izračun, kao i pravodobnu provedbu projekta.

3. Uz ispunjavanje posebnih kriterija utvrđenih u članku 19. za financijsku pomoć Unije, međuveze iz stavka 1. ovog članka moraju biti projektirane tako da osiguravaju pristup budućim energetske tržištima, među ostalim i tržištu vodika, ne smiju dovesti do produljenja životnog vijeka objekata za prirodni plin te moraju osiguravati prekograničnu interoperabilnost susjednih mreža. Svaka prihvatljivost za financijsku pomoć Unije na temelju članka 18. završava 31. prosinca 2027.
4. U svakom zahtjevu za financijsku pomoć Unije za radove mora se s pomoću plana koji sadržava precizan vremenski okvir jasno dokazati cilj pretvaranja objekta u namjenski objekt za vodik do 2036. ako to dopuštaju tržišni uvjeti.

5. Odstupanje iz stavka 1. primjenjuje se dok Cipar odnosno Malta ne budu izravno povezani s transeuropskom plinskom mrežom ili do 31. prosinca 2029., ovisno o tome što nastupi ranije.

Članak 25.

Izmjena Uredbe (EZ) br. 715/2009

U članku 8. stavku 10. Uredbe (EZ) br. 715/2009 prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

- „10. Svake dvije godine ENTSO za plin usvaja i objavljuje plan razvoja mreže na razini Zajednice iz stavka 3. točke (b). Plan razvoja mreže na razini Zajednice uključuje modeliranje integrirane mreže, uključujući mreže vodika, izradu scenarija, europsku prognozu dostatnosti opskrbe i procjenu otpornosti sustava.”.

Članak 26.

Izmjena Uredbe (EU) 2019/942

U članku 11. Uredbe (EU) 2019/942 točke (c) i (d) zamjenjuju se sljedećim:

- „(c) ispunjava obveze utvrđene u članku 5., članku 11. stavku 3., članku 11. stavcima od 6. do 9., člancima 12., 13. i 17. te u odjeljku 2. točki 12. Priloga III. Uredbi (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća⁺;
- (d) donosi odluke o zahtjevima za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova, u skladu s člankom 16. stavkom 7. Uredbe (EU) 2022/...⁺⁺.

* Uredba (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L ..., str. ...).”

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 2/22 (2020/0360(COD)), a u bilješku umetnuti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu uredbu.

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 2/22 (2020/0360(COD)).

Članak 27.

Izmjena Uredbe (EU) 2019/943

U članku 48. stavku 1. Uredbe (EZ) 2019/943 prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

- „1. Plan razvoja mreže na razini Unije iz članka 30. stavka 1. točke (b) uključuje modeliranje integrirane mreže, među ostalim razvoj scenarija i procjenu otpornosti sustava. Relevantni ulazni parametri za modeliranje kao što su pretpostavke o cijenama goriva i ugljika ili postrojenjima povezanim s obnovljivim izvorima energije moraju biti potpuno u skladu s europskom procjenom adekvatnosti resursa izrađenom na temelju članka 23.”.

Članak 28.

Izmjena Direktive 2009/73/EZ

U članku 41. stavku 1. Direktive 2009/73/EZ dodaje se sljedeća točka:

„v. ispunjavanje obveza utvrđenih u članku 3., članku 5. stavku 7. te člancima od 14. do 17. Uredbe (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća⁺.”

* Uredba (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L ..., str. ...).”

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 2/22 (2020/0360(COD)), a u bilješku umetnuti broj, datum, naslovi upućivanje na SL za tu uredbu.

Članak 29.

Izmjena Direktive (EU) 2019/944

U članku 59. stavku 1. Direktive (EU) 2019/944 dodaje se sljedeća točka:

- „(aa) ispunjavanje obveza utvrđenih u članku 3., članku 5. stavku 7. te člancima od 14. do 17. Uredbe (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća⁺.”

* Uredba (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L ..., str. ...).”

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 2/22 (2020/0360(COD)), a u bilješku umetnuti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu uredbu.

Članak 30.
Prijelazne odredbe

Ova Uredba ne utječe na odobravanje, nastavak ni izmjenu financijske pomoći koju dodjeljuje Komisija u skladu s Uredbom (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

Poglavlje III. ne primjenjuje se na projekte od zajedničkog interesa koji su uključeni u postupak izdavanja dozvola i za koje je nositelj projekta podnio spis zahtjeva prije 16. studenoga 2013.

Članak 31.
Prijelazno razdoblje

1. Tijekom prijelaznog razdoblja koje završava 31. prosinca 2029. namjenski objekti za vodik prenamijenjeni iz objekata za prirodni plin koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II. mogu se upotrebljavati za transport ili skladištenje prethodno definirane mješavine vodika s prirodnim plinom ili biometanom.

¹ Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010 (SL L 348, 20.12.2013., str. 129.).

2. Tijekom prijelaznog razdoblja iz stavka 1. nositelji projekata blisko surađuju na projektiranju i provedbi projekata kako bi se osigurala interoperabilnost susjednih mreža.
3. Nositelj projekta dostavlja dostatne dokaze, među ostalim i putem komercijalnih ugovora, o tome kako će do kraja prijelaznog razdoblja objekti iz stavka 1. ovog članka prestati biti objekti za prirodni plin i postati namjenski objekti za vodik, kako je utvrđeno u točki 3. Priloga II., te kako će tijekom prijelaznog razdoblja biti omogućena veća upotreba vodika. Takvi dokazi uključuju procjenu ponude i potražnje za obnovljivi ili niskougljični vodik te izračun smanjenja emisija stakleničkih plinova koje projekt omogućuje. U kontekstu praćenja napretka postignutog u provedbi projekata od zajedničkog interesa Agencija provjerava je li pravodobno proveden prijelaz projekta na namjenski objekt za vodik kako je utvrđeno u točki 3. Priloga II.
4. Prihvatljivost projekata iz stavka 1. ovog članka za financijsku pomoć Unije na temelju članka 18. završava 31. prosinca 2027.

Članak 32.
Stavljanje izvan snage

1. Uredba (EU) br. 347/2013 stavlja se izvan snage od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe]. Iz ove Uredbe ne proizlaze nikakva prava za projekte navedene u prilogima Uredbi (EU) br. 347/2013.
2. Neovisno o stavku 1. ovog članka, Prilog VII. Uredbi (EU) br. 347/2013, kako je izmijenjen Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2022/564¹, koji sadržava peti Unijin popis projekata od zajedničkog interesa, kao i članci od 2. do 10., članci 12., 13. i 14. te prilozima od I. do IV. i Prilog VI. Uredbi (EU) br. 347/2013, ostaju na snazi i proizvode učinke u pogledu projekata od zajedničkog interesa uvrštenih na peti Unijin popis do stupanja na snagu prvog Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa utvrđenog u skladu s ovom Uredbom.
3. Neovisno o stavku 2. ovog članka, projekti koji su bili uvršteni na peti Unijin popis projekata od zajedničkog interesa utvrđen u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013 i čiji je spis zahtjeva nadležno tijelo prihvatilo na pregled uživaju prava i obveze koje proizlaze iz poglavlja III. ove Uredbe tijekom razdoblja od četiri godine od stupanja na snagu ove Uredbe.

¹ Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/564 od 19. studenoga 2021. o izmjeni Uredbe (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s popisom projekata od zajedničkog interesa Unije (SL L 109., 8.4.2022. str. 14.).

Članak 33.
Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica

PRILOG I.

PRIORITETNI KORIDORI I PODRUČJA ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

(kako je navedeno u članku 1. stavku 1.)

Ova se Uredba primjenjuje na sljedeće prioritetne koridore i područja transeuropske energetske infrastrukture:

1. PRIORITETNI ELEKTROENERGETSKI KORIDORI

1. Elektroenergetska međupovezanost sjevera i juga u zapadnoj Europi (NSI Zapad – elektroenergetika): međusobna povezivanja između država članica regije i s područjem Mediterana, uključujući Pirinejski poluotok, posebno radi integracije električne energije iz obnovljivih izvora energije i jačanja unutarnjih infrastruktura mreže s ciljem poticanja integracije tržišta u regiji te kako bi se okončala izoliranost Irske i osiguralo potrebno produljenje odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora na kopnu i pojačanje domaće mreže potrebno za osiguravanje odgovarajuće i pouzdane prijenosne mreže i opskrbu država članica bez izlaza na more električnom energijom proizvedenom na moru.

Predmetne države članice: Belgija, Danska, Njemačka, Irska, Španjolska, Francuska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Austrija i Portugal.

2. Elektroenergetska međupovezanost sjevera i juga u srednjoistočnoj i jugoistočnoj Europi (NSI Istok – elektroenergetika): međusobna povezivanja i unutarnji dalekovodi u smjeru sjever-jug i istok-zapad s ciljem uspostave unutarnjeg tržišta i integracije proizvodnje iz obnovljivih izvora energije kako bi se okončala izolacija Cipra i osiguralo potrebno produljenje odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora na kopnu i pojačanje domaće mreže potrebno za osiguranje odgovarajuće i pouzdane prijenosne mreže i opskrbu država članica bez izlaza na more električnom energijom proizvedenom na moru.

Predmetne države članice: Bugarska, Češka, Njemačka, Hrvatska, Grčka, Cipar, Italija, Mađarska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovenija i Slovačka.

3. Plan međupovezanosti baltičkog eneretskog tržišta u području električne energije (BEMIP Elektroenergetika): međusobna povezivanja između država članica i unutarnji dalekovodi u baltičkoj regiji kako bi se potaknula integracija tržišta i integrirali sve veći udjeli obnovljivih izvora energije u regiji.

Predmetne države članice: Danska, Njemačka, Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Finska i Švedska.

2. PRIORITETNI KORIDORI ODOBALNE MREŽE

4. Odobalne mreže sjevernih mora (NSOG): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže te, prema potrebi, mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Sjevernom moru, Irskom moru, Keltskom moru, La Mancheu i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Belgija, Danska, Njemačka, Irska, Francuska, Luksemburg, Nizozemska i Švedska.

5. Odobalne mreže u okviru Plana međupovezanosti baltičkog energetskeg tržišta (BEMIP odobalno): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže, kao i, prema potrebi, razvoj mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Baltičkom moru i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Danska, Njemačka, Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Finska i Švedska.

6. Južne i zapadne odobalne mreže (SW odobalno): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže, kao i, prema potrebi, razvoj mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Sredozemnom moru, među ostalim u Kadiškom zaljevu, i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Grčka, Španjolska, Francuska, Italija, Malta i Portugal.

7. Južne i istočne odobalne mreže (SE odobalno): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže, kao i, prema potrebi, razvoj mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Sredozemnom moru, Crnom moru i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Bugarska, Hrvatska, Grčka, Italija, Cipar, Rumunjska i Slovenija.

8. Atlantske odobalne mreže: razvoj odobalne elektroenergetske mreže ili razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže i povezani interkonekcijski vodovi u vodama Sjevernog Atlantskog oceana za prijenos električne energije iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta te u cilju povećanja prekogranične razmjene električne energije.

Predmetne države članice: Irska, Španjolska, Francuska i Portugal.

3. PRIORITETNI KORIDORI ZA VODIK I ELEKTROLIZATORI

9. Međupovezanost infrastrukture za vodik u zapadnoj Europi (HI Zapad): infrastruktura za vodik i prenamjena infrastrukture za plin, čime se omogućuje stvaranje integrirane okosnice za vodik, izravno ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom), kojom se povezuju zemlje u regiji i ispunjavaju njihove konkretne infrastrukturne potrebe za vodikom, čime se podupire stvaranje mreže za transport vodika na razini Unije te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, smanjuje energetska izoliranost, podupiru inovativna i druga rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na ciljeve energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosi održivosti otočnog energetskeg sustava i Unije.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja aplikacija pretvaranja električne energije u plin kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinos sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskeg sustava te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, podupiranje inovativnih i drugih rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosi održivosti otočnog energetskeg sustava i energetskeg sustava Unije.

Predmetne države članice: Belgija, Češka, Danska, Njemačka, Irska, Španjolska, Francuska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Austrija i Portugal.

10. Međupovezanost infrastrukture za vodik u srednjoistočnoj i jugoistočnoj Europi (HI Istok): infrastruktura za vodik i prenamjena infrastrukture za plin, čime se omogućuje stvaranje integrirane okosnice za vodik, izravno ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom), kojom se povezuju zemlje u regiji i ispunjavaju njihove posebne infrastrukturne potrebe za vodikom te se podupire stvaranje mreže za transport vodika na razini Unije te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, smanjuje energetska izoliranost, podupiru inovativna i druga rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosi održivosti otočnog energetskeg sustava i Unije.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja aplikacija pretvaranja električne energije u plin kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinos sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskeg sustava te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, podupiranje inovativnih i drugih rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosi održivosti otočnog energetskeg sustava i energetskeg sustava Unije.

Predmetne države članice: Bugarska, Češka, Njemačka, Grčka, Hrvatska, Italija, Cipar, Mađarska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovenija i Slovačka;

11. Plan međupovezanosti baltičkog energetskeg tržišta u području vodika (BEMIP Vodik): infrastruktura za vodik i prenamjena infrastrukture za plin, čime se omogućuje stvaranje integrirane okosnice za vodik, izravno ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom), kojom se povezuju zemlje u regiji i ispunjavaju njihove posebne infrastrukturne potrebe za vodikom te se podupire stvaranje mreže za transport vodika na razini Unije te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, smanjuje energetska izoliranost, podupiru inovativna i druga rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosi održivosti otočnog energetskeg sustava i Unije.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja aplikacija pretvaranja električne energije u plin kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinos sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskeg sustava te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, podupiranje inovativna i druga rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosi održivosti otočnog energetskeg sustava i energetskeg sustava Unije.

Predmetne države članice: Danska, Njemačka, Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Finska i Švedska.

4. PRIORITETNA TEMATSKA PODRUČJA

12. Uvođenje pametnih elektroenergetskih mreža: usvajanje tehnologija pametnih mreža u Uniji kako bi se učinkovito integriralo ponašanja i djelovanja svih korisnika povezanih s elektroenergetskom mrežom, posebno proizvodnju velikih količina električne energije iz obnovljivih ili distribuiranih izvora energije i odgovor potrošača na potražnju, pohranu energije, električna vozila i ostale izvori fleksibilnosti te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, smanjenje energetske izoliranosti, podupiranje inovativnih i drugih rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosenje održivosti otočnog energetskeg sustava i energetskeg sustava Unije.

Predmetne države članice: sve.

13. Prekogranična mreža ugljikova dioksida: razvoj infrastrukture za transport i skladištenje ugljikova dioksida između država članica i sa susjednim trećim zemljama za hvatanje i skladištenje ugljikova dioksida uhvaćenog iz industrijskih postrojenja u svrhu trajnog geološkog skladištenja, kao i korištenja ugljikova dioksida za sintetičke ložive plinove, što dovodi do trajne neutralizacije ugljikova dioksida.

Predmetne države članice: sve.

14. Pametne plinske mreže: usvajanje tehnologija pametnih plinskih mreža diljem Unije kako bi se u plinsku mrežu učinkovito integrirao niz niskougljičnih plinova, a posebno plinova iz obnovljivih izvora, poduprlo uvođenje inovativnih i digitalnih rješenja za upravljanje mrežom i olakšala pametna integracija energetskog sektora i upravljanje potrošnjom, uključujući povezane fizičke nadogradnje ako je to nužno za funkcioniranje opreme i instalacija za integraciju niskougljičnih plinova, a posebno plinova iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: sve.

PRILOG II.

KATEGORIJE ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Kategorije energetske infrastrukture koje treba izraditi u cilju provedbe prioriteta energetske infrastrukture utvrđenih u Prilogu I. jesu sljedeće:

1. za električnu energiju:
 - (a) nadzemni prijenosni vodovi visokog i iznimno visokog napona koji prelaze granicu ili se nalaze unutar državnog područja države članice, uključujući isključiv gospodarski pojas, ako su projektirani za napon od 220 kV ili veći te podzemni i podmorski prijenosni kabeli ako su projektirani za napon od 150 kV ili veći; Za države članice i male izolirane sustave s općim prijenosnim sustavom nižeg napona ti su pragovi napona jednaki najvišoj razini napona u njihovim elektroenergetskim sustavima;
 - (b) svaka oprema ili instalacija koja pripada kategoriji energetske infrastrukture iz točke (a), a kojom se omogućava prijenos električne energije iz obnovljivih izvora na moru s lokacija za odobalnu proizvodnju energije (energetska infrastruktura za električnu energiju iz obnovljivih izvora na moru);

- (c) pojedinačni ili zajednički objekti za skladištenje energije za trajno ili privremeno skladištenje energije u nadzemnoj ili podzemnoj infrastrukturi ili na geološkim lokacijama, pod uvjetom da su izravno povezani s visokonaponskim prijenosnim vodovima i distribucijskim vodovima projektiranim za napon od 110 kV ili veći. Za države članice i male izolirane sustave s općim prijenosnim sustavom nižeg napona ti su pragovi napona jednaki najvišoj razini napona u njihovim elektroenergetskim sustavima;
- (d) svaka oprema ili instalacija bitna za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava navedenih u točkama (a), (b) i (c), uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole za sve razine napona i trafostanice;
- (e) pametne elektroenergetske mreže: sva oprema ili instalacije, digitalni sustavi i komponente kojima se integriraju informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) putem operativnih digitalnih platformi, kontrolnih sustava i senzorskih tehnologija na razini prijenosa te sredjonaponske i visokonaponske distribucije, s ciljem osiguravanja učinkovitije i inteligentnije mreže za prijenos i distribuciju električne energije, povećanog kapaciteta za integraciju novih oblika proizvodnje, skladištenja i potrošnje energije te olakšavanja novih poslovnih modela i tržišnih struktura, uključujući ulaganja u otoke i otočne sustave radi smanjenja energetske izoliranosti, podupiranja inovativnih i drugih rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te kako bi se znatno doprinijelo održivosti otočnog energetskog sustava i Unije;

(f) sva oprema i instalacije koje pripadaju kategoriji energetske infrastrukture iz točke (a) i imaju dvojnu funkciju: međupovezanost i sustav za priključivanje na odobalnu mrežu na lokaciji za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru u dvjema državama članicama ili više njih i trećim zemljama koje sudjeluju u projektima na Unijinu popisu, uključujući produžetke te opreme do prve podstanice prijenosnog sustava na kopnu, kao i svaka odobalna oprema ili instalacija koja je nužna za zaštićeno, sigurno i učinkovito funkcioniranje, uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole, te potrebne trafostanice ako se njima također osigurava interoperabilnost tehnologije, među ostalim, kompatibilnost sučelja među različitim tehnologijama (odobalne mreže za obnovljivu energiju);

2. za pametne plinske mreže: sva oprema ili instalacije u nastavku čiji je cilj omogućivanje i olakšavanje integracije niza niskoguljičnih plinova, a posebno plinova iz obnovljivih izvora, uključujući biometan ili vodik, u plinsku mrežu: digitalni sustavi i komponente koji integriraju IKT, kontrolne sustave i senzorske tehnologije kako bi se omogućilo interaktivno i inteligentno praćenje, mjerenje, kontrola kvalitete i upravljanje proizvodnjom, transportom, distribucijom, skladištenjem i potrošnjom plina unutar plinske mreže. Nadalje, takvi projekti mogu uključivati i opremu kojom se omogućuju obrnuti tokovi, od distribucije do razine transporta, uključujući povezanu fizičku nadogradnju ako je nužna za rad opreme i instalacija radi integracije niskoguljičnih plinova, a posebno plinova iz obnovljivih izvora;

3. za vodik:

- (a) cjevovodi za transport vodika, uglavnom pod visokim tlakom, uključujući prenamjenu infrastrukture za prirodni plin, koji na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi omogućuju pristup većem broju korisnika mreže;
- (b) skladišni objekti koji su povezani s visokotlačnim cjevovodima za vodik iz točke (a);
- (c) objekti za prihvatanje, skladištenje i uplinjavanje ili dekompresiju ukapljenog vodika ili vodika ugrađenog u druge kemijske tvari u cilju ubrizgavanja vodika, ako je primjenjivo, u mrežu;
- (d) sva oprema ili instalacije koji su bitni za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava vodika ili omogućivanje dvosmjernog kapaciteta, uključujući kompresorske stanice;
- (e) sva oprema ili instalacije kojima se omogućuje upotreba vodika ili goriva dobivenih iz vodika u prometnom sektoru u okviru osnovne mreže TEN-T utvrđene u skladu s poglavljem III. Uredbe (EU) br. 1315/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

Svi objekti navedeni u točkama od (a) do (d) mogu biti novoizgrađeni ili prenamijenjeni iz objekata za prirodni plin u objekte za vodik, ili njihova kombinacija;

¹ Uredba (EU) br. 1315/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže i stavljanju izvan snage Odluke br. 661/2010/EU (SL L 348, 20.12.2013, str. 1.).

4. za objekte za elektrolizu:

(a) elektrolizatori:

- i. koji imaju kapacitet od najmanje 50 MW, koji osigurava jedan elektrolizator ili skup elektrolizatora koji čine jedan koordinirani projekt;
- ii. čija je proizvodnja u skladu sa zahtjevom uštede emisija stakleničkih plinova u životnom vijeku od 70 % u odnosu na usporedno fosilno gorivo od 94 g CO₂eq/MJ, kako je utvrđeno u članku 25. stavku 2. i Prilogu V. Direktivi (EU) 2018/2001. Uštede emisija stakleničkih plinova u životnom vijeku izračunavaju se primjenom metodologije iz članka 28. stavka 5. Direktive (EU) 2018/2001 ili, alternativno, primjenom norme ISO 14067 ili ISO 14064-1. Emisije stakleničkih plinova u životnom ciklusu moraju uključivati neizravne emisije. Kvantificirane uštede emisija stakleničkih plinova u cijelom životnom ciklusu provjeravaju se u skladu s člankom 30. Direktive (EU) 2018/2001, ako je primjenjivo, ili ih provjerava neovisna treća strana; i
- iii. koji imaju funkciju povezanu s mrežom, posebno s obzirom na sveukupnu fleksibilnost sustava i sveukupnu učinkovitost sustava elektroenergetskih mreža i mreža vodika;

(b) pripadajuća oprema, uključujući priključivanje cjevovoda na plinsku mrežu;

5. za ugljikov dioksid:

- (a) namjenski cjevovodi, osim mreže proizvodnih plinova, koji se upotrebljavaju za transport ugljikova dioksida iz više od jednog izvora, za potrebe trajnog geološkog skladištenja ugljikova dioksida na temelju Direktive 2009/31/EZ;
- (b) fiksni objekti za ukapljivanje i privremeno skladištenje ugljikova dioksida i pretvarači ugljikova dioksida radi njegova daljnjeg transporta cjevovodima i namjenskim načinima prijevoza kao što su brodovi, teglenice, kamioni i vlakovi;
- (c) ne dovodeći u pitanje bilo kakvu zabranu geološkog skladištenja ugljikova dioksida u državi članici, postrojenja na površini i postrojenja za utiskivanje povezana s infrastrukturom unutar geološke formacije koji se u skladu s Direktivom 2009/31/EZ koriste za trajno geološko skladištenje ugljikova dioksida, ako ne uključuju korištenje ugljikova dioksida za poboljšano prikupljanje ugljikovodika i ako su potrebni za omogućavanje prekograničnog transporta i skladištenja ugljikova dioksida;
- (d) sva oprema ili instalacije bitne za zaštićen, siguran i učinkovit rad predmetnog sustava, uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole.

PRILOG III.

REGIONALNI POPISI PROJEKATA

1. PRAVILA ZA SKUPINE

1. Kad je riječ o energetskej infrastrukturi koja je u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, svaka se skupina sastoji od predstavnikâ država članica, nacionalnih regulatornih tijela, TSO-ova, kao i Komisije, Agencije, tijela EU-a za ODS-ove te ENTSO-a za električnu energiju ili ENTSO-a za plin.

Za ostale kategorije energetske infrastrukture svaka se skupina sastoji od Komisije i predstavnikâ država članica, nositelja projekata na koje se odnosi svaki od relevantnih prioriteta utvrđenih u Prilogu I..

2. Ovisno o broju predloženih projekata za Unijin popis, regionalnim infrastrukturnim nedostacima i razvoju tržišta, skupine i tijela odlučivanja skupina mogu se prema potrebi podijeliti, spojiti ili sastati u različitim sastavima kako bi raspravljali o pitanjima koja su zajednička svim skupinama ili koja se odnose isključivo na određene regije. Takva pitanja mogu, među ostalim, biti povezana s dosljednošću među regijama ili s potencijalno prevelikim brojem predloženih projekata uvrštenih u nacrt regionalnih popisa.

3. Svaka skupina organizira svoj rad u skladu s aktivnostima regionalne suradnje na temelju članka 12. Uredbe (EZ) br. 715/2009, članka 34. Uredbe (EU) 2019/943, članka 7. Direktive 2009/73/EZ i članka 61. Direktive (EU) 2019/944 te u okviru drugih postojećih struktura za regionalnu suradnju.
4. U svrhu provedbe relevantnih prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture navedenih u Prilogu I., svaka skupina prema potrebi poziva nositelje projekta koji bi mogao biti prihvatljiv za odabir kao projekt od zajedničkog interesa, kao i predstavnike nacionalnih uprava, regulatornih tijela, civilnog društva i TSO-ove iz trećih zemalja. Odluka o pozivanju predstavnika trećih zemalja donosi se konsenzusom.
5. Za prioritetne koridore energetske infrastrukture utvrđene u odjeljku 2. Priloga I. svaka skupina prema potrebi poziva predstavnike država članica bez izlaza na more, nadležnih tijela, nacionalnih regulatornih tijela i TSO-ova.
6. Svaka skupina prema potrebi poziva organizacije koje predstavljaju relevantne dionike, uključujući predstavnike iz trećih zemalja, i, ako se to smatra prikladnim, izravno dionike, uključujući proizvođače, ODS-ove, dobavljače, potrošače, lokalno stanovništvo i organizacije za zaštitu okoliša iz Unije da podijele svoje konkretne stručno znanje. Svaka skupina organizira rasprave ili savjetovanja kada je to potrebno za provedbu svojih zadaća.

7. Kad je riječ o sastancima skupina, Komisija na platformi dostupnoj dionicima objavljuje interna pravila, ažurirani popis organizacija članica, redovito ažurirane informacije o napretku rada, dnevne redove sastanaka te zapisnike sastanaka, ako su dostupni. Rasprave tijela odlučivanja skupina i rangiranje projekata u skladu s člankom 4. stavkom 5. povjerljivi su. Sve odluke koje se odnose na funkcioniranje i rad regionalnih skupina donose se konsenzusom između država članica i Komisije.
8. Komisija, Agencija i skupine teže ka dosljednosti između skupina. Stoga Komisija i Agencija osiguravaju, prema potrebi, razmjenu informacija između predmetnih skupina o radu od međuregionalnog interesa.
9. Sudjelovanje nacionalnih regulatornih tijela i Agencije u skupinama ne smije ugroziti izvršenje njihovih ciljeva i dužnosti na temelju ove Uredbe ili Uredbe (EU) 2019/942, članaka 40. i 41. Direktive 2009/73/EZ i članaka 58., 59. i 60. Direktive (EU) 2019/944.

2. POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGIONALNIH POPISA

1. Nositelji projekta potencijalno prihvatljivog za odabir kao projekta s Unijina popisa koji žele dobiti taj status podnose skupini zahtjev za odabir kao projekta s Unijina popisa koji uključuje:
 - (a) procjenu njihovih projekata s obzirom na doprinos provedbi prioriteta navedenih u Prilogu I.;
 - (b) navođenje relevantne kategorije projekta utvrđene u Prilogu II.;
 - (c) analizu ispunjenja relevantnih kriterija utvrđenih u članku 4.;
 - (d) za projekte koji su dovoljno razvijeni, analizu troškova i koristi za pojedini projekt koja je u skladu s metodologijama izrađenima u skladu s člankom 11.;
 - (e) za projekte od uzajamnog interesa, pisma potpore vlada zemalja na koje se on izravno odnosi u kojima izražavaju svoju potporu projektu ili drugim neobvezujućim dogovorima;
 - (f) sve druge relevantne informacije za evaluaciju projekta.
2. Svi primatelji osiguravaju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

3. Predloženi projekti prijenosa i skladištenja električne energije od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) Priloga II. ovoj Uredbi projekti su koji su dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije za električnu energiju, koji je izradio ENTSO za električnu energiju u skladu s člankom 30. Uredbe (EU) 2019/943. Predloženi projekti prijenosa električne energije od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (b) i (f) Priloga II. ovoj Uredbi projekti su koji proizlaze iz razvoja integrirane odobalne mreže i pojačanjâ mreže iz članka 14. stavka 2. ove Uredbe i u skladu su s njima.

4. Od 1. siječnja 2024. predloženi projekti od zajedničkog interesa u području vodika koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 3. Priloga II. ovoj Uredbi projekti su koji su dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže za plin na razini Zajednice, koji je izradio ENTSO za plin u skladu s člankom 8. Uredbe (EZ) br. 715/2009.

5. Do 30. lipnja 2022. i potom za svaki desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin izdaju ažurirane smjernice za uključivanje projekata u svoj desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije iz točaka 3. i 4. kako bi se osiguralo jednako postupanje i transparentnost postupka. Za sve projekte na Unijinu popisu koji je u to vrijeme na snazi smjernicama se uspostavlja pojednostavljeni postupak uključivanja u desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije, pri čemu se u obzir uzimaju dokumentacija i podaci koji su već dostavljeni tijekom prethodnih postupaka izrade desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije pod uvjetom da su dokumentacija i dostavljeni podaci i dalje valjani.

ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin savjetuju se s Komisijom i Agencijom o svojim nacrtima smjernica za uključivanje projekata u desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije i uzimaju u obzir njihove preporuke prije objave konačnih smjernica.

6. Predloženi projekti za transport i skladištenje ugljikova dioksida koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture iz točke 5. Priloga II. predstavljaju se kao dio plana za razvoj prekogranične infrastrukture za transport i skladištenje ugljikova dioksida koji izrađuju najmanje dvije države članice, a Komisiji ga predstavljaju predmetne države članice ili subjekti koje su odredile te države članice.

7. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin pružaju informacije skupinama o tome kako su primjenjivali smjernice za evaluaciju uključivanja u desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.
8. Za projekte koji su u njihovoj nadležnosti, nacionalna regulatorna tijela i, prema potrebi, Agencija, ako je to moguće u kontekstu regionalne suradnje na temelju članka 7. Direktive 2009/73/EZ i članka 61. Direktive (EU) 2019/944, provjeravaju dosljednu primjenu kriterija i metodologije analize troškova i koristi te evaluiraju njihovu prekograničnu važnost. Svoju procjenu predstavljaju skupini. Komisija osigurava da se kriteriji i metodologije iz članka 4. ove Uredbe i Priloga IV. primjenjuju na usklađen način kako bi se osigurala dosljednost u svim regionalnim skupinama.
9. Za sve projekte koji nisu obuhvaćeni točkom 8. ovog Priloga Komisija evaluira primjenu kriterija iz članka 4. ove Uredbe. Komisija uzima u obzir i mogućnost budućeg produljenja kako bi se uključile dodatne države članice. Komisija svoju procjenu predstavlja skupini. Kad je riječ o projektima koji se prijavljuju za status projekta od uzajamnog interesa, predstavnici trećih zemalja i regulatorna tijela pozivaju se na predstavljanje procjene.

10. Svaka država članica na čije se državno područje predloženi projekt ne odnosi, ali na koju može imati neto pozitivan učinak ili znatan učinak, na primjer na okoliš ili na rad energetske infrastrukture na njezinu državnom području, može iznijeti svoje mišljenje skupini navodeći svoju zabrinutost.
11. Skupina ispituje, na zahtjev države članice iz te skupine, utemeljene razloge koje je država članica iznijela u skladu s člankom 3. stavkom 3., za neodobravanje projekta koji se odnosi na njezino državno područje.
12. Skupina razmatra primjenjuje li se načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu u pogledu utvrđivanja potreba regionalne infrastrukture i u pogledu svakog od predloženih projekata. Skupina osobito prioritarnim rješenjima smatra rješenja kao što su upravljanje potražnjom, rješenja za uređenje tržišta, provedba digitalnih rješenja, renoviranje zgrada kada se procijeni da su iz perspektive cijelog sustava troškovno učinkovitiji od izgradnje nove infrastrukture na strani opskrbe.
13. Skupina se sastaje kako bi ispitala i rangirala predložene projekte na temelju transparentne procjene projekata pomoću kriterija iz članka 4. uzimajući u obzir procjenu regulatora ili, ako je riječ o projektima koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, procjenu Komisije.

14. Nacrt regionalnih popisa predloženih projekata u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela koje sastavljaju skupine, sa svim mišljenjima navedenima u točki 10. ovog odjeljka, podnose se Agenciji šest mjeseci prije datuma donošenja Unijina popisa. Agencija ocjenjuje nacrt regionalnih popisa i pripadajuća mišljenja u roku od tri mjeseca od datuma primitka. Agencija daje mišljenje o nacrtu regionalnih popisa, posebno o dosljednoj primjeni kriterija te analize troškova i koristi po regijama. Mišljenje Agencije donosi se u skladu s postupkom iz članka 22. stavka 5. Uredbe (EU) 2019/942.
15. U roku od mjesec dana od datuma primitka mišljenja Agencije tijelo odlučivanja svake skupine donosi konačni regionalni popis predloženih projekata, poštujući odredbe iz članka 3. stavka 3., na temelju prijedloga skupina i uzimajući u obzir mišljenje Agencije i procjenu nacionalnih regulatornih tijela podnesenu u skladu s točkom 8. ili, ako je riječ o projektima koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, procjenu Komisije predloženu u skladu s točkom 9., te savjete Komisije čija je svrha osigurati ukupan broj projekata s Unijina popisa kojima se može upravljati, osobito na granicama u vezi s konkurentnim ili potencijalno konkurentnim projektima. Tijela odlučivanja skupina dostavljaju Komisiji konačne regionalne popise sa svim mišljenjima kako je navedeno u točki 10.

16. Ako bi na temelju nacрта regionalnih popisa i nakon što se uzme u obzir mišljenje Agencije ukupan broj predloženih projekata na Unijinu popisu bio toliki da se njima ne može upravljati, Komisija savjetuje svaku predmetnu skupinu da na regionalni popis ne uvrsti projekte koje je predmetna skupina najniže rangirala u skladu s rangiranjem utvrđenim na temelju članka 4. stavka 5.
-

PRILOG IV.

PRAVILA I POKAZATELJI U VEZI S KRITERIJIMA ZA PROJEKTE

1. Projekt od zajedničkog interesa sa znatnim prekograničnim učinkom je projekt na državnom području države članice koji ispunjava sljedeće uvjete:
 - (a) kad je riječ o prijenosu električne energije, projektom se povećava kapacitet prijenosa mreže ili kapacitet raspoloživ za komercijalne protoke na granici te države članice s jednom državom članicom ili više drugih država članica, čime se prekogranični kapacitet prijenosa mreže na granici te države članice s jednom ili više drugih država članica povećava za najmanje 500 megavata (MW) u usporedbi sa situacijom bez puštanja projekta u rad ili se projektom smanjuje energetska izoliranost međusobno nepovezanih sustava u jednoj državi članici ili više njih ili se povećava prekogranični kapacitet prijenosa na granici između dvije države članice za najmanje 200 MW;
 - (b) kad je riječ o skladištenju električne energije, projektom se osigurava instalirani kapacitet od najmanje 225 MW te on ima kapacitet za skladištenje kojim se omogućuje neto godišnja proizvodnja električne energije od 250 gigavatsati godišnje;

- (c) kad je riječ o pametnim elektroenergetskim mrežama, projekt je namijenjen opremi i instalacijama pri visokom i srednjem naponu i uključuje TSO-ove, TSO-ove i ODS-ove ili ODS-ove iz najmanje dvije države članice. Projekt može uključivati samo ODS-ove pod uvjetom da su iz najmanje dvije države članice i da je osigurana interoperabilnost. Projekt ispunjava najmanje dva od sljedećih kriterija: uključuje 50 000 korisnika, proizvođača, potrošača ili proizvođača-potrošača električne energije, obuhvaća područje potrošnje od najmanje 300 GW sati godišnje, najmanje 20 % potrošnje električne energije povezane s projektom potječe iz varijabilnih obnovljivih izvora ili se njime smanjuje energetska izoliranost međusobno nepovezanih sustava u jednoj državi članici ili više njih. Projekt ne mora uključivati zajedničku fizičku granicu. Za projekte povezane s malim izoliranim sustavima kako su definirani u članku 2. točki 42. Direktive (EU) 2019/944, uključujući otoke, te su razine napona jednake najvišoj razini napona u relevantnom elektroenergetskom sustavu;
- (d) kad je riječ o transportu vodika, projekt omogućuje transport vodika preko granica predmetnih država članica ili se postojeći kapacitet za prekogranični transport vodika na granici između dviju država članica povećava za najmanje 10 % u usporedbi sa stanjem prije puštanja projekta u rad, pri čemu mora u dovoljnoj mjeri biti vidljivo da je projekt ključan dio planirane prekogranične mreže vodika te se mora dati dostatan dokaz o postojećim planovima i suradnji sa susjednim zemljama i mrežnim operatorima, ili za projekte kojima se smanjuje energetska izoliranost međusobno nepovezanih sustava u jednoj državi članici ili više njih, cilj projekta je opskrbiti, izravno ili neizravno, najmanje dvije države članice;

- (e) kad je riječ o objektima za skladištenje ili prihvat vodika iz točke 3. Priloga II., cilj je projekta izravno ili neizravno opskrbljivati najmanje dvije države članice;
- (f) kad je riječ o elektrolizatorima, projektom se osigurava instalirani kapacitet od najmanje 50 MW koji osigurava jedan elektrolizator ili skup elektrolizatora koji čine jedan koordinirani projekt i izravne ili neizravne koristi za najmanje dvije države članice te, konkretno, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, podupiru se inovativna i druga rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te se znatno doprinosi održivosti otočnog energetskeg sustava i energetskeg sustava Unije;
- (g) kad je riječ o pametnim plinskim mrežama, u projekt su uključeni TSO-ovi, TSO-ovi i ODS-ovi ili ODS-ovi iz najmanje dviju država članica. Operatori distribucijskih sustava mogu biti uključeni samo uz potporu operatora prijenosnih sustava iz barem dviju država članica koji su usko povezani s projektom i osiguravaju interoperabilnost;

- (h) kad je riječ o prijenosu električne energije iz obnovljivih izvora na moru, projekt je projektiran za prenošenje električne energije s lokacija za odobalnu proizvodnju energije kapaciteta najmanje 500 MW i omogućuje prijenos električne energije u kopnenu mrežu određene države članice, čime se povećava količina električne energije iz obnovljivih izvora koja je dostupna na unutarnjem tržištu. Projekt se razvija u područjima s niskim udjelom električne energije iz odobalnih obnovljivih izvora i pokazuje znatan pozitivan učinak na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinosi održivosti energetskeg sustava i integraciji tržišta, a da se pritom ne ometaju prekogranični kapaciteti i tokovi;
- (i) kad je riječ o projektima u području ugljikova dioksida, projekt se koristi za transport i, ako je primjenjivo, skladištenje antropogenog ugljikova dioksida koji potječe iz najmanje dviju država članica.

2. Projekt od uzajamnog interesa sa znatnim prekograničnim učinkom je projekt koji ispunjava sljedeće uvjete:

- (a) kad je riječ o projektima od zajedničkog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 1. podtočkama (a) i (e) Priloga II., projektom se povećava kapacitet prijenosa mreže ili kapacitet dostupan za komercijalne protoke na granici te države članice s jednom trećom zemljom ili više njih te osiguravaju znatne koristi, izravno ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom), u skladu s posebnim kriterijima navedenima u članku 4. stavku 3. na razini Unije. Izračun koristi za države članice provodi i objavljuje ENTSO za električnu energiju u okviru desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije;

- (b) kad je riječ o projektima od zajedničkog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II., projektom se omogućuje transport vodika preko granice države članice s jednom ili više trećih zemalja te osiguravaju znatne koristi, izravno ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom), u skladu s posebnim kriterijima navedenima u članku 4. stavku 3. na razini Unije. Izračun koristi za države članice provodi i objavljuje ENTSO za plin u okviru desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije;
- (c) kad je riječ o projektima od zajedničkog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 5. Priloga II., najmanje dvije države članice i treća zemlja mogu upotrebljavati projekt za transport i skladištenje antropogenog ugljikova dioksida.

3. Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d) i (f) Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

- (a) prijenos proizvodnje energije iz obnovljivih izvora u glavne centre potrošnje i skladišta, koji se mjeri se u skladu s analizom iz posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, posebno:
 - (i) kad je riječ o prijenosu električne energije, procjenjivanjem količine kapaciteta proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (prema tehnologiji, u megavatima), koja je povezana i prenesena zahvaljujući projektu, u usporedbi s količinom planiranog ukupnog proizvodnog kapaciteta iz tih vrsta obnovljivih izvora energije u predmetnoj državi članici 2030. u skladu s nacionalnim energetskim i klimatskim planovima koje su države članice dostavile na temelju Uredbe (EU) 2018/1999;
 - (ii) kad je riječ o skladištenja energije, usporedbom novog kapaciteta predviđenog projektom s ukupnim postojećim kapacitetom za istu tehnologiju skladištenja u području analize iz Priloga V.;

- (b) integracija tržišta, tržišno natjecanje i fleksibilnost sustava, koji se mjere u skladu s analizom iz posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, posebno:
- (i) kad je riječ o prekograničnim projektima, uključujući projekte ponovnog ulaganja, izračunom učinka na prijenosnu sposobnost mreže u oba smjera protoka energije izmjerenog u odnosu na količinu električne energije (u megavatima) i njihova doprinosa postizanju minimalnog cilja međupovezanosti od 15 %, a kad je riječ o projektima sa znatnim prekograničnim učinkom, izračunom učinka na prijenosnu sposobnost mreže na granicama između predmetnih država članica, između predmetnih država članica i trećih zemalja ili unutar predmetnih država članica te na ravnotežu ponude i potražnje i rada mreža u predmetnim državama članicama;
 - (ii) kad je riječ o području analize iz Priloga V., procjenom učinka projekta u odnosu na troškove proizvodnje i prijenosa te razvoja i konvergencije tržišnih cijena za cjelokupni energetska sustav u okviru različitih scenarija planiranja, posebno vodeći računa o promjenama nastalima u redosljedu vrijednosti;

- (c) sigurnost opskrbe, interoperabilnost i siguran rad sustava, koji se mjeri u skladu s analizom provedenom u posljednjem dostupnom desetogodišnjem planu razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, posebno procjenom učinka projekta na očekivani gubitak opterećenja za područje analize iz Priloga V. u smislu adekvatnosti proizvodnje i prijenosa za skup karakterističnih razdoblja opterećenja, uzimajući u obzir očekivane promjene ekstremnih vremenskih uvjeta povezanih s klimom i njihov učinak na otpornost infrastrukture. Prema potrebi, mjeri se učinak projekta na samostalnu i pouzdanu kontrolu rada sustava i usluga.

4. Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (e) Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

- (a) razina održivosti, koja se mjeri procjenom opsega kapaciteta mreža za priključivanje i prijenos varijabilne energije iz obnovljivih izvora;
- (b) sigurnost opskrbe, koja se mjeri procjenom razine gubitaka u distribucijskim ili prijenosnim mrežama ili u oba slučaja, postotka iskorištenosti (tj. prosječnog opterećenja) sastavnih dijelova elektroenergetske mreže, raspoloživosti sastavnih dijelova mreže (u vezi s planiranim i neplaniranim održavanjem) i utjecaja projekta na učinkovitost rada mreže te na trajanje i učestalost prekida, uključujući poremećaje povezane s klimom.
- (c) integracija tržišta, koja se mjeri procjenom uvođenja inovacija u rad sustava, smanjenja energetske izoliranosti i međupovezanosti, kao i razine integracije s drugim sektorima i omogućavanja novih poslovnih modela i tržišnih struktura;

- (d) sigurnost mreže, fleksibilnost i kvaliteta opskrbe, koje se mjere procjenom inovativnog pristupa fleksibilnosti sustava, kibersigurnosti, učinkovitoj operabilnosti između razina TSO-ova i ODS-ova, sposobnosti uključivanja upravljanja potrošnjom, skladištenja, mjera energetske učinkovitosti, troškovno učinkovite upotrebe digitalnih alata i IKT-a za praćenje i kontrolu, stabilnosti elektroenergetskog sustava te kvalitete napona.

5. Kad je riječ o vodiku koji pripada kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

- (a) održivost, koja se mjeri kao doprinos projekta smanjenju emisija stakleničkih plinova u raznim primjenama u krajnjoj potrošnji u sektorima u kojima je teško smanjiti emisije, kao što su industrija ili promet; fleksibilnosti i mogućnosti sezonskog skladištenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora; ili integraciji obnovljivog i niskougljičnog vodika kako bi se uvažile potrebe tržišta i promicao obnovljiv vodik;
- (b) integracija tržišta i interoperabilnost, koje se mjere izračunavanjem dodatne vrijednosti projekta za integraciju tržišnih područja i konvergenciju cijena u odnosu na sveukupnu fleksibilnost sustava;
- (c) sigurnost opskrbe i fleksibilnost, koje se mjere izračunavanjem dodatne vrijednosti projekta za otpornost, raznolikost i fleksibilnost opskrbe vodikom;

(d) tržišno natjecanje, koje se mjeri procjenom doprinosa projekta diversifikaciji opskrbe, uključujući olakšavanje pristupa domaćim izvorima opskrbe vodikom.

6. Kad je riječ o projektima pametne plinske mreže koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 2. Priloga II., kriteriji navedeni u članka 4. evaluiraju se na sljedeći način:

- (a) razina održivosti, koja se mjeri procjenom udjela plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova integriranih u plinsku mrežu, povezanih ušteda emisija stakleničkih plinova prema dekarbonizaciji ukupnog sustava i odgovarajućeg otkrivanja istjecanja;
- (b) kvaliteta i sigurnost opskrbe, koje se mjere procjenom omjera pouzdano dostupne opskrbe plinom i vršne potražnje, udjela uvoza zamijenjenog lokalnim plinovima iz obnovljivih izvora i niskougljičnim plinovima, stabilnosti rada sustava, trajanja i učestalosti prekida po potrošaču;
- (c) omogućavanje usluga fleksibilnosti kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje olakšavanjem pametne integracije energetskeg sektora stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima, koje se mjeri procjenom ušteda troškova omogućenih u povezanim energetskeg sektorima i sustavima, kao što su toplinski i energetskeg sustav, promet i industrija.

7. Kad je riječ o projektima elektrolizatora koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 4. Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:
- (a) održivost, koja se mjeri procjenom udjela obnovljivog vodika, ili niskougljičnog vodika, posebno iz obnovljivih izvora, koji ispunjava kriterije definirane u točki 4. podtočki (a) ii. Priloga II., a koji je integriran u mrežu, ili procjenom opsega upotrebe sintetičkih goriva tog podrijetla i povezanih ušteda emisija stakleničkih plinova;
 - (b) sigurnost opskrbe, koja se mjeri procjenom doprinosa zaštiti, stabilnosti i učinkovitosti rada mreže, među ostalim procjenom izbjegnutog ograničavanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora;
 - (c) omogućavanje usluga fleksibilnosti kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje olakšavanjem pametne integracije energetskeg sektora stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima, koje se mjeri procjenom ušteda troškova u povezanim energetskeg sektorima i sustavima, kao što su plinske mreže, mreže vodika, elektroenergetske i toplinske mreže, promet i industrija.

8. Kad je riječ o infrastrukturi ugljikova dioksida koja pripada kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 5. Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:
- (a) održivost, koja se mjeri procjenom ukupnog očekivanog smanjenja emisija stakleničkih plinova tijekom životnog ciklusa projekta i nepostojanja alternativnih tehnoloških rješenja kao što su, među ostalim, energetska učinkovitost, elektrifikacija kojom se integriraju obnovljivi izvori kako bi se postigla ista razina smanjenja stakleničkih plinova kao i količina ugljikova dioksida koja se hvata u povezanim industrijskim postrojenjima po usporedivom trošku u usporedivom vremenskom okviru, uzimajući u obzir emisije stakleničkih plinova iz energije potrebne za hvatanje, transport i skladištenje ugljikova dioksida, prema potrebi, s obzirom na infrastrukturu, uključujući, ako je primjenjivo, druge potencijalne buduće upotrebe;
 - (b) otpornost i sigurnost, koje se mjere procjenom sigurnosti infrastrukture;
 - (c) ublažavanje opterećenja i rizika za okoliš stalnom neutralizacijom ugljikova dioksida.
-

PRILOG V.

ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI ENERGETSKOG SUSTAVA

Metodologije analize troškova i koristi koje su razvili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin moraju biti međusobno u skladu te uzeti u obzir posebnosti sektora. Metodologije za usklađenu i transparentnu analizu troškova i koristi energetske sustava za projekte na Unijinu popisu jedinstvene su za sve kategorije infrastrukture, osim ako su određena odstupanja opravdana. Njima se uzimaju u obzir troškovi u širem smislu, uključujući vanjske učinke, s obzirom na energetske i klimatske ciljeve Unije za 2030. i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te su u skladu sa sljedećim načelima:

1. područje za analizu pojedinačnog projekta uključuje sve države članice i treće zemlje na čijem se području projekt nalazi, sve neposredno susjedne države članice i sve druge države članice u kojima projekt ima znatan učinak. U tu svrhu ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin surađuju sa svim nadležnim operatorima sustava u relevantnim trećim zemljama. U slučaju projekata koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin surađuju s nositeljem projekta i ako on nije operator sustava;

2. svaka analiza troškova i koristi obuhvaća analize osjetljivosti koje se odnose na skup ulaznih podataka, uključujući troškove proizvodnje i stakleničkih plinova te očekivani razvoj potražnje i ponude, među ostalim u pogledu obnovljivih izvora energije, te uključujući fleksibilnost potražnje i ponude, i dostupnost skladištenja, datum puštanja u rad raznih projekata u istom području analize, klimatske učinke i druge relevantne parametre;
3. u njima se utvrđuje analiza koju treba provesti na temelju relevantnog skupa višesektorskih ulaznih podataka utvrđivanjem učinka sa svakim projektom i bez njega te uključuju relevantne međuovisnosti s drugim projektima;
4. u njima se daju smjernice za razvoj i primjenu modela mreže i tržišta potrebnih za analizu troškova i koristi. Modeliranje omogućuje potpunu procjenu ekonomskih učinaka, među ostalim integracije tržišta, sigurnosti opskrbe i tržišnog natjecanja, kao i ukidanja energetske izoliranosti, te utjecajâ na društvo, okoliš i klimu, među ostalim i međusektorskih učinaka. Metodologija mora biti u potpunosti transparentna te uključivati pojedinosti o tome zašto se i kako izračunavaju koristi i troškovi te što uključuju;
5. u njima se objašnjava kako se načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu provodi u svim koracima desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije;
6. u njima se objašnjava da se projektom neće ometati razvoj i uvođenje obnovljive energije;

7. njima se osigurava utvrđivanje država članica na koje projekt ima neto pozitivan učinak, korisnika, država članica na koje projekt ima neto negativan učinak i nositelja troškova, koji mogu biti države članice koje nisu one na čijem je državnom području izgrađena infrastruktura;
8. njima se uzimaju u obzir barem kapitalni rashodi, operativni rashodi i rashodi održavanja, kao i troškovi nastali za povezani sustav tijekom tehničkog životnog ciklusa cijelog projekta poput troškova prestanka rada i gospodarenja otpadom, uključujući vanjske troškove. U metodologijama se daju smjernice o diskontnim stopama, tehničkom životnom vijeku i preostaloj vrijednosti za upotrebu u izračunima troškova i koristi. Nadalje, one uključuju obveznu metodologiju za izračun omjera koristi i troška i neto sadašnje vrijednosti, kao i razlikovanje koristi u skladu s razinom pouzdanosti njihovih metoda procjene. U njima se također uzimaju u obzir metode za izračun utjecaja projekata na klimu i okoliš te njihova doprinosa energetske ciljevima Unije, kao što su ciljevi povećanja udjela obnovljive energije, energetske učinkovitosti i međupovezanosti;
9. njima se osigurava da se poduzete mjere prilagodbe klimatskim promjenama za svaki projekt procjenjuju i da odražavaju troškove emisija stakleničkih plinova te da je procjena pouzdana i u skladu s drugim politikama Unije kako bi se omogućila usporedba s drugim rješenjima koja ne zahtijevaju novu infrastrukturu.

PRILOG VI.

SMJERNICE ZA TRANSPARENTNOST I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

1. Priručnik o postupanju iz članka 9. stavka 1. sadržava barem sljedeće:
 - (a) specifikacije relevantnih propisa na kojima se temelje odluke i mišljenja za razne vrste relevantnih projekata od zajedničkog interesa, uključujući pravo o okolišu;
 - (b) popis relevantnih odluka i mišljenja koje treba ishoditi;
 - (c) imena i kontaktne podatke nadležnog tijela, drugih predmetnih tijela i glavnih dionika o kojima je riječ;
 - (d) tijek rada, s opisom svake faze postupka, uključujući okvirno razdoblje i sažet pregled postupka donošenja odluka za razne vrste relevantnih projekata od zajedničkog interesa;
 - (e) informacije o opsegu, strukturi i razini pojedinosti dokumenata koji se podnose uz zahtjev za donošenje odluka, uključujući kontrolni popis;
 - (f) faze i načine sudjelovanja javnosti u postupku;

- (g) način na koji nadležno tijelo, druga predmetna tijela i nositelj projekta dokazuju da su mišljenja izražena tijekom javnih savjetovanja uzeta u obzir, na primjer navodeći izmjene unesene u pogledu lokacije i nacрта projekta, ili obrazlažući zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir;
- (h) koliko je to moguće, prijevode sadržaja na sve jezike susjednih država članica, u koordinaciji s relevantnim susjednim državama članicama.

2. U detaljnom rasporedu iz članka 10. stavka 6. točke (b) utvrđuju se barem:

- (a) odluke i mišljenja koja treba ishoditi;
- (b) tijela, dionici i javnost na koje će se postupak vjerojatno odnositi;
- (c) pojedine faze postupka i njihovo trajanje;
- (d) glavne ključne etape koje treba postići i njihovi rokovi s obzirom na sveobuhvatnu odluku koju treba donijeti;
- (e) sredstva koja planiraju tijela i moguća dodatna sredstva koja budu potrebna.

3. Ne dovodeći u pitanje zahtjeve za javna savjetovanja u skladu s pravom o okolišu, u cilju povećanja sudjelovanja javnosti u postupku izdavanja dozvola i osiguravanja prethodne obaviještenosti i dijaloga s javnošću primjenjuju se sljedeća načela:
- (a) dionici na koje utječe projekt od zajedničkog interesa, uključujući relevantna nacionalna, regionalna i lokalna tijela, vlasnike zemljišta i građane koji žive u blizini projekta, opću javnost i njihove udruženja, organizacije ili skupine, detaljno se otvoreno i transparentno obavješćuju te se provodi savjetovanje s njima u ranoj fazi, na uključiv način, kada se mogući razlozi za zabrinutost javnosti još mogu uzeti u obzir. Prema potrebi, nadležno tijelo aktivno podupire aktivnosti koje poduzima nositelj projekta;
 - (b) nadležna tijela osiguravaju da se postupci javnog savjetovanja za projekte od zajedničkog interesa grupiraju kad je to moguće, uključujući javna savjetovanja koja su već propisana nacionalnim pravom. Svako javno savjetovanje mora obuhvatiti sva predmetna pitanja povezana s određenom fazom postupka, a nijedno takvo pitanje ne smije se obrađivati u više javnih savjetovanja; međutim, jedno javno savjetovanje može se održati na više od jedne geografske lokacije. Pitanja upućena na javno savjetovanje jasno se navode u priopćenju o javnom savjetovanju;

- (c) komentare i primjedbe moguće je dati samo u razdoblju od početka javnog savjetovanja do isteka roka;
- (d) nositelji projekta osiguravaju da se savjetovanje odvija tijekom razdoblja u kojemu je omogućeno otvoreno i uključivo sudjelovanje javnosti.

4. Koncept sudjelovanja javnosti uključuje barem informacije o sljedećem:

- (a) predmetnim i uključenim dionicima;
- (b) predviđenim mjerama, među ostalim o predloženim općim lokacijama i datumima namjenskih sastanaka;
- (c) vremenskom okviru;
- (d) ljudskim resursima kojima su dodijeljene razne zadaće.

5. U kontekstu javnog savjetovanja koje se provodi prije podnošenja spisa zahtjeva, predmetne strane najmanje:
- (a) objavljuju u elektroničkom obliku, i kad je to relevantno, tiskanom obliku, informativni letak od najviše petnaest stranica u kojem se jasno i sažeto navode opis, namjena i preliminarni vremenski raspored razvojnih faza projekta, nacionalni plan razvoja mreže, razmatrani alternativni pravci, vrste i značajke mogućeg učinka, među ostalim prekograničnih i međunarodnih učinaka, te moguće mjere za ublažavanje; taj se informativni letak objavljuje prije početka savjetovanja te se u njemu navode i adrese internetskih stranica projekta od zajedničkog interesa iz članka 9. stavka 7., platforma za transparentnost iz članka 23. i priručnik o postupanju iz točke 1. ovog Priloga;
 - (b) objavljuju informacije o savjetovanju na internetskim stranicama projekta od zajedničkog interesa iz članka 9. stavka 7., na oglasnim pločama ureda lokalnih uprava i u najmanje jednoj lokalnoj medijskoj kući ili, ako je primjenjivo, u dvjema lokalnim medijskim kućama;

- (c) pisanim ili elektroničkim putem pozivaju relevantne dionike, udruženja, organizacije i skupine na namjenske sastanke na kojima se raspravlja o razlozima za zabrinutost.
6. Na internetskim stranicama projekta iz članka 9. stavka 7. objavljuje se najmanje sljedeće:
- (a) datum posljednjeg ažuriranja internetskih stranica projekta;
 - (b) prijevodi njihova sadržaja na sve jezike država članica na koje se projekt odnosi ili na koje projekt ima znatan prekogranični učinak u skladu s točkom 1. Priloga IV.;
 - (c) informativni letak iz točke 5. ažuriran s najnovijim podacima o projektu;
 - (d) netehnički i redovito ažurirani sažetak trenutnog stanja projekta, uključujući geografske podatke, u kojem su, u slučaju ažuriranja, jasno navedene promjene u odnosu na prethodne verzije;
 - (e) plan provedbe iz članka 5. stavka 1. ažuriran s najnovijim podacima o projektu;

- (f) sredstva koja je Unija dodijelila i isplatila za projekt;
- (g) planovi projekta i javnog savjetovanja, u kojima se jasno navode datumi i mjesta javnih savjetovanja i rasprava te predviđena pitanja relevantna za te rasprave;
- (h) kontaktni podaci radi dobivanja dodatnih informacija ili dokumenata;
- (i) kontaktni podaci za prenošenje komentara i primjedbi tijekom javnih savjetovanja.
